

BARAKSTAD

Leesexemplaar

**BAN
S**

BRAND STAD

JMH
BERCKMANS
GEBUNDELD

P E L C K M A N S

Dit boek bevat passages met discriminerend taalgebruik,
in het bijzonder met betrekking tot vrouwen en
mensen van kleur. Dit taalgebruik kan als
aanstootgevend of kwetsend worden ervaren.

INLEIDING DOOR TOM LANOYE

Een paar jaar geleden nodigden twee jonge boekfanaten mij uit voor een interview over hun literair idool. Ik stemde meteen in. Niet alleen uit tevredenheid omdat er, ondanks alle doemberichten, nog volop piepjonge en verukte letterfanaten bleken te bestaan. Maar ook omdat hun idool J.M.H. Berckmans heette.

Tijdens ons gesprek, waarbij ik allengs meer vragen begon te stellen aan hen in plaats van omgekeerd, palmde het tweetal mij nog meer in door de bekentenis van een klein misdrijf. Zich erg schamen deden ze niet. Hun biecht klonk meer als een kruising tussen snaakse bravoure en een schouderophalend excuus. De boeken van Berckmans, verkaptten ze, waren ofwel zo moeilijk vindbaar ofwel zo antiquarisch duur dat ze er wel een paar hadden móeten ontvreemden uit hun plaatselijke gemeentebibliotheek.

Nu ben ik, voor alle duidelijkheid, een tegenstander van het bestelen van bibliotheken. Zeker gemeentelijke bibliotheken, waarvan de budgetten moeten opboksen tegen weghollende inflatiegolven en terugkerende besparingsrondes. Toch stalen de twee letterdieven mijn hart. Bij boekenwormen met weinig zakgeld kan leeshonger harder knagen dan lichamelijke goesting.

Dat herinner ik me van lang geleden, toen ik hun leeftijd en diezelfde honger had. En dat men een geliefde publicatie letterlijk wil bezitten, op papier en het liefst in eerste druk: daar koester ik als bijna-boekenfetisjist nog altijd groot begrip voor. Bovenal was ik het duo dankbaar. Door hen ontdekte ik de beste definitie van wat een onvergetelijke auteur is. Hij of zij is al een tijdje overleden, een jonge hond ontdekt op eigen houtje zijn of haar oeuvre en raakt daardoor zozeer begeistert dat hij bereid is om desnoods een carrière te beginnen als kruimelcrimineel.

Valt er een duidelijker waarmerk te verzinnen voor blijvende kwaliteit? Bestaat er een mooier eerbewijs?

Sinds de dag dat ik Berckmans en zijn werk leerde kennen, ontwikkelde ook ik een zwak voor hem. Behalve met de radicaliteit en unieke toon van zijn teksten had dat ook te maken met hem als persoon en als performer. De intense gemoedswisselingen van beiden — persoon en performer, op en naast de planken — maakten de omgang met hem nochtans niet makkelijk, voor iedereen, met inbegrip van hemzelf. Kettingroker, pilsverslinder, bipolair. Uitzinnig enthousiast of juist somber en apathisch: zo was hij toen ik hem leerde kennen.

Zonder aanleiding kon hij omslaan van lief en lacherig en luid naar kwaad en verward en luid. Zijn optredens waren mede daardoor des te spannender. Soms waren ze totale missers, indien de ontredding hem reeds te veel in haar greep had gekregen, onderweg naar de microfoon. Vaak echter waren het onthutsende hoogtepunten van ritmische zeggingskracht, snediger en aangrijpender dan de act van vele rappers, zelfs zonder begeleidende beats.

Vooral in het begin van de jaren negentig deelden we geregeld een podium of spreekgestoelte. Eén tournee in het bijzonder, getiteld *En nu serieus!*, bedacht en geproduceerd door het Antwerpse literaire kunstencentrum Behoud de Begeerte, is mij en alle andere deelnemers levendig bijgebleven, mede door de bijdragen van 'onze Jean-Marie'. Zijn roepnaam, zijn koosnaam. Zijn deernisnaam, wanneer de demonen het helaas weer eens overnamen. Niet één avond bracht hij dezelfde tekst op dezelfde manier, en elke keer stond ik naar hem te kijken en te luisteren. Gebiologeerd, gefascineerd, soms geïntimideerd. Zo keek ik in die dagen ook naar Jules Deelder, de Rotterdamse Nachburgemeester, die toen op zijn toppunt verkeerde als literair performer. De verschillen tussen Jules en Jean-Marie waren weliswaar hemelsbreed.

Bij Deelder overheersten de beheersing en de altijd strakke vorm, op het minimalistische af, ondanks een vaak groteske inhoud. Bij het kijken en luisteren naar Jules legde je vanzelf — zoals ook zijn bedoeling was — verbanden met bebop en avant-gardisten als Paul van Ostaïjen, met Miles Davis en diens *Birth of the Cool*, alsook met wat je je inbeelde omtrent Lenny Bruce en andere Amerikaanse stand-upcomedians, vertegenwoordigers van een toen nog weinig ingeburgerd genre. Een grap kón bij Jules, graag zelfs, maar ze moest wel een literair afgemeten zweeps slag vormen. Geen woord te veel, geen zin te lang, de clou perfect getimed. Je kon er de klok op gelijkzetten.

Bij Berckmans overheerste, ondanks de ritmiek en de wrange humor van zijn werk, aldoor een gevoel van dreigende chaos en ontregeling. Het was meer rock-'n-roll dan jazz, meer punk dan cool. Bij hem dacht je aan Janis Joplin, de Ramones of Iggy Pop. Tegelijk bleef bij hem, als een schim, over zijn schouder altijd zijn vroegere zelf meekijken. Ooit was hij een briljante student, totdat de eerste diepe depressies zich aandienen, met zelfs een poging tot zelfdoding. Later werd hij alsnog een succesvolle zakenman, vertegenwoordiger van een internationaal befaamde schoenenfirma. Tot het noodlot de duimschroeven weer

aandraaide en de andere Jean-Marie opnieuw in het leven werd geroepen, met alle angstaanvallen en bezwerende verslavingen van dien. Die tragiek, die dubbelheid, dat voor en na: ze ontbraken bij Deelder. Die gaf de indruk geboren te zijn zoals hij was in het zenit van zijn kunnen. Altijd strak in het pak, met afgemeten coupe en maffe bril, zijn teksten onverstoorbaar staccato debiterend, in bibliotheek of nachtclub, op elk uur van de dag, zij het liefst rond middernacht, altijd met de snelheid en de precisie van een machinegeweer. Bij Jean-Marie daarentegen zag en voelde je steeds twee zielen: de trots om de crack die hij ooit was en de tristesse om het besef dat hij die nooit weer zou kunnen worden. In al zijn teksten, hoe cru ze soms ook klinken, zindert die tweespalt mee. Zijn bezwerende litanieën vormen een vlucht, niet vooruit maar naar nergens. Het zijn vloekende smeekbedes om verlossing, uit de pen van iemand die allang niet meer in verlossing gelooft.

Anderzijds bestaat er tussen beide cultschrijvers een opvallende parallel. Dan heb ik het niet over de substanties die ze zich toedienden om zich staande te houden. Speed en straffer spul bij de een, medicijnen en Cara-pils bij de ander. Het zou jammer zijn om hen te reduceren tot wat uiteindelijk maar een hulp-

middel was, en wat niet de essentie vormde van hun literair belang en van wat ze gaandeweg belichaamden. Sensationele geruchten en cowboyverhalen zijn er genoeg, over beiden, en die straffe anekdotes vergroten ongetwijfeld de mythe. Zo gaat dat met poètes maudits. Maar de lekkere roddels leiden af van de ware kern: hun beider werk, en de merites en betekenis daarvan. Een diepgaandere parallel dan het bedwelmende spul is dan deze. Allebei werden ze mettertijd zelf een icoon van de stad waar ze woonden en die ze zo graag beschreven. Bij Deelder was dat het zich eeuwig verbouwende en modernistisch ogende Rotterdam. Bij Berckmans was dat Antwerpen, in zijn eigen favoriete typering voorgoed geboekstaafd als Grauwzone, als onverbeterlijke Barakstad waar het zelden zomert. Twee totaal verschillende biotopen, wel twee grote havensteden.

Is dat toeval? Ik denk het niet. In een haven komt de godganse wereld langs en kan een mens zich zowel groots als verpletterd voelen, zowel belangrijk als onbeduidend. In een gehucht overvalt zo'n lot je niet, toch niet op die manier. De massa en het perspectief van wolkenkrabbers, bruggen en containerschepen — ze tekenen en vertekenen de persoon anders dan een solitaire kerktoren in Nergenshuizen zou doen.

De tournee *En nu serieus!* bracht Jean-Marie en mij behalve naar Antwerpen ook naar kleinere gemeenten en uithoeken van Vlaanderen, aan de zijde van leeftijdgenoten als Herman Brusselmans, Kristien Hemmerechts, Hugo Matthysen, Joost Zwagerman en presentator Marcel Vanthilt. Ik las telkens voor uit mijn pas verschenen roman *Kartonnen dozen*, Jean-Marie uit zijn pas verschenen roman *Rock & Roll met Frieda Vindevogel*.

Mijn titel was lang geen slechte vondst, dat vind ik nog steeds, maar als ik eerlijk ben was ik ook verliefd en jaloers op die van Berckmans. Ik ben verzot op al zijn boektitels. Ze zijn allemaal pareltjes en vormen op zich al het bewijs van zijn talent. De schrijver die zijn boeken slappe titels geeft, kan geen goede schrijver zijn.

Zet ze onder elkaar, die titels van hem, of lees ze hardop, met je wijsvinger langs de ruggen gaand waar ze verzameld staan, en je zult merken: ze vormen een readymade-gedicht dat geschreven had kunnen zijn door de Beat Poets bij wie Jean-Marie ook deels zijn mosterd vandaan moet hebben gehaald. Allen Ginsberg, William S. Burroughs, Diane di Prima, Gregory Corso, Lawrence Ferlinghetti — hun echo's klinken mee. Zelfs de stem van Samuel Beckett resoneert, zo nu en dan, als het gaat om de herhaling als stijlkenmerk, met hier en

daar een kleine maar betekenisvolle variatie. Die techniek beheerste Berckmans als weinig andere van zijn Nederlandstalige collega's.

Je kunt die readymade-oefening ook zelf uitproberen, hier en nu, dankzij de inhoudstafel die op pagina's 12 en 13 staat. Verander de volgorde van de titels, knip en plak naar hartenlust, en je zult zien dat de stemming en betekenis van je readymade veranderen. Dit is mijn gooi:

*Brief aan een meisje in Hoboken
Bericht uit Klein Konstantinopel
Café De Raaf nog steeds gesloten
Slecht nieuws voor Doctor Paf*

*Tranen voor Coltrane
Na het baden bij Baxter
En de ontluizing bij Miss Grace
Het zomert in Barakstad*

*Vergeet niet wat de zevenslaper zei
Je kunt geen twintig zijn op suikerheuvel
As op jazzwoensdag
Ontbijt in het vilbeluik
Het onderzoek begint*

Jarenlang was Jean-Marie mijn buurman, ook dat schiep een band. Ik bewoonde de bovenverdieping van een statig art-decopand in de Broederminstraat, vernoemd naar de mooie, in

onbruik geraakte vertaling van *fraternité*. Vlakbij bevonden zich ook een Vrijheid- en Gelijkheidstraat. Elders in onze Brederode-wijk vond je nog meer eerbewijzen aan de Franse geschiedenis. Jean-Marie woonde bijvoorbeeld in de Lange Batterijstraat, die haaks uitgaaf op de Broederminstraat en die, samen met de Korte Batterijstraat, herinnerde aan een batterij monsterlijk grote mortieren die het Franse Leger hier had opgesteld. We spreken nu over het tijdsgewricht direct na 1830. Frankrijk was de jonge Belgische staat te hulp geschoten met tienduizenden soldaten, alsook met innovatief en grof wapentuig dat goed van pas kwam bij het Beleg van Antwerpen (1832). De Antwerpse citadel, 'het Zuidkasteel', was als een der laatste bolwerken in handen gebleven van Willem I der Nederlanden, na diens mislukte Tien-daagse Veldtocht van 1830, waarmee hij de Belgische afscheuring had willen keren. Na wekenlange helse beschietingen gaf het Nederlandse garnizoen van de citadel zich over, zodoende de droom ondermijnend van een hereniging der Nederlanden. Die waren overigens gesplitst geraakt na een eerder bloedig beleg van Antwerpen, uitgevoerd door de Spaanse troepen van hertog Alva, in 1585. Het Zuidkasteel zelf was een aantal jaar daarvoor op Alva's bevel geconstrueerd.

Van kanonnen of wapengeweld was niets meer te bekennen toen Jean-Marie zijn intrek nam in de Lange Batterijstraat. Ze was aan weerskanten bebouwd met oudmodische en piepkleine sociale woningen, benauwend identiek, betongrauw van dak tot stoep. Later zijn ze afgebroken en vervangen door modernere en meer kleurige exemplaren, zelfs voorzien van een handig, zij het ook piepklein balkon op de eerste en enige verdieping. Toen Jean-Marie er nog woonde, gebruikte hij het geopende raam van zijn gelijkvloerse woonkamer als balkon. Als ik met de fiets voorbijreed hing hij bijna altijd uit dat raam, bijna altijd rokend. De ene keer werd ik somber genegeerd, net als iedere andere voorbijganger. De volgende keer werd ik al van ver schallend en hartelijk begroet door mijn collega, die me even uitgelaten als koppig aanmaande meteen naar binnen te komen voor een kop koffie of een pils, en voor een gesprek dat ab-so-luut niet kon wachten. Soms ging het om tirades over de sociale sector die hem naar eigen zeggen treiterde en in de steek liet, klagen zoals je die ook in zijn geschriften aantreft. Meestal gingen zijn bijna-monologen over geliefde schrijvers en rock-'n-roll-helden. De lof van die laatsten zingend legde hij plaat na plaat van hen op, loeihard, zijn eigen uitbundige

stemvolume almaar verder opdrijvend, dit alles tot wanhoop van buren die dit tumult geregeld ook 's nachts te verduren kregen.

Ik was zeker niet de enige die hij zo met lichte dwang heeft uitgenodigd en geëntertaind. Zijn nood aan gezelschap was legendarisch en, achteraf bekeken, niet zonder tragiek. Hoe dan ook, die private optredens van hem — want dat waren ze, half improviserend en half reciterend uit eigen werk — vormen een even dierbare herinnering als de uren die we samen mochten slijten, met anderen erbij, in de backstage of de bus, bij onze meer reguliere optredens. Maar ook in zijn living, voor een publiek van slechts één buurman, blonken zijn teksten uit in ritmiek en expressiviteit.

Het hoeft bijgevolg niet te verbazen dat veel van zijn meest verstokte fans acteurs zijn, van alle leeftijden, alle gezindten en opleidingen. Je leest Berckmans en je weet meteen: dit wil ik hardop horen ronken en donderen en fulmineren en zeuren en zingen. Des te spijtiger is het dat er, bij mijn weten, weinige van zijn voorleessessies bewaard zijn gebleven. Dat geldt voor heel Circus Bulderdrang, het absurdistische gezelschap waarvan hij deel uitmaakte en dat in de jaren negentig

onze podia onveilig maakte met een anarchistische mix van muziek, performance en bovenal literatuur. Ik groet bij deze Vitalski en Geert Beullens, alsook de rest van de Bulderdrangers. Zij hebben de geest en het werk van hun artistieke bloedbroeder altijd in ere gehouden, waarvoor hulde en dank. Maar ook hun eigen bijdrages zijn zelden of niet vastgelegd, helaas. Hoe kan dat eigenlijk? Ook aangaande andere auteurs die men tegenwoordig gemakshalve nog altijd wegzet als 'beoefenaren van spoken word'? Hoe gaat de literatuurwetenschap ooit het belang van dat gesproken woord herontdekken en onderzoeken, als er zo weinig wordt vastgelegd, laat staan in ernst besproken en gecatalogiseerd?

Tegelijk zijn die gemankeerde registraties net als de poète maudit-anekdotes niet nodig om het belang van Berckmans' werk afdoende te vatten. Laten we hem eren voor wat hij uiteindelijk zelf het allerbelangrijkste vond: zijn geschriften. En dan vooral de boeken die hij zelf heeft gepland en geredigeerd, en die hier eindelijk gebundeld zijn.

Dat oeuvre van hem is vaak weerbarstig, soms keihard en geregeld wrang komisch. Soms is het ook rond-uit kwetsend, en op of over de rand

van het larmoyante. Maar het is altijd eigenzinnig en herkenbaar. Helemaal Jean-Marie, radicaal en maniakaal: een man van taal en een vuistvol vaste onderwerpen. Zo liet hij ons een heel eigen universum na, dat in weinig moet onderdoen voor andere Vlaamse grootheden die hetzelfde deden en doen. Van Louis Paul Boon, Ivo Michiels en Peter Verhelst tot, alweer, Paul van Ostaijen.

Ik vind het een eer de ambassadeur te mogen zijn van deze verzamelband. Hopelijk komt het niet alleen in menige private boekenkast terecht, maar ook in menige openbare bibliotheek. En al zeker in de gemeentelijke bibliotheek waar jaren geleden een aantal onverklaarbare gaten zijn gevallen op het schap met de letter B.

De B van Berckmans. De B van briljant en nu ook van 'blijvend voor altijd'. Mede dankzij twee jonge letterdieven die vielen voor zijn stem.

GESCHIEDENIS VAN
DE REVOLUTIE
BRIEF AAN EEN MEISJE IN HOBOKEN

15

TRANEN VOOR COLTRANE
FUNDAMENTEN

139

VERGEET NIET WAT
DE ZEVENSLAPER ZEI

179

CAFÉ DE RAAF
NOG STEEDS GESLOTEN

273

ROCK & ROLL MET
FRIEDA VINDEVOGEL

367

HET ZOMERT
IN BARAKSTAD

425

TAXI NAAR DE
BOERHAAVESTRAAT

507

BERICHT UIT KLEIN
KONSTANTINOPEL

605

ONTBIJT IN
HET VILBELUIK

713

SLECHT NIEUWS
VOOR DOCTOR PAF
DE PIERENNAAIER,
PANDEMONIUM IN
DE GRAUWZONE

759

AS OP
JAZZWOENSDAG

833

NA HET BADEN BIJ BAXTER
EN DE ONTLUIZING
BIJ MISS GRACE

903

HET ONDERZOEK
BEGINT

1025

JE KUNT GEEN
TWINTIG ZIJN OP
SUIKERHEUVEL

1153

4 LAATSTE VERHALEN
EN ENIGE NAGELATEN BRIEVEN

1287

GESCHIEDENIS VAN DE REVOLUTIE

1977 / 1994

BRIEF AAN EEN MEISJE IN HOBOKEN

*I fought in the old Revolution
on the side of the Ghost and the King
Of course I was very young
and I thought that we were winning
I can't pretend I still feel very much like singing
as they carry the bodies away*

LEONARD COHEN

'The Old Revolution'

Voor Marina

INHOUD

Heil de historiografen!	17
Defaitisme? Het onvermijdelijke?	19
Hoop? Een versplinterde droom	
Een voorstel	23
Een gebed van hoop en wanhoop	25
Opgeruimd staat netjes	26
Een gebed van verontwaardiging	37
De eerste toespraak	38
Nicotinekorst & TUX	40
Het eerste revolutionaire verslag	44
Wanhoop & Marlène Dietrich	52
Het tweede revolutionaire verslag	56
Vrede & geloof	75
Een staaltje van objectieve vertwijfeling	77
The History of Bloody Big Beast &	
The Butcher Rockband zonder gitaren	80
Een cryptisch fragment	86
Thuiskomst	87
De tweede toespraak	91
Diverse bevindingen	94
Een brief	97
De driehoek van Pascal	101
Afscheid	105
Vervaagde kennismaking	108
Boze geesten	110
De verontwaardiging van	
een fatsoenlijk burgermens	115
De derde toespraak	118
Top twintig aller tijden. Definitieve versie	120
Credo in Bobby Fuller	125
Andermaal een brief: een onheilspellende	126
De kreten in mijn lichaam	128
De woorden uit mijn hoofd	130
The hour when the ship comes in	134

HEIL DE HISTORIOGRAFEN!

Lieve Marina,

Alle zomers lijken op elkaar. Net als alle dromen, alle dromen zijn mooi. Omdat ze niet waar zijn, en omdat je er niet over moet nadenken. En misschien omdat je er nooit iets van zal begrijpen. Alle zomers lijken op elkaar, alle zomers zijn dromen. Omdat je nergens spijt van hoeft te hebben en nergens bang voor hoeft te zijn. Alleen maar door je raam naar buiten mijmeren en naar de bomen kijken. En glimlachen om iets dat heel lang geleden is en heel mooi.

Ik vertel maar wat. Het spijt me. Als historiograaf van de Revolutie kan ik mij dat soort inaccuraatheden niet veroorloven. Ik vertelde maar wat.

Ik dacht aan *MacArthur Park*. De grote platenzaken hebben het botweg en eensgezind in de rommelbak gestopt: vijftientwintig frank, vijf voor Honderd Frank. Ik was er niet eens door beledigd, ik schaamde mij ergens voor.

Ik heb alle exemplaren opgekocht en in veiligheid gebracht. Soms haal ik ze te voorschijn, tegen de avond, als de grootste hitte voorbij is.

Ik bekijk ze alleen maar, ik tel ze nooit. Meestal ga ik ermee op het terras zitten met een glas wijn. Urenlang zit ik dan ingespannen ergens aan te denken, aan iets heerlijks, maar iets dat ik me niet kan herinneren. Misschien ben ik het vergeten, misschien heb ik het ook wel nooit geweten.

Af en toe schiet het me bijna te binnen, rakelings langs m'n ogen heen, heel even, heel even heb ik het soms in m'n borst of in m'n buik zitten, heel even ga ik het kunnen grijpen en vasthouden. En dan... Dan vanuit het huis het wereldlijk gejam van mijn grootmoeder. Of ik haar op de pot wil helpen. En ik sta op en loop schemerig en suf het huis in en help haar op de pot.

Mijn grootmoeder is het meest onbeschaamd walgelijke mens dat ten tijde van de Revolutie in deze gebieden leefde. Ze is afschuwelijk, ik zal later over haar schrijven.

Terwijl ze dus op de pot zit maak ik mij uit de voeten. Van viezigheiden heb ik altijd een afkeer gehad. Ik scharrel wat rond in het huis, of ik loop door de tuin tot aan de beek, of ik ga op het gras zitten roken, met alleen nog een zenuwachtige leegte in m'n lichaam.

Na de sigaret jankt ze weer, op een min of meer bevredigde toon, denk ik, dat is begrijpelijk. Of ik haar nu ook van de pot af wil helpen. Soms laat ik haar een halve nacht ingeplant, als ik zin heb om tegen de muur te badmintonnen, of een put te graven, of gewoon geen zin om haar van de pot te helpen. Maar meestal stop ik haar na de avondpot in haar bed, afvegen doe ik haar al lang niet meer, waarom zou ik. Hoewel ik daar iets op moet vinden, haar kamer is een enorme smeerbeel aan het worden, M. zal het zeker niet leuk vinden. En het is tenslotte zijn huis.

Maar genoeg: accuratesse wordt hier gevraagd. M. zal ik te gelegener tijd ter sprake brengen, een lang en triest verhaal is het. En zoals ik al zei: ook over mijn grootmoeder zal ik later schrijven. Als de tijd rijp is, zoals dat heet.

Maar eigenlijk, Lieve Marina, is de tijd al lang rot.

Desondanks zal ik schrijven. Schrijven zal ik.

Omdat het móet nu de Revolutie in haar beslissende fase treedt. Eist niet iedere Revolutie haar historiograaf?

Welaan dan, Heil de Historiografen! In hun handen ligt het lot van de Revolutie.

DEFAITISME?
HET ONVERMIJDELIJKE?
HOOP?
EEN VERSPLINTERDE DROOM

De ganse dag heb ik hierover nagedacht: of er ooit iets kan gebeuren dat mij voorlopig of definitief van mijn taak ontheft. En over wat er zou gebeuren als ik mijn taak zonder meer opgeef. En of ik voor mijn defaitisme ooit een andere reden zal kunnen fantaseren dan de enige bestaande. En of ik dus niet beter doodga. En of doodgaan niet het op-erste defaitisme is. En of ik voor mijn defaitisme ooit een andere reden zal kunnen fantaseren dan de enige bestaande. Zulke gedachten depri-meren mij. Bovendien heeft het de godganse zondag geregend, gisteren na het avondeten is het begonnen. Ik heb aardappelen gebakken en er een doosje zalm bij opengemaakt, zoals thuis vroeger. Ik heb in stilte gegeten, ik draai nooit platen als het regent: volslagen eenzaam in het huis van M. — van M. nota bene! —, met muziek die mij altijd ergens aan herinnert, met een desintegrerende grootmoeder en een perverse hond, terwijl de hele wereld en het gazon waarop ik met M. smokkelaar speelde stikdonker en luguber aan het uitregenen zijn — is een confron-tatie die mij pijn zou doen.

Daarom ben ik na de laatste weer de laatste eindelijk de laatste si-garet gaan slapen. Zoals ze thuis deden. Thuis gingen ze in hun bed liggen op van die eindeloze regendagen. Uit verveling, of omdat ze nu eenmaal getikt waren, gingen ze in hun bed liggen tot ze honger kregen. En dan stonden ze op en aten gebakken aardappelen met zalm en kro-pen weer in hun bed.

Voorals mijn moeder was daar sterk in.

Ik herinner mij een vijftien augustus waarop ik alleen thuis was met mijn vader omdat mijn moeder ergens anders was. We hadden niks te eten in huis en het regende al dagen, 's middags gingen we naar een eethuisje en in plaats van te avondmalen gingen we gewoon slapen. Zonder eten.

Over mijn vader en mijn moeder deel ik je nu meteen alles mee: een tijd geleden heb ik ze met de spekpan allebei de kop ingeslagen. Met de spekpan.

Het werd me te veel op het einde. Ik hoop dat je me begrijpt. Het werd me te veel.

Ik heb ze overigens een behoorlijke uitvaartdienst gegeven: ik heb er liedjes bij gezongen. Niet zo erg veel, want alles bij mekaar was het maar een naar gedoe. Tussen de steriliseerpotten liggen ze, in het huis van mijn grootmoeder in L. Geen mens komt er ooit achter.

Ik zei dus dat ik vroeg ben gaan slapen. Ik slaap in de kamer waar ik altijd met M. sliep, soms in zijn bed en soms in het mijne, naargelang. Zo deden we dat vroeger elke nacht, we waren man en vrouw, het was een geïnspireerde idylle.

Maar sinds het uit geraakt is met M., en vooral sinds ik later ook het masturberen heb gelaten, raak ik moeilijk in slaap. Zodoende ben ik er op een dag opnieuw toe gekomen mooie verhalen te verzinnen, zoals in de tijd voor ik aan het masturberen toe was. Een heel openhartig gesprek, een andere geïnspireerde idylle, een uit de hand lopend Free Concert van mijn ondertussen legendarisch geworden want vergeten Bloody Big Beast & The Butcher, of een tedere romance met een liefvallig arbeidstertje. En zolang het niet op viezigheden uitloopt helpt het wel.

Gisteren liep het op viezigheden uit, op jouw borsten, ik kan het niet helpen, het komt vanzelf zover.

Ik ben opgestaan en in de keuken gaan roken. Een uur later ben ik weer gaan slapen. Het ging niet.

Toen ben ik bang geworden.

Dat wil zeggen: ik heb bedacht dat ik redenen heb om bang te zijn. Want eigenlijk bedenk ik alleen nog maar dingen, dat maakt de zaken veel eenvoudiger en veel minder pijnlijk.

Ik bedacht dat in de afgelopen tijden de meest afschuwelijke rampen die een mens kunnen overkomen boven op mijn kop gevallen zijn. Ik overdrijf niet. Een wonder is het dat een slappeling als ik in zulk een stortvloed overeind gebleven is. Als ik nog een normaal mens ben kan ik daar zeker trots op zijn.

Later zal ik je alles uitvoerig uiteenzetten, over die rampzalige moord op mijn vader en mijn moeder, over mijn grootmoeder, over mijn vriend Salomon, over M., over de breuk met M., over Professor Zysmilch en de Revolutie, over de eerste jaren in L., over Sarah mischien — hoewel ik me daar aan obsceniteiten zal moeten begeven —, over mijn broer, over de tijd toen ik de drijvende kracht was in Bloody Big Beast & The Butcher.

Over alles zal ik schrijven als ik er de tijd toe heb en als het me te

binnen wil schieten als ik erover wil schrijven. Meestal schieten mij alleen maar flarden van verhalen te binnen, zonder chronologie of samenhang. Als Historiograaf zou ik mij een wetenschappelijke discipline moeten kunnen opleggen die mijn arbeid losmaakt van mijn nuk-kige inspiratie en mijn kronkelend associatievermogen. Een ramp te meer is het, als Historiograaf dáár de slaaf van te moeten zijn!

Ik neem de draad weer op. Al die dingen waar ik het zojuist over had baren mij — op grond van logica en statistiek — ernstige zorgen om de toekomst. Je weet wat voor een prutser ik ben, tegen rampen heb ik nooit verhaal gehad, ik laat ze maar gebeuren.

En de kans op Ramp is heel reëel in mijn situatie.

Het is onvermijdelijk dat op een dag mijn grootmoeder om zo te zeggen de geest geeft. Wat moet ik dan?

Het is onvermijdelijk dat op een dag de agenten van Professor Zysmilch mijn schuilplaats ontdekken en mij voor hun krijgsraad brengen. Wat moet ik dán?

Het is onvermijdelijk dat op een dag M. weer thuiskomt, en afgezien van de troublerende lichamelijke stoornissen die die ontmoeting met zich mee zal brengen, zal ik natuurlijk zijn huis uit moeten.

Het is zo goed als onvermijdelijk dat ik op een dag weer een erectie krijg.

Het is onvermijdelijk dat ik jou weerzie.

Het is onvermijdelijk dat ik weer aan viezigheden begin te denken, aan mannen en vrouwen, bedoel ik, dat soort dingen.

Het is onvermijdelijk dat ik weer de onoplosbare scatologische problemen van mijn broer onder ogen zal moeten zien — of het nu al dan niet aanvaardbaar of beschamend is te denken dat alle Grote Geesten winden laten. Over alle kleine geesten waren we het voor de Revolutie al eens geworden.

Het is onvermijdelijk dat ik eigenhandig mijn hond zal moeten castreren — het loopt de spuigaten uit met hem. Het is onvermijdelijk dat ik weer bang in het donker word en dat Salomon weer opdaagt.

Het is onvermijdelijk dat ik op een wandeltocht door de bossen van de Nabije Omgeving door een stelletje gozers word afgetuigd.

Het is — maar niet ten slotte — onvermijdelijk dat ik iemand uit L. tegen het lijf loop die naar mijn vader en mijn moeder informeert, of die naar mijn burgerlijke staat vraagt.

En wat móet ik dan allemaal...? Wat móet ik in 's hemelsnaam...? Moet ik dan zúchten...? Of opdoeken...? Welbeschouwd is het lachwekkend.

Kan ik soms terugslaan? Kan ik soms komen aandragen met het argument dat ik toch niets of niemand wat in de weg gelegd heb? Dat staat nogal belachelijk allemaal, ik wil niet voor Getikte Held doorgaan, ik wil niet de lucht of de zon een mep geven!

Een mens zou een illusie moeten kunnen creëren die hij in stand weet te houden, of die zichzelf in stand houdt. Dat denk ik ervan.

Ik beeld mij soms in dat ik op een snikhete dag, in zwembroek, op een reusachtige oranje-wit-blauwe strandbal door de Nabije Omgeving van het strand zweef. Terwijl het overal maar rampen regent zit Ik imbeciel schoklachend met gespreide benen op mijn strandbal zwevend op en neer te huppelen, op de tonen en het ritme van Hoempa-muziek. ZO MOOI ZO LANG EN HEET ZAL DEZE ZOMER ZIJN. HOEMPA HOEMPA HOEMPA. ZO ZOET ALS RODE WIJN. HOEMPA HOEMPA HOEMPA. VOOR JOU EN OOK VOOR MIJ. FINALE HOEMPA. Zulke Hoempa-anti-Ramp-strandballen zouden dan in alle drugstores verkocht worden onder het motto: IEDERE MISLUKKELING ZIJN STRANDBAL!

Allemaal samen zouden we door het luchtruim tollen, en gieren van de pret en de zon zou altijd schijnen en altijd zou er kermismuziek draaien en we zouden de hele wereld afreizen en aan alle stranden plezier gaan maken, ik zou mijn grootmoeder laten stikken op haar pot, ik zou nooit meer erecties krijgen. Zysmilch zou zich dik maken en barsten als hij mij zag, het zou nooit nog donker zijn, nooit nog eenzaam, nooit nog bang, nooit nog gedrogeerd, nooit nog ontgoocheld of bedrogen...

Ik zou alleen heel mijn leven lollik op en neer huppelen en lachend als een halve gare door de Nabije Omgeving fladderen en gekke grimassen trekken naar de badgasten. En als ik jou op het strand zag liggen zou ik zo blij zijn als een mongooltje en gekke vreugdegeluidjes maken om je aandacht te trekken. Hoewel ik vrees en vermoed dat ik een erectie zou krijgen.

EEN VOORSTEL

Lieve lieve lieve Marina, ik heb een voorstel. We gaan dineren. In het meest luxueuze hotel van de stad gaan we samen dineren, jij en ik. Ik pik geld van mijn grootmoeder en we gaan samen naar Hotel Ritz. We kleden ons allebei in wit, iedereen zal naar ons kijken, verwonderd, maar stil en eerbiedig... stralend mooi zal je zijn in je lange zijde, en rustig en beheerst als een peinzende flamingo in de ondergaande zon... en fonkelend mooi... en onaantastbaar... en eindeloos teder en dromerig... met een fluisterstem en de glimlach van een slapende bloem zullen we elkaar ontmoeten... en het zal nooit voorbijgaan... oude uitgestorven aristocraten zullen we zijn... uit een droom van kristal en fluweel... uit een droom van melancholie en deemsterende schittering... één nacht nog zullen we dromen... tot de morgen...

We zullen een hele suite voor ons hebben, met spiegels aan de wanden en paarse draperingen en een vloer die zo zacht is als de huid van een kind... en overal palmen en jachttaferelen met herten... de prachtigste dingen zullen we eten... op zilver... de hele nacht door zullen we champagne drinken en de kelners laten dansen op een vingerknip... we zullen muziek van Chopin en Procol Harum laten draaien... ons geld zal de eeuwigheid indwarrelen... maar we zullen zo rijk zijn als God... en we zullen als een Heer en een Dame in het Frans over kunst converseren... als de morgen komt zullen we een laatste toast uitbrengen... op een leven dat voorbij zal zijn... we zullen onze overwinning vieren... en dan zullen we dânsen... dansen... dansen tot alles voorbij is... en lachen... lachen tot het pijn begint te doen...

En dan zullen het Feest en de Bruiloft stilaan afgelopen zijn... we zullen moe en leeg zijn... en ontgoocheld omdat het alleen maar dat was... omdat het diamanten leugens waren... omdat het in scherven ligt... er zal een paars gevoel in onze buik beginnen te vreten... onze lippen zullen bloedrood en kleverig zijn... misschien zullen we huilen, misschien zullen we ons schamen tegenover elkaar...

We zullen de rekening niet kunnen betalen. Je witte zijde zal vol saus- en wijnvlekken zitten. De suite zal vol as en sigarettepeukjes en platen van Procol Harum liggen, er zal een misselijke walm hangen. Misschien zullen we moeten braken. Je zal een gouden schoentje kwijt zijn. De kelner zal zeggen dat hij zich al een hele nacht stond af te vragen

wat zulk een sprookjesmooi meisje voor prettigs vindt aan het gezelschap van een verfrommelde zak als ik. We zullen daar niet op kunnen antwoorden.

Naar gesmolten kaarsvet zal het smaken, en naar gesmolten dromen en afgebladderde verbeelding. En naar leeggeknaagde lichamen.

Ik zal naar huis moeten om mijn grootmoeder op haar ochtendpot te zetten. En jij zal niet met me meegaan. Beschaamd zullen we zijn, beschaamd.

EEN GEBED VAN HOOP EN WANHOOP

Hoewel ik niet één aanvaardbaar excuus kan bedenken, verontschuldigd ik mij voor mijn bestaan.

Als iemand dat van mij verlangt zal ik op mijn kop gaan staan.

Maar laat me alsjeblieft alleen verder suffen met mijn platen en mijn herinneringen en al mijn andere rotzooi, laat mij verder knoeien met mijn hersens en mijn hoestsiroop. En glimlach misschien eens af en toe. En laat het ophouden met die miezerige regen waar ik zo triest van word.

Als ik maar niet zoveel aan M. hoefde te denken.

Als ik maar altijd dronken was of altijd nuchter, zonder dorst of zonder droge nasmaak in mijn keel. Als ik maar aan één stuk door kon dagdromen zonder om het uur naar het toilet te moeten. Als ik maar zeker kon zijn van de vruchtbaarheid van mijn werkzaamheden, als ik maar de hele boel op een hoop kon gooien en een wijze oude man worden, of alles maar helemaal opnieuw kon beginnen of voorgoed ophouden.

En Gij die alles uitgevonden hebt, geef mij als het kan een witte vrouw die mij elke morgen een schotel verse geitemelk en de vrede van haar lichaam brengt, en waar ik nu en dan eens lief tegen kan doen. Of zorg dat ik een vogel word. Voor het overige heb ik tegen de wereld geen objecties.

OPGERUIMD STAAT NETJES

Laatst heb ik in een drankgelegenheid in de Nabije Omgeving de volgende twee merkwaardige verhalen horen vertellen, door iemand uit een andere streek.

Het eerste speelt zich — Grappige Omstandigheid — af in een dorp in de buurt van L.

Een jong echtpaar wil een avondje uit en neemt een wiegewacht voor hun baby van een maand of wat. De oppas is een vrolijke negentienjarige meisjesstudente, met een guitig gezichtje en blonde krullen in haar haren, en het echtpaar welbekend van vroegere gelegenheden. Ze heeft haar boeken en haar haakwerk meegebracht, de baby slaapt, Mevrouw geeft laatste aanwijzingen, ze vertrekken, de oppas installeert zich comfortabel met een sigaretje op de sofa. Later op de avond heeft ze vrienden uitgenodigd, ze maken er een feestje van, ze drinken wat, ze dansen wat, en ze roken nu een ander soort sigaretten. Tegen een uur of twaalf belt Meneer naar huis, of alles op rolletjes loopt. Op rolletjes, verkondigt de snoes, baby ziet al lekker bruin. Ze giechelt en hangt op. En gaat weer op de sofa liggen vrijen. Meneer vond er maar iets eigenaardigs aan en rijdt naar huis. Te veel rumoer naar zijn zin aan de telefoon.

Als hij binnenkomt staat snoes zich uit of aan te kleden en staan er vier anderen straalbezopen en high gerookt rond de elektrische oven.

Baby ziet al lekker bruin. Iedereen lachte.

Hoe het verder gaat weet ik niet, het einde is ook van weinig belang in zulke verhalen, het is de pointe die het maakt.

Het tweede verhaal is een ietsje anders, een tikkeltje uit de sfeer van Zwarte Romantiek, zou ik durven beweren, en het getuigt van een grotere spitsvondigheid.

Het speelt zich af in de grote stad waar we samen zouden zijn gaan dineren.

Een arme, aan de drank geraakte jonge vrouw woont met haar zes maanden oude kind op een zolderkamer. Over de vader wordt in dit verhaal niet gesproken. In dit soort verhalen gaat het er in het leven hard aan toe, zwemmen of verzuipen. Vrouwen hebben nooit mannen, of altijd andere, en kinderen nooit vaders, of een keuzemogelijkheid. Constanten zijn ook de innerlijke tweestrijd en de ellendige achterbuurtjeugd.

Goed, op een avond komt ze stomdronken naar huis met een man. Terwijl ze zich klaarmaken begint het kind te huilen. Het kind ligt in dit soort verhalen overigens meestal op een vochtige strooien zak in een hoek van de kamer. De man, sta mij toe te zeggen: in dit soort verhalen chronisch werkloos en lijdend aan geslachtsziekten, weigert de vrouw ook maar aan te raken als het kind z'n kop niet houdt.

Ziehier op welke verbijsterend intelligente manier de vrouw het kind tot bedaren gaat brengen. Ze naait op een of andere manier een schelp aan een katoenen doek vast. Ze wikkelt de doek om de buik van het kind, zo dat de schelp precies en stevig strak over de navel staat. Onder de schelp stopt ze een enorme spin. De spin krijgt geen lucht onder de schelp, de spin gaat stikken, de spin raakt in paniek.

Nu, de Kwintessens van de story. Zoals wij allen weten bevindt er zich lucht in de navel, lucht die uit de buik komt, vermoed ik. De spin krijgt dat door en begint zich vanaf de navel een weg naar die lucht te vreten. Dwars door de buik van de baby. Een groot zwart gat wordt het. De doodsstrijd van het kind moet op z'n minst vertederend geweest zijn, denk ik, ik heb niet veel verstand van medische zaken.

Ik vertel je deze verhalen omdat ik mij vragen stel. Geen vragen van morele aard, ik stel mij nooit vragen van morele aard, ik doe maar. Ik móet ook maar doen, de omstandigheden stompen mij tot actie, met opschorting van alle reflecterend oordeel. Over moraal zal ik nog veel moeten nadenken, het is een enorme warboel in mijn hoofd. Des te meer omdat er niet over gedacht kan worden dan in theorie en weke-rende uitlopers van theorie. Praktisch worden er immers nooit problemen gesteld, ik doe maar, en achteraf vind ik het best zo, of betreurens-waardig, en meestal vind ik niks. Onzin zal het beslist wel niet wezen, primitieven zijn te dom om onzinnige dingen uit te vinden. Hegel ja, die kon onzin fantaseren, oermensen bedenken alleen maar dingen die er nodig zijn.

Het zal dus wel zijn nut hebben, al brengt het enorme communicatiestoornissen met zich mee.

Ik bedoel dat het bij voorbeeld door niemands beugel bleek te kunnen dat ik mijn moeder op haar kop sloeg als ik haar niet meer kon aanhoren. Niemand wou begrijpen dat op haar kop slaan de enige oplossing was om haar te kalmeren, zo een irriterend rotwijf als dat was. Behalve mijn broer, over hem zal ik later veel moeten schrijven, mijn

gezworen kameraad is het. Hij begrijpt de morele problematiek heel goed, hij begrijpt haar namelijk helemaal niet, hij is uiterst immoreel.

In de tijd dat we onder ons tweetjes mijn grootmoeder, die toen in een vergevorderde staat van geestelijke en lichamelijke verwildering verkeerde en hoogstwaarschijnlijk weldra volledig zou ontbinden, in een jaar tijd veertigduizend lichter maakten, maakte hij nooit ergens complicaties van.

Het geld hebben we zonder meer verkwist aan allerlei idiote dingen, op korte termijn elke keer. Onze stelregel is altijd geweest dat geld verkwist hoort te worden, zo zijn we. Later zijn er harde tijden aangebroken, toen mijn vader en mijn moeder haar geld op de spaarbank zetten, omdat ze bij ons binnentrok.

Of liever: binnengetrokken werd, want ze was onwaarschijnlijk zwaarlijvig en kon geen voet meer voor de andere verzetten. Twee stoere bonken van de Dienst voor Hulp aan Bejaarden hebben haar uit L. naar de stad gebracht, op de stoep voor ons huis hebben ze haar met leren banden op haar pot vastgesjord en haar zo de trappen opgedragen.

Mijn broer en ik werden er glimlachend stil van, het had iets van een sacraal gebeuren. Mijn grootmoeder hing luidkeels op haar pot te jammeren, ze duizelde en braakte terwijl ze naar boven gesleurd werd, ze schreeuwde dat heel de straat het kon horen dat ze ging vallen en haar nek breken.

Dat had ik nou precies willen meemaken, dat ze met een enorm gekletter vastgeriemd in haar metalen pot de marmeren trap af donderde en als een vleesklomp bleef liggen. We stonden erop te wachten, mijn broer en ik, maar het gebeurde niet en we moesten afdruipen.

Later zal ik ook moeten vertellen hoe ik haar afgelopen lente naar het huis van M. heb getransporteerd, samen met mijn broer heb ik dat klaargespeeld, in een grote bestelwagentaxi. En hoe we haar bij M. de ladder opgehesen hebben, er is namelijk geen trap in het huis van M.

Mijn broer heet P.S.R. en hij was op de meeste gebieden vroegrijp. Bovendien chaotisch maar erg intelligent. Chaotisch was hij in het algemeen, zo waren we allebei, onoverzichtelijk en onsamenhangend. Ik denk dat we allebei zonder duidelijk aanwijsbare oorzaak uit de hand gelopen en op hol geslagen zijn.

In de documenten van Professor Zysmilch heb ik zoiets zien staan, waar die man zich allemaal niet mee bezighield. Niet dat ik het hem

ooit ten kwade heb geduid, hij was erg met ons begaan tijdens de Revolutie, hij praatte veel met ons, en niet noodzakelijk over de Revolutionaire stand van zaken, over alle mogelijke dingen. Welbeschouwd weet hij een pak van me af, al hield ik wel eens belangrijke dingen achterwege en al verzon ik wel eens wat.

Mijn broer verzon altijd álles wat hij aan Zysmilch zei, de meest krankzinnige dingen. En Zysmilch geloofde alles, soms stelde hij wel eens vrij precaire vragen omtrent de verhalen die mijn broer vertelde, maar deze wist er zich steeds met een zelfs mij verbazende creativiteit uit te redden. Op de keper beschouwd was Zysmilch niet zo een verstandig man. Hij dacht echter veel na, en hij schreef ook elke keer een heleboel op. Misschien wou hij er een roman van gaan schrijven, dat zou echt iets voor hem geweest zijn. Misschien stuurde hij het ook wel gewoon door naar de administratieve dienst van de Revolutie, vechten in zulke benepen omstandigheden als wij destijds is een heel secure aangelegenheid, ieder detail is van belang, zei Zysmilch altijd. Twee dossiermappen had hij, op dat van mijn broer stond P.S.R., op dat van mij, dat gezien het leeftijdsverschil dikker was, stond met grote zwarte letters geplakt: J.M.H.

Mijn broer heeft maar een tijdje meegevochten, later is hij er, eens te meer zonder duidelijk aanwijsbare oorzaak, vandoor gegaan. Zysmilch heeft daar toen een enorme herrie om gemaakt, hij heeft hem ook laten opsporen, zoals hij nu met mij wel aan het doen zal zijn.

Ik had er binnenpretjes om dat ze hem niet vonden, hij was ondergedoken in L., na de dood van Jan Maurits was dat huis leeg blijven staan.

Over Jan Maurits mag ik later zeker niet vergeten te schrijven, ik ben er trots op dat ik zijn initialen draag, hij was een groot man.

Toen mijn broer te weten kwam dat ik er zelf ook de Revolutionaire brui aan had gegeven, is hij me komen opzoeken in het huis van M., dat toen ook al leeg stond, en waar ik naar toe was gedeserteerd omdat Zysmilch er niks van afwist. Samen zijn wij met de bus naar de stad gereden om in het huis van mijn vader en mijn moeder een hoop spullen op te pikken. Toen zijn de zaken een weinig gaan tegenzitten. Ik moest onverwacht mijn vader en mijn moeder doodslaan. Mijn broer vond het een beetje een overbodige luxe, hij ergerde zich er aan. Achteraf is hij wel gaan beseffen dat mijn moeder zou zijn gaan klikken

bij Zysmilch. Want een klik wás het, mijn moeder.

Nog dezelfde dag heb ik ze met de wagen van mijn vader naar L. gereden en tussen de steriliseerpotten gegooid, je kent dat verhaal al. Na de uitvaartdienst ben ik weer dadelijk teruggereden. De ganse nacht heb ik daarna met mijn broer zitten praten over de voorbijganger en over de dingen die gingen komen. 's Morgens belden we de bestelwagentaxi op.

We hadden mijn grootmoeder tot boven aan de marmeren trap weten te slepen, ze was weer vreselijk tekeer beginnen te gaan, alsof ze naar de slachtbank werd geleid. Mijn broer, op de meest verwarrende ogenblikken het meest bij de zaak, stopte haar een prop in de mond, zodat ze alleen nog verscheurde rimpelgrimassen kon trekken en haar dikke buik laten spartelen. Met twee kabeltouwen onder haar oksels hebben we haar dan van de trap laten glijden, eerst zachtjes aan, de laatste vijf trappen lieten we haar schieten. Anderhalf uur heeft ze in het halletje onder aan de trap nog liggen dobberen, tot de bestelwagentaxi kwam.

Ondertussen stelde ik met mijn broer orde op zaken. We liepen allebei in ons lichtbruine jeanspak van voor de Revolutie, we droegen allebei een blauw hemd van voor de Revolutie, we haalden onze zonnebrillen van voor de Revolutie op, we rookten de sigaretten die we voor de Revolutie rookten en we kenden elkaar nog goed van voor de Revolutie: DE REVOLUTIE WAS VOOR ALTIJD VOORBIJ EN ALLES VOOR ALTIJD VERGETEN.

De Revolutie was voorbij en we moesten nergens spijt van hebben. De Revolutie was voorbij en het was niet nodig er nog over te praten, het was niet nodig elkaar een beetje verlegen glimlachend geluk te wensen, het was niet nodig elkaar duidelijk te maken dat we Helden waren: we wisten het en we waren er trots op.

We waren er trots op dat we de wereld en de omstandigheden eindelijk die schop in hun kloten hadden gegeven die ze van ons al lang hadden moeten hebben.

Het was een blij lentemorgen in de stad. Het was een lentemorgen en we kwamen samen uit de oorlog terug. We hadden gewonnen.

De zaken werden definitief op orde gesteld nu.

Eerst haalden we de platen en de boeken van onze oude kamers, de schrijfmachine, mijn microscoop, mijn paperassen, de liedjesteksten, de parse foto's van de Doors, de brieven van Leentje. Alles ging in

grote bordpapieren dozen. Ik ben terug naar boven gemoeten voor mijn oude schoolrapporten en voor de revolver van mijn broer. Er zat een duif op het dak van de tussenverdieping. Er was nog één kogeltje in het doosje 'Air Rifle Pellets'. Ik miste haar niet. Het gaf de bekende korte droge klik, op hetzelfde moment vlogen er een paar kleine pluimpjes op, de duif ging een halve meter gekraakt de hoogte in en stortte dan schuin klapwiekend naar omlaag.

Mijn broer moet het vermoed hebben, hij stond op het binnenkoertje te wachten. Triomfantelijk stak hij de duif de hoogte in en lachte. Met tranen in de ogen lachte hij naar boven, tranen van vreugde en verdriet en Heldendom. Het Heldendom heeft altijd tranen in de ogen. Het Heldendom lacht altijd, van vreugde en verdriet en Heldendom. En omdat het heeft gevochten en gewonnen. Winnen of verliezen, daar gaat het om.

Floppen of Toppen zei mijn broer altijd.

'We zijn getopt!' brulde hij van beneden. Hij danste als een vrolijk kind over het binnenkoertje heen en weer, altijd maar gierend: 'We zijn getopt! GETOPT!!!'

We wáren getopt.

Ten slotte begon ik zelf te snotteren op mijn kamer, omdat alles nu eindelijk voor de laatste keer was. Voor de laatste keer heb ik met mijn ellebogen op de vensterbank een sigaret gerookt. Voor de laatste keer ben ik in mijn doorgezeten zetel gaan zitten. Voor de laatste keer heb ik verwonderd naar de zon gekeken. Voor de laatste keer heb ik de gordijnen dichtgeschoven. Voor de laatste keer het straalkacheltje aan- en uitgedraaid. Ik ben naar beneden gelopen en weer naar boven en voor de laatste keer heb ik op mijn bed liggen luisteren naar Gloria. G-L-O-R-I-A: GLORIA.

Voor de laatste keer heeft de arm van de platendraaier geklikt, voor de laatste keer heb ik het knopje uitgeknaakt, voor de laatste keer de deur achter me dichtgeslagen en voor de laatste keer ben ik met de platendraaier onder mijn arm de trappen afgehodderd. Schluß.

Mijn broer met een reusachtige bijl, ik met de voorhamer, hebben we de hele inboedel kort en klein geslagen.

Alles.

Alles ging aan diggelen. Mijn grootmoeder hoorde het vanuit het halletje allemaal gebeuren. In dat ánderhalve uur moet ze nog verdwaasder

en getikter zijn geworden dan in de tachtig jaren daarvoor. Instinctief moet ze gebeden hebben, in één moment van luciditeit moet ze stom hebben beseft dat haar dochter ook al om zeep was. En dat alles om zeep was. Dat Barak 27 naar de bliksem geslagen was en dat de zaken nu gingen veranderen. Dat haar tachtig jaren en haar gebrekkigheid niks te betekenen hadden. En dat P.S.R. en J.M.H. niet van de poes waren. Maar dat ze met de zweep sloegen als ze haar commandantenkop nog opentrok. En dat ze tussen de steriliseerpotten zou belanden als ze het lef had meer aanspraken te laten gelden dan het recht op eten en op de pot gaan. Razend bang moet ze geweest zijn, en misschien al een stukje dood. En voorgoed gekraakt.

In anderhalf uur hadden we álles afgehandeld. Toen de bestuurder van de bestelwagentaxi aanbelde viel er van de verwoesting niet zoveel meer te merken. We hadden afgerekend, het hoorde zo, we konden tevreden in onze handen wrijven: de zaken stonden op orde.

Afen toe moet een mens helemaal opnieuw kunnen beginnen zonder zich ergens wat van te herinneren. Alle rommel was vernietigd, alle schulden betaald, alle oorzaken en gevolgen platgetrapt. We hadden de finale Grote Afrekening gemaakt en we begonnen opnieuw. Ze hadden best kunnen verwachten dat we terug zouden komen om al wat krom was recht te trekken, net als in derderangscowboyfilms. Django is back in Town. Zoiets is geen kwestie van wraak nemen, zoals ik al zei hoorde het eenvoudig zo en hadden we de dingen alleen maar op orde gesteld. We waren teruggekomen, niemand had het verwacht maar we deden het. We hadden altijd geweten dat we het op een dag zouden doen, en dat we er niet bij zouden denken maar gewoon volgens de wet de boel aan gruzelementen zouden kloppen. Prins IV, die we in de kelder hadden opgesloten en die voortdurend had zitten janken, mocht mee met de baasjes, hem trof geen blaam. Het is een Fox Terrier, ook hij was nu verlost. Hij kwispelstaartte uit dankbaarheid om de nieuwe hond die hij nu zou kunnen worden. We vormden een voldaan trio.

Mijn grootmoeder hadden we tegen de muur gezet, zo krom als een knoestig stuk hout. Haar ogen lagen toe, haar snor danste op en neer zoals wanneer ze at. De pot stond naast haar.

Mijn broer zat boven op een kartonnen doos, ik stond met de hond aan de leiband. We hadden er een foto van moeten maken, een uniek moment was het, later zouden we er om hebben kunnen huilen.

Dappere Conquistadores met Grootmoeder in Marmeren Halletje: P.S.R. en J.M.H. en Prins IV: Martelaars en Helden.

We hebben alle deuren gesloten en zijn naar het huis van M. gereden, onderweg heb ik nog een assortiment flessen met hoestsiroop gekocht, daar zal ik later over schrijven. Mijn grootmoeder huppelde steeds maar op en neer vanachter in de laadbak, mijn broer gaf nu en dan een mep en dan bleef ze weer liggen. We zongen, we gaven een afscheidsconcert. Ik zong, harder dan ik ooit gezongen had, mijn broer drumde op de wand van de bestelwagen: G-L-O-R-I-A: GLORIA. *School's out* zongen we. *Eve of Destruction*, alles wat ons van vroeger te binnen schoot, *Children of the Revolution*, *Metal Guru*, we raakten er steeds opgewondener van, mijn broer begon mee te zingen, ik begon met mijn voeten het ritme te bonken, we brulden net als vroeger tot we dropen van het zweet, een stampende bruisende gillende medley van al wat we ooit graag hadden gehoord, de hele trip lang bulderden we alle Roemrijke Superhits aan flarden, we waren nog altijd even perfect op elkaar ingespeeld als in de tijd van Bloody Big Beast & The Butcher, we gaven bisnummers, *Death of a Clown* zongen we vijf keer tot het overvloeide in *Dandy* en *Dandy* weer overvloeide in *Bad Moon Rising* en *Bad Moon Rising* weer overvloeide in *Travelling Band* en zo altijd maar verder tot bij M. Krankzinnig was het.

Het huis van M. ligt op een drie kwartier rijden van de stad, in een klein eenvoudig dorp op het land, aan het begin van een zandweg die de bossen inleidt. Er komt nooit een mens voorbij, de naaste burens zijn andere mensen dan in de tijd voor de Revolutie toen ik met M. samenwoonde. Ik woon hier rustig en onopvallend, hoewel vreselijk luguber in het donker.

De bestuurder van de bestelwagentaxi hebben we maar dadelijk betaald en weggezonden, die man moet een en ander van ons gedacht hebben.

Met de kracht van de Overwinnaar Na De Strijd, en met de kabeltouwen, hebben we toen mijn grootmoeder een van de slaapkamers in gekregen, ze spartelde niet meer tegen, ze hing als een honderdtwintig kilo wegende meelzak aan de touwen te bengelen. Ik stond boven in het trapgat en trok, mijn broer stond onderaan op de ladder en duwde. Hij durfde haar niet aan te kijken, hij was bang om haar verpulverde grijze kut onder ogen te krijgen. Ze droeg namelijk nooit onderbroeken,

dat zou het op de pot gaan en afvegen bemoeilijkt hebben. Eén moment lang zulk een kut in het gezichtsveld te moeten vinden kan jeugdromen verbrijzelen. Als ik er dan de moed toe vind, zal ik later over dat éne moment trachten te schrijven.

Op dezelfde manier is haar pot op de kamer geraakt, daar hadden we veel minder last mee.

Er staat een eenpersoonsbed waar ze nauwelijks in kan, een zetel waar ze in gedeukt zit, en haar pot. Verder niets. Haar kamer ligt aan de kant van de tuin en het gazon, zodat ik haar altijd kan horen als ik buiten ben.

Het was middag geworden, en tintelend mooi weer.

Mijn broer heeft koffie gezet en ik heb de tafel gedekt voor twee personen. We aten zwijgend boterhammen met een reep hazelnoten-chocola, dat hadden we altijd heel lekker gevonden. Tijdens de Revolutie hadden we dat nooit op tafel gehad, vier jaar lang niet, vier jaar. De zon scheen, we keken naar het gras en naar de vogels, we dachten aan een vers van P. F. Sloan:

*Those who are Losers
soon will be winning a place in the Sun
upon a Painted Ocean.*

Daarna dachten we eindelijk nergens meer aan.

Later op de middag hebben we samen een aantal praktische problemen doorgenomen, hoe het verder zou gaan. Ik had eigenlijk liefst gehad dat mijn broer in het huis van M. bleef wonen, dan hadden we zo nu en dan eens kunnen badmintonnen of een partij schaak spelen. Want veel te praten viel er nu niet meer: de verhalen waren verteld, de grote daden gesteld. Na een Revolutie zijn er verbijsterend weinig dingen om over te praten, alle dingen worden vervelend en alle gesprekken vermoeiend. En met twee aan één boek werken was niets voor ons, daar zou herrie van zijn gekomen.

Ik denk soms dat we vanaf die laatste dag elkaar niet meer nodig hadden en maar best een leven alleen konden gaan leiden. Misschien om over bepaalde punten eens rustig na te denken en te trachten de stukken bijeen te zoeken van iets dat gebroken was. Het slagveld over-

zien en opruimen na de slag, en de wonden verzorgen. Eindelijk proberen te begrijpen wat er zich in die oorlog heeft afgespeeld, de Geschiedenis van de Revolutie schrijven. En met de besluiten van het laatste hoofdstuk helemaal opnieuw beginnen en hopen dat er nooit meer oorlog komt.

En op kreupele benen leren lopen.

Mijn broer zei dat hij liever in z'n eentje in L. bleef wonen. Tot dan toe had hij geleefd van het geld dat hij bij zijn ontsnapping van Zysmilch had gepikt. Vijfenzeventigduizend was dat, Zysmilch was er dagen ondersteboven van en ik was er trots op.

Na anderhalf jaar bleven hem daar nog twintigduizend van over, nog een maand of tien kon hij daar mee doen. We spraken af dat ik hem elke maand drieduizend zou opsturen, een jaar lang, dat maakt zesendertigduizend, zodat hij nog eens anderhalf jaar niks zou hoeven uit te richten. Daarna moest hij dan natuurlijk maar zien of in het huis van M. komen wonen.

Zelf had ik het pensioen van mijn grootmoeder, achtduizend had die, maakt vijfduizend het eerste jaar. Mijn broer zou bovendien nog zorgen dat hij haar kapitaaltje bij de spaarbank en de posterijen in handen kreeg, en van mijn vader en mijn moeder kon er ook nog geld zijn. De erfenis van Jan Maurits was net verdeeld, hoe dat zat wisten we niet, maar hij had alleen maar broers en zusters, en zo kwam er altijd een deel bij mijn grootmoeder en dus bij ons terecht. Mijn broer zou zorgen dat hij daar overal achter kwam.

Officieel zou het natuurlijk allemaal een vreselijke rompslomp worden, van in het begin zag ik daar niet zo klaar in: per slot van rekening waren we deserteurs en oudermoordenaars, ik heb altijd gevreesd dat dat de vlotte gang van zaken zou hinderen, ik had een nogal verward beeld van de burgerlijk-administratieve toekomst, maar mijn broer is een veel helderder denker in troebele tijden, en ook wel geslepen. Tot op heden wil het in elk geval best meevallen.

De wagen van mijn vader zou hij meenemen naar L., ik reed niet graag en niet veel en niet goed. Ik heb trouwens geen rijbewijs, ik ken alleen maar de eerste versnelling. Daarna geef ik maar gas. Waarom zou ik de wagen trouwens nodig hebben? Ik heb heel mijn leven met de fiets gereden, zelfs mijn ontsnapping uit het Revolutionaire hoofdkwartier is per fiets geschied. Het grootste probleem hadden we met de platen:

we kunnen geen van beiden zonder welke plaat dan ook. We hadden twee platendraaiers, die van ons van voor de Revolutie en die in het huis van M., die groter en beter was en meer lawaai maakte. En lawaai vind ik erg belangrijk, om Salomon buiten te houden bij voorbeeld. Mijn broer zou de oude meenemen naar L., om de week zou hij mij dan komen opzoeken om een stapel platen te komen halen en een stapel terug te brengen. Ondertussen zou hij alles in het werk stellen om een grote degelijke bandopnemer te pikken, in L. kon dat niet zo erg moeilijk zijn.

De schrijfmachine en de hond bleven bij mij, boeken mocht hij mee hebben zoveel hij wou. Mijn grootmoeder had hij ook best mogen hebben, maar ik stelde het maar niet voor. Veel meer was er niet te regelen, we zouden wel zien hoe het afliep, alles zou wel terechtkomen.

Voor zonsondergang is hij nog naar L. vertrokken, we namen zwijgend afscheid, er viel toen al niet veel meer te vertellen.

Zomaar plotseling, na een heel leven, viel er op een avond in april niks meer te vertellen.

Die avond heb ik naar Cohen geluisterd en in zijn boek gelezen.

Iemand zei: Til die baal op. Ik heb mijn ogen gesloten en de baal niet opgetild.

Ik ben moe, Lieve Marina, zo moegevochten.

Ik heb geen zin meer om te zingen.

Er bestaat geen Tweede Kans.

Er zijn geen Helden.

En Toppen duurt precies één ogenblik.

EEN GEBED VAN VERONTWAARDIGING

Die God die ze daar hebben, dat moet mij nogal een zak zijn! Voor mijn part is hij niet eens een schop onder z'n goddelijke kont waard.

Als ik nou alleen maar naar een hoop stront had verlangd, dan had hij me zelfs mijn hoop stront niet gegund.

Niet eens een schop onder zijn goddelijke kont, zeg ik. Ik vind dat hij maar beter kan ophoepelen en ergens in een schuur op z'n baard gaan zitten zuigen.

DE EERSTE TOESPRAAK

de kleine dikken
de lange schrale stekken
die met al te veel sproeten
de Flaporen
zij die van ver op apen lijken
die met een kegelvormig bocheltje vanachter
die met slechts drie kwart van een testikel vanonder
die met een waterbuik
die met een landkaart in hun nek
die met rozen in hun vlees
die met kromme poten x of o
de bijzienden verzienden scheelzienden
die met slagstanden konijnetanden of zonder tanden
de mongooltjes
de zwaarbeschadigden
die met een knobbelgezicht
die met een minikroezelkopje op een maxiromp
de superpokdaligen
de Vleesklompen
die met levenslange dikke wratten
die met een lichaamsgeur
de gedisproportioneerden en de slechtbedeelden dus
de meisjes met te dikke borsten
de meisjes zonder borsten
die met nog maar één borst en om de kanker te vermijden
zonder tepel
alle beduimelden verfrommelden en zelfs monsterachtigen en allen
die zo lelijk zijn dat ze in elke litanie worden vergeten.

Ik zeg hun dat ze zich nergens illusies over hoeven te maken. Dat zou namelijk kunnen. Het zou kunnen dat ze nog hoop koesterden op een waardig bestaan. Sommigen onder hen zouden kunnen dromen over trouwen en kinderen krijgen. Sommigen onder hen zouden kunnen denken dat ze misschien wel niet zo belachelijk zijn als de resem scheldwoorden vroeger liet vermoeden. Anderen zouden kunnen denken de zon schijnt voor iedereen en het geluk bestaat voor allen.

In mijn hoedanigheid van Gelegenheidsprofeet verkondig ik nu voor eens en altijd: daar is niets van aan.

Ze moeten maar allemaal opdoeken. Ik weet best dat het niet prettig is om onder dwang van zulke gratuite omstandigheden te moeten opdoeken, ik kan daarvan meespreken, maar er zal niks anders voor ze opzitten. Ze moeten maar een soort commune stichten waar ze allemaal heen kunnen. Als mijn broer het kapitaaltje van mijn grootmoeder kan bemachtigen ben ik bereid zulk een enclave voor ze op te richten en te financieren. De wratten moeten dan maar met de borstlozen trouwen, de konijnnetanden met de bochels en de mankepoten met de vetkwabben.

Waar lijkt dat toch allemaal op, wat voor praat verkopen die humanisten toch. Niks rechten op te eisen hebben ze, opdoeken opdoeken en nog eens opdoeken. Met van die misbaksels is de wereld niet gediend.

NICOTINEKORST & TUX

Lieve Marina, je merkt dat ik de draad aan het verliezen ben, ik laat het verhaal weer in de steek. Ik heb je al gezegd hoe dat komt: mijn brein gaat vreemde paden op en mijn geschrijf zeult er natuurlijk achteraan. Ik verontschuldig mij daarvoor. Ik zal de historiografische draad weer opnemen zodra ik dat kan. Ik zal je gaan vertellen hoe mijn broer en ik destijds met Zysmilch in contact en in de Revolutie terecht zijn gekomen, en over de allereerste Revolutionaire tijden. Dat is eens te meer een bijzonder triest verhaal en ik zie er nogal tegenop, omdat ik me natuurlijk weer ga laten meeslepen door mijn eigen sentimentaliteit, je weet hoe ik ben, en dan ga ik daar weer zitten snotteren.

Maar ik ben de overtuiging toegedaan (!) dat een geschiedschrijver niet versagen mag!

Voor ik het echter vergeet moet ik je nog vertellen over mijn korst en over mijn hoestsiroop.

Mijn korst wordt de laatste tijd steeds vettiger en bobbeliger; het is eigenlijk verontrustend. Anderzijds ben ik het natuurlijk al zo lang gewend dat het niet verontrustend genoeg meer is om lang over na te denken of om te gaan panikeren. Mijn keel maakt nog geen haastige aanstalten om te gaan dichtgroeien. Zolang ik nog min of meer kan ademen sta ik er niet te veel bij stil.

Ik rook twee pakjes sigaretten per dag, zonder filter, nog steeds hetzelfde merk als in de tijd dat jij en ik samen optrokken. Tijdens de Revolutie wou die weetal van een Zysmilch ons filtersigaretten aansmeren! Of we moesten ze leren rollen zei hij, dat was goedkoper en minder ongezond. Hij had natuurlijk de pest in omdat hij onze sigaretten moest betalen, of we er nou al dan niet aan kapot gingen zal hem wel niet zo erg hebben geïnteresseerd. Hoewel hij meestal toch wel een erg bezorgde indruk op ons maakte. Ik weet het eigenlijk niet, ik zal later over hem nadenken. Ik zal je mijn conclusies schrijven.

Ik rook dus twee pakjes filterloze sigaretten per dag. Dat doe ik zo al een jaar of twaalf. Het gevolg daarvan is dat er in mijn keel een exponentieel groeiende nicotinekorst zit te woekeren die er met geen midelen is uit te krijgen. Ik kan haar natuurlijk niet zien, ook niet als ik mijn mond opensper voor de spiegel, maar ik denk dat ze er uitziet als

uitgedroogde slijmen of als bevroren braaksel. De wanden van mijn hele keel zijn met die korst behangen, korst met bobbelige uitsteeksels.

Om die nicotinekorst van mij hadden M. en ik destijds een hele hoop herrie. M. werd misselijk van de geluiden die ik met mijn korst kon produceren en van de trucs die ik er mee kon uithalen. Ik kon mijn adem in alle mogelijke tonen langs de korst en langs haar uitsteeksels laten schuren, in fluittonen, gorgeltonen, fluistertonen, hoge en lage, en vooral natuurlijk in schraapgeluiden zonder meer.

M. werd daar misselijk van, zei ik. Hij dreigde me het huis uit te zetten als ik niet ophield, maar ik wist dat het bij dreigementen zou blijven, en dus liep ik overal achter hem aan mijn korst te schrapen. Soms stond ik 's nachts op, maakte hem wakker en schraapte mijn korst in zijn gezicht. In een café of in een bioscoop verwekten mijn kras- en piepgeluiden publieke hilariteit. M. schaamde zich dan dood omdat iedereen misprijzend in onze richting keek en hij zich inbeeldde dat ze hem verdachten.

In het begin liet ik het bij geluiden, ik liet het om zo te zeggen bij de muzikaliteit van mijn korst. Later ben ik mijn techniek gaan perfectioneren om hem nog meer de stuipen op het lijf te jagen. Ik leerde mijn korst bewegen. Na veel oefening kon ik haar naar omlaag en naar boven laten kruipen. Ik zei tegen M. dat hij eens moest komen kijken, want dat mijn korst op het punt stond langs mijn mond uit mijn keel te glippen. Of ik stak mijn vinger ver in mijn keel en haalde hem er nicotinebruin aangeslagen weer uit.

Soms, als er familieleden of vrienden van M. op bezoek kwamen, gaf ik een soort van seances waar iedereen dan verbijsterd en misselijk van wegliep. Ze vonden het walgelijk. Ik denk dat het dat ook wel geweest zal zijn.

Zo zat dat met die korst van mij. Het was werkelijk een bron van grote, hoewel een beetje vieze creativiteit. Ik loop er nog altijd mee rond, maar ik doe er niks meer mee, mijn gezondheidstoestand is op dat punt veel te belabberd om geintjes uit te halen. Trouwens, zo helemaal alleen voor mezelf heb ik er ook niet veel aan.

Als ik in die tijd dat ik met M. samenwoonde 's morgens wakker werd, moest ik eerst een uur hoesten, tot mijn korst bij manier van spreken een beetje gepolijst was. 's Nachts kwam ik niet in slaap omdat ik aan een stuk door lag te hoesten. M. hield ik natuurlijk ook uit

zijn slaap, en die werd dan razend en gaf mij de ene opdoffer na de andere, waardoor ik nog meer begon te hoesten. Er waren dagen waarop ik niets anders deed dan roken en hoesten en nog meer roken en nog meer hoesten.

Op een dag kwam M. thuis van winkelen met Dionine-borstdragees. Ik had tegen hem gezegd dat dat hoesten pijn deed in mijn borst. Dus was hij bij een apotheker in het volgende dorp die dragees gaan kopen. Hier in het dorp is geen apotheek. De Dionine-borstdragees waren veel te grote bruine bollen, bijna net zo gek dik als die superballetjes destijds, lang voor de Revolutie. Om M. een plezier te doen heb ik die Dionine een tijd ingenomen, maar het hielp niet veel. Ik begon altijd maar meer en meer te roken zodat het ten slotte niets meer uithaalde. Later bracht M. nog Pectorine en Pectoral en Pectozus en Pectozo mee, maar er was niks aan te doen. Ik had het bijna zo erg als wijlen mijn vader, maar die hoestte niet alleen in zijn slaap, hij knarsetandde er ook nog bij, en snurken en gnuiven en briesen en zo, erg appetijtelijk, vooral voor wijlen mijn moeder.

Tijdens de Revolutie kwam er een merkbare en zelfs ingrijpende verandering in de toestand van mijn korst. Professor Zysmilch gaf mij namelijk borstsiroop TUX.

Nu is TUX natuurlijk een stom woord, maar die gekke vlag dekt een uitmuntende lading hoestsiroop!

Ik wens langs deze weg mijn dankbaarheid en mijn erkentelijkheid te betuigen jegens de uitvinder van TUX, en een woord van lof uit te spreken voor de Laboratoria S.A.M. in Brussel, dat zijn de producenten.

TUX-BORSTSIROOP voor volwassenen is een moderne spasmolytische en expectorerende behandeling der aandoeningen van de ademhalingswegen. Zo staat het op de fles. Kalmerend — ontsmettend — fluimopgevend — ademhalingsregelend.

Gemiddelde dosis per dag: vijf à zeven soeplepels. 300 cc. Toen Professor Zysmilch mij die TUX voor het eerst gaf, werd mijn keel een beetje gezuiverd, mijn borst klaarde wat op, ik moest niet meer zoveel hoesten en het deed ook minder pijn. Mijn ademhaling verliep veel vlotter, ik kon roken zoveel ik wou, met TUX om zo te zeggen, geen problemen!

Mijn korst verdween er natuurlijk niet van, ze nam ook niet af, integendeel, maar met die TUX had ik er veel minder last van.

Toen ik met mijn broer en mijn grootmoeder en met Prins IV afgelopen lente hiernaar toe kwam, in die bestelwagentaxi, heb ik onderweg — bij dezelfde apotheker waar M. met die Dionine vandaan kwam — een hele kist TUX gekocht, dat zijn vijfenveertig flessen, waar er nu nog zo'n vijfendertig van over zijn. Ik neem tien soeplepels per dag. Soms vergeet ik het natuurlijk wel eens en dan begint het kreng weer, mijn ademhaling begint dan weer jammerlijk te piepen en te kreunen en ik hoest weer op gigantische schaal. Maar zolang ik regelmatig mijn soeplepels inneem valt het met mijn ademhalingswandelpaadje door mijn landschap met korst nog best mee.

HET EERSTE REVOLUTIONAIRE VERSLAG

Ik verkeer vandaag in een erg zenuwachtige en buitenmatig verwarde toestand. Er spoken allerlei dingen door mijn hoofd waar ik liever niet over begin te denken, ik heb ook weer niet veel geslapen vannacht, de stemmen en het rumoer en het gepieker en gepeiger en gegons in mijn schedelpan hebben mij wakker gehouden. Bovendien lag mijn grootmoeder in de kamer naast de mijne voortdurend te kermen en mijn naam te kreunen, ik hoor dat door de muur heen, de muren boven zijn van hout. Ze kon ook niet slapen, van de warmte en de muggen, denk ik. Tegen die muggen moet ik iets doen.

Ik heb haar al een paar dagen niet meer uit haar bed gehaald, ze zal het wel volgepist hebben, dat stelt dus weer erg prettige toekomstbezigheden in zicht, mijn grootmoeder uit haar bed sleuren, de pot op of de zetel in, de lakens verversen en de volgepiste in de badkamer uitwassen. Het eenvoudigste zou nog zijn als mijn grootmoeder maar domweg doodging, denk ik soms.

Goed, ik geraakte dus weer niet in slaap, mijn hulpmiddeltjes hielpen niet. Om half vier wordt het al licht en dan doe ik helemaal geen oog meer dicht. Het gevolg van mijn slapeloosheid is zoals ik al zei een opgewonden, geagiteerde stemming, waarvan ik vrees dat ze de historiciteit en de exactheid van mijn relaas zal vertroebelen.

Desondanks verslaag ik niet! Dat zou weerzinwekkend en defaitistisch zijn! Ik ben bereid mijn hersens de gruwelijkste pijnigingen te laten doorstaan om door het rumoer in mijn hoofd heen de gang van zaken destijds zo precies mogelijk uiteen te zetten. Ik meen mij te herinneren dat ik ging vertellen hoe we Professor Zysmilch eigenlijk hebben leren kennen. Dat zit zo.

In de tijd dat we van mijn grootmoeder die veertigduizend inpikten, toen ze nog met Jan Maurits in het huis in L. woonde, kocht mijn broer bijna elke dag een andere zonnebril. Hij heeft werkelijk een schitterende collectie bij elkaar gekocht. En wat voor! Geen spiegelglasspul! Soms kocht hij zonnebrillen van twaalfhonderd frank die dan drie keer te groot waren of die te lange of te korte oren hadden of weet ik veel. Hij zette die natuurlijk nooit op, hij kocht ze zomaar, om te hebben,

denk ik, eenvoudigweg. Hij had zonnebrillen in alle soorten en in alle kleuren en in alle prijsklassen, behalve in de goedkope prijsklasse. We kochten nooit dingen uit de goedkope prijsklasse.

In tegenstelling tot zijn pornotijdschriften heeft mijn broer die zonnebrillen altijd goed uit de handen van mijn moeder weten te houden. Mijn moeder ging overal snuffelen: onder de matrassen, achter de boeken in de kasten, onder het balatum, in de platenhoezen, overal. De zonnebrillencollectie heeft ze nooit gevonden, geld evenmin, we haalden kaders uit hun lijsten, stopten het geld daarin en maakten de kaders weer dicht. Bij de Grote Opruiming heeft mijn broer de zonnebrillen uit de schouw gehaald en meegenomen naar L. Door die zonnebrillen infiltreerde mijn broer langzamerhand in de kringen van zonnebrilfabrikanten, die mensen intrigeerden hem. Hij ging naar hun congressen en naar hun parties en recepties en zo en kwam altijd met de laatste zonnebrilnieuwtes naar huis, over lenzen en glazen en oren en bi- en tri- en dioptrie en over revolutionaire oorscharnieren.

Op die feesten, vertelde hij dan, liepen al die keteuten rond met zonnebrillen op hun kop, de meest absurde modellen. In die kringen raakte mijn broer met Zysmilch bevriend. Zysmilch was namelijk de zoon van een zonnebrilfabrikant emeritus, die heette ook Zysmilch. Dat spreekt vanzelf. Later begon de jonge Zysmilch bij ons aan huis te komen en zo is het allemaal begonnen.

Dat is nadrukkelijk gekwadrateerde onzin.

De waarheid is dat ik niet precies weet waarvandaan Professor Zysmilch zo ineens is komen opdagen. Ik moet dat eens onderzoeken. Ik vermoed dat eens te meer mijn moeder ons dat heeft geflikt.

Feit is dat er op een dag een aan mijn broer en mij geadresseerde brief van Professor Zysmilch in de bus lag, waarin hij ons op de hoogte stelde van zijn naderende komst. Dat was in de oktobermaand nadat ik definitief met M. had gebroken.

Veel meer stond er niet in, het was een korte brief. Het is natuurlijk ook mogelijk dat ik dat alleen maar denk en dat ik me in werkelijkheid niet meer kan herinneren wat erin stond geschreven.

In elk geval schreef hij onder andere dat hij van ons had gehoord en dat wij hem boeiende mensen leken om mee samen te werken. Hij schreef dat hij een project op stapel had staan, waar hij potentiële helden voor nodig had, zo mogelijk revolutionair en anarchistisch ingestelde

helden. Hij zou eens langskomen om te informeren of we geïnteresseerd waren. Dat was dus zoals je ziet een nogal mistig gedoe, we wisten niet goed wat we ervan moesten denken en bijgevolg dachten we er eigenlijk niks van. Het beeld dat Professor Zysmilch op de een of andere manier van ons leek bekomen te hebben, was vanzelfsprekend correct, daar waren we het over eens. Als we er voor het overige nog iets van vonden, in het begin, dan denk ik dat het ons misschien een klein beetje verdacht kan hebben geleken. Zo een plots opduikende Professor Zysmilch die blijkbaar goed over ons is ingelicht, project op stapel, helden, anarchie, eens komen informeren... Als we het niet verdacht vonden waren we in elk geval nogal nieuwsgierig, dat staat wel vast. We deden of we van niks wisten en wachtten af. We hadden niks te doen en lummelden de ganse dag zomaar wat in huis rond.

Hij liet niet lang op zich wachten, Professor Zysmilch. Op een regenachtige avond in het begin van november kwam hij eraan. We zaten te roken in de salon en naar de muziek bij het testbeeld op de televisie te luisteren toen hij aanbelde. We hoorden hem aan de voordeur iets mompelen en een van mijn zusters liet hem dadelijk binnen. Hij stelde zich beleefd voor ('Zysmilch! Professor Zysmilch!') en gaf ons allebei een hand. We waren alleen in de kamer.

Zijn fysionomie viel nogal mee. Hij zat kort van stuk en gedrongen op de rand van de zetel. Zijn haar golfde een beetje en hij had een bijzonder zware baardgroei. Zijn donkere huid hing min of meer flodderig om zijn vierkante hoofd. Er zat een lichtgekleurde zwaaromrande bril op.

Mijn broer nam om zo te zeggen de égards waar. Hij serveerde thee en koekjes en stak de schemerlamp aan. Zysmilch trok zijn bedruppelde regenjas uit en plooidde hem dubbel over zijn knie. Ik wou nog opstaan om de regenjas aan de kleerhanger te hangen maar mijn broer was met Zysmilch aan het kletsen gegaan over het weer en over studies en dergelijke onzin meer. Ik zat de Professor nieuwsgierig en wat sceptisch aan te kijken en wachtte af tot hij ter zake zou komen. Omdat hij natuurlijk onvermijdelijk ter zake móest komen. Gezellig was het in het begin in de verste verte niet, het was overdreven formeel en ik vond het eerder vervelend. Bovendien vermoedde ik dat mijn moeder ergens achter een deur stond te luisteren.

Toen Zysmilch echter met zijn voorstel op de proppen kwam, waren we dadelijk enthousiast. Ook van dat gesprek herinner ik me niet meer

duidelijk wat er precies allemaal gezegd en afgesproken werd. Ik herinner me dat we redelijk enthousiast waren en waar het op neerkwam.

Het kwam erop neer dat Professor Zysmilch ergens op het platteland onder het mom van een kliniek een trainingskamp voor revolutionairen in spe had opgericht. Die toekomstige Helden van de Revolutie kregen daar van oudgedienden van het Legioen een soort guerrilla-opleiding: gevechtstechniek, wapentechniek, explosieventechniek, spionagetechniek, scherpshieten, moord- en zelfmoordtechnieken, camouflagetechnieken, aanval en verdediging, oprukken en terugtrekken enzovoort. Alles wat er in een revolutie van doen is.

Zysmilch zei dat die opleiding anderhalf jaar zou duren en dat we daarna ergens in de praktijk gezet zouden worden. Persoonlijk vond ik dat nogal lang duren en van de praktijk moest ik evenmin veel hebben. Van praktijk heb ik namelijk geen kaas gegeten. Zysmilch stelde daar echter tegenover dat zijn revolutiewinkel een geheim parastataal geval was en dat hij er aldus voor kon zorgen dat onze legerdienst werd opgedoekt. Nu heb ik van leger nog minder kaas gegeten dan van praktijk, en ik ging dus zonder het verder te overwegen al min of meer akkoord voor hij was uitgepraat. Je ziet, Lieve Marina, hoe ver je kan sukkelen als je nergens kaas van hebt gegeten.

Ik had de indruk dat het mijn broer erg beviel, hij begon in elk geval honderduit vragen te stellen.

Hoe ons dagelijks leven zou verlopen.

Zysmilch zei dat dat heel eenvoudig was: opstaan, eten, opleiding, eten, pauze, opleiding, vrije tijd, slapen.

Wie het mocht weten.

Zysmilch zei dat niemand het mocht weten, het was integendeel strikt staatsgeheim!

Waar dat precies allemaal te doen was.

Zysmilch mummelde wat over in de buurt van en in de omtrek van, maar de namen slikte hij altijd in. Nu begrijp ik natuurlijk best dat hij gewoon wilde voorkomen dat we ooit zouden ontsnappen. We zouden op z'n minst gedesoriënteerd zijn als we niet wisten waar we waren. Hoewel dat nu ook weer niet zo héél erg snugger was bekeken. We hebben toch allebei met succes onze biezen gepakt!

Hoe dat hoofdkwartier er eigenlijk uitzag.

Zysmilch zei dat het een kleine afgedankte kliniek was, die van

binnen verbouwd was met het oog op de opleidingsactiviteiten. In het centrale gebouw waren de eet- en slaapzalen en de douches en de kantine, zei Zysmilch, in de kleine paviljoenen die er in een cirkel omheen lagen waren zalen ingericht, voor elke techniek een zaal. We moesten toegeven dat dat ons een zeer solide inrichting leek.

Wat we aan mijn vader en mijn moeder moesten zeggen.

Zysmilch zou dat zelf allemaal regelen. Aan de vrienden moesten we volgens hem maar schrijven dat we voor lange tijd op reis gingen, naar de oud-kolonies, bij voorbeeld. Vanuit het hoofdkwartier heb ik later inderdaad brieven geschreven met het smoesje dat we in het buitenland een administratieve post hadden gekregen. Je zal je dat herinneren, je hebt de brief misschien nog. Ik vraag me af wat ze al die tijd gedacht hebben.

Later heeft Zysmilch ons het schrijven zonder meer verboden, dat begrepen we niet, ergens was het toch wel een dictatoriale kerel. Maar móest dat dan niet? Móet een Leider niet hard zijn voor zijn manschappen?

Als Zysmilch tenminste de leider was, soms vermoedde ik namelijk dat hij alleen maar de instructies van anderen uitvoerde, of dat er op z'n minst opleiders waren die van gelijke rang waren. Een keer heb ik zelfs meegemaakt dat Zysmilch op z'n donder kreeg van een grote forse vent die we nog nooit hadden gezien en daarna ook nooit meer te zien kregen.

Op die memorabele avond schilderde Zysmilch het allemaal schitterend af, hij gloeide van geestdrift voor zijn onderneming en misschien ook een beetje voor ons want we zorgden er wel voor dat we voor de dag kwamen als geschikte knapen! Als harde binken! Als potentiële mas-saterechtstellers!

Nu zie ik het natuurlijk allemaal niet meer zo goed zitten, ik begin te denken dat er iets dubieus achter de hele toestand zit of zat, ik vermoed onder andere de hand van mijn moeder. Mijn vader verdenk ik nergens van, het is een brave man.

Hoewel natuurlijk.

Alles bleek later heel anders in zijn werk te gaan dan Zysmilch ons had verteld, ons had voorgelogen nota bene! Dat pleit helemaal niet voor hem!

Ik zal daar later over schrijven, over hoe het er daar juist dag in dag uit aan toe ging, daar is een moed en een zelfopofferingsgeest voor

nodig die ik op dit moment of de eerstvolgende dagen niet kan opbrengen.

Er werd nog lang heen en weer gepraat over allerlei details, mijn broer stelde de vragen, ik zat heel aandachtig te luisteren en mij af en toe iets minder aandachtig af te vragen waarom mijn vader en mijn moeder zo hardnekkig in de keuken bleven rondhangen.

Niettemin stond het mij toch wel aan, zo op het eerste gezicht.

Toen Zysmilch tegen middernacht afscheid nam waren we het er eigenlijk al over eens dat we het zouden doen. Er viel een miezige regen op de donkere straat toen we hem stonden na te kijken, dat weet ik nog heel precies. Als er iets in de regen gebeurt blijf ik me dat lang herinneren. Toen ik in het begin met M. samenwoonde heeft het weken lang geregend.

We praatten er verder niet meer over. Zysmilch zou een paar dagen later terugkomen om ons definitief besluit te vernemen. Toen hij die tweede keer kwam was het buiten al helemaal donker. Dat had hij goed uitgekiend! Hij reed met de wagen zomaar wat rond tot we op den duur natuurlijk niet meer wisten waar we waren. Het kon net zo goed tien als honderd kilometer van huis zijn.

We hadden in onze reistassen wat spulletjes ingepakt, die eigenlijk overbodig waren omdat we alles wat we nodig hadden in het opleidingscentrum zouden krijgen. Het is een groot geluk geweest dat we na een tijdje onze jeanspakken mochten dragen, in die uniformen waren we er dadelijk bij geweest toen we ontsnapten.

We namen zwijgend afscheid van mijn vader en mijn moeder, met een blik, ze zeiden niks, ze vroegen niks. Zysmilch had ze ingelicht, ze stonden bij de voordeur en keken. We staken een hand op naar onze drie zusters. Ze begrepen het natuurlijk niet. Misschien ga ik ze in de nabije toekomst wel eens opzoeken, met mijn broer in de auto. Ze weten nog altijd niets, denk ik.

Ik zal later ook over ze schrijven.

Zysmilch was in een Mercedes, erg comfortabel. We zaten allebei vanachter. We probeerden er nog op te letten welke kant we uitreden maar al gauw wisten we het niet meer. Zysmilch zweeg. Mijn broer zweeg. Ik zweeg dus ook maar. Het deed treurig en droef en bedrukt aan. Ik begrijp nog steeds niet hoe dat kwam. Omdat het een afscheid was...? Professor Zysmilch reed snel, en toch bleef de rit maar duren, anderhalf uur, twee uur, nog langer bleven we stilletjes zitten zwijgen.

Misschien waren we bang en hadden we spijt van onze totaal ondoor-dachte beslissing. Nu was het hoe dan ook te laat om te gaan grienen.

Uiteindelijk reden we ergens een oprijlaan in. Zysmilch stapte uit en hield het portier voor ons open. We zagen dat we voor een groot en log rechthoekig gebouw stonden dat inderdaad een centraal gebouw leek omdat het door grasvelden gescheiden was van andere, kleinere gebouwen die er in een kring omheen lagen, zoals Zysmilch had gezegd.

Wat er achter die kleine paviljoenen lag zagen we in het duister niet.

Toen, Lieve Marina, toen hadden we moeten rennen, rennen als nog nooit tevoren...!

We liepen door een paar ziekelijk zwak verlichte gangen en beklommen een lugubere krakende trap.

Zysmilch opende ergens een deur en duwde ons zachtjes naar binnen. In de maanverlichte duisternis zagen we een stuk of dertig bedden die naast elkaar in een lange rij tegen de muur stonden. We waren in een slaapzaal. Er stonden nachttafeltjes met pispotten tussen de bedden.

In het midden van de zaal stond een lange rij tafels en stoelen.

Tegenover de rij bedden aan de andere muur scheidden houten beschotten een soort van hokjes af, een stuk of tien hokjes de hele muur langs. Er zaten geen deuren in: er waren gaten in gehakt waar vodden voor hingen. De vodden kwamen niet eens tot op de grond.

Zysmilch liep ons voor tot in het midden van de zaal en duwde ons toen een van die hokjes binnen. Hij stak er een oliepitje aan. Er stonden twee bedden, twee nachttafeltjes, een pispot, een tafel, een kleerhanger en verder niks. Het stonk er verschrikkelijk. Er zaten klodders tomaat en eidooier tegen de muren. De muren waren witgekalkt en er zaten geen ramen in het hokje. De lakens roken van in de verte naar zweet en braaksel en zaad.

Zysmilch zei, ik heb het woordelijk onthouden: 'Tijdens de Revolutie zal dit jullie kamer zijn. Het is de beste die we hebben. Ik hoop dat ze jullie bevalt. Als jullie nou rustig gaan slapen zien we morgenvroeg wel verder. Dan kunnen jullie beginnen grachten te graven. Er steken pyjama's onder de kussens.' Hij knikte en had het lef om zonder boe of zelfs zonder ba de vod opzij te houden en weg te gaan. We snapten het eerst niet goed. We waren niet eens verbijsterd omdat we het niet geloofden, omdat het onvoorstelbaar was. We stonden daar een tijdje met onze reistassen in onze hand voor ons uit te staren en we zeiden niets.

Ten slotte voelde ik me misselijk worden en ik ging op mijn bed liggen met mijn kleren aan. Tussen de lakens durfde ik niet te kruipen. Ik zag nog hoe mijn broer zijn hoofd om de hoek van het gat stak, het met een uitdrukking van uiterst ongeloof weer naar binnen trok en met open mond in mijn richting keek.

Ik hoorde hem nog zeggen: 'Hoe walgelijk! Godverdomme! Hoe walgelijk!' en verder zag ik niets meer en hoorde ik niets meer.

Ik viel in slaap en droomde van gigantische pispotten.

WANHOOP & MARLÈNE DIETRICH

Wat móet ik toch...? Ik verkeer in alle staten van zieligheid. De troep in mijn hoofd wordt de laatste dagen werkelijk onbeschrijflijk. Hoe kan ik volgens de wetten van logica en chronologie mijn relaas samenstellen...? De wetten van logica en chronologie zijn uit mijn hoofd gedeserteerd! En als ik dan al die platen hoor en die foto's van die zangeressen zie...

Op een dag wordt het mij onvermijdelijk te veel. Waarom schrijft een mens toch kilometers zin om het onbeschrijflijke te beschrijven...? Ik weet het allemaal wel: Geen Defaitisme! Geen opgegeef! Niet versagen! De Geschiedenis van de Revolutie schrijven! Soms denk ik, als ik het allemaal opgeschreven heb, over M. en over de Revolutie en al die dingen, als ik het allemaal heb opgeschreven kan ik maar beter een touw nemen en mij opknopen aan de bovenste sport van de ladder die hier in het huis van M. de trap vervangt.

Ik heb hier in het huis een soort van tijdschrift zien rondslingeren, misschien schrijf ik er nog wel eens stukken uit over, Politie- en Brandweerverbroedering van de Nabije Omgeving. Nu zie ik natuurlijk niet in wat dat hier te maken heeft. Bij mijn weten heeft M. nooit met Politie en Brandweer verbroederd. Tot ons beider groot onheil heeft hij integendeel hoofdzakelijk met mij verbroederd. Maar goed, wat ik eigenlijk wou zeggen is dat daar een 'Beknopte Leidraad tot de Criminalistiek' staat afgedrukt, vol schrijf- en taalfouten weliswaar, waarschijnlijk het werk van één van die debiele Obersturmbahnführers die je altijd op de spuitwagens ziet staan. In dat boekje staan alle zelfmoordtechnieken gedetailleerd beschreven.

Opknopen spreekt mij nog het meest aan. Een paar nachten wakker blijven tot ik omval van slaap en dan de strop om mijn hals binden en op de ladder gaan staan. Ik doe mijn ogen dicht en als ik dan in slaap val donder ik van de ladder en de zaak is bekeken.

Want denk nou eens na: wordt er ooit iets opgelost...? Er wordt nooit iets opgelost. Als ik zoveel papieren heb volgeschreven dat ik er de hele Nabije Omgeving van vloerbedekking mee kan voorzien, dan is er nog niets opgelost. En je zou toch denken, zo een stapel papier! Er wordt nooit iets opgelost, mijn lieve kind.

Laatst heb ik in een drankgelegenheid in de Nabije Omgeving *Witness for the Prosecution* nog eens op de televisie gezien. De televisie in het huis van M. doet het niet meer. We hadden niet zo dom moeten zijn om in het huis in de stad álles aan diggelen te slaan. We hadden de televisie moeten sparen. Het was al de derde of de vierde keer dat ik die film op de televisie zag, maar alweer was ik vergeten hoe het op het einde eigenlijk afloopt, het is ook een erg ingewikkelde film. Naar een boek van Agatha Christie. Wat een stel hersens moet dat mens toch gehad hebben!

Mister Deeds Goes to Town met Gary Cooper en *Witness for the Prosecution* zijn de enige twee films waar ik mij relevante dingen van herinner. Soms lig ik in mijn bed in gedachten die intriges te reconstrueren, om te proberen in slaap te komen.

In *Witness for the Prosecution* neemt Charles Laughton, die een beroemde advocaat is, de verdediging op zich van die lelijke Tyrone Power. Ik begrijp niet hoe iemand de verdediging van Tyrone Power op zich wil nemen. Tyrone Power zegt dat hij het niet heeft gedaan maar op het einde heeft hij het natuurlijk toch gedaan! Marlène Dietrich steekt hem dan dood met een broodmes dat in de rechtszaal verzeild is. Marlène Dietrich is namelijk getrouwd met Tyrone Power. Hoe kan er nu toch iemand met Tyrone Power trouwen? Maar goed, Tyrone Power wil er-vandoor trekken met een knap jong ding en Marlène Dietrich steekt hem dan dood.

Charles Laughton heeft Tyrone Power natuurlijk vrijgesproken, dat was de bedoeling, maar eerst heeft Marlène Dietrich, die op een voor mij onbegrijpelijke wijze van Tyrone Power houdt, een ingenieuze intrige op touw gezet. Zo zuivert ze Tyrone Power van elke verdenking. Ik heb al gezegd dat het een erg ingewikkelde film is, hoe het nou precies in z'n werk ging ben ik alweer vergeten, het was iets met brieven. Maar wat ik eigenlijk zeggen wou is: Wat een vrouw toch, die Marlène Dietrich! Van het soort waar ik van droom! Een droomvrouw! Femme Fatale!

Ik heb hier een boek dat ik nooit heb gelezen, *Professor Unrat* van Heinrich Mann, waar ze *De Blauwe Engel* van hebben gemaakt, met Marlène Dietrich en die stumper van een Emil Jannings. Ik heb dat boek gekocht voor de omslag, er staat een soort van blauwe negatieffoto van Marlène Dietrich op. Wat een vrouw toch! Wat M. er ook van moge

denken. Edith Piaf en Marlène Dietrich en zo, daar moest M. niks van hebben, veel smaak had hij eigenlijk niet.

Op de televisie heb ik haar eens gezien, dat was in een groot dal, ze hadden daar een enorm podium neergezet en het dal stond helemaal vol militairen. Op dat podium stond Marlène Dietrich *Lili Marlen* te zingen. Zoiets vind ik indrukwekkend!

Ik heb hier natuurlijk ook een stapel platen van haar liggen. *Lili Marlen* staat daar overal op, en *Wenn die Soldaten* ('Wenn die Soldaten durch die Stadt marschieren, öffnen die Mädchen Fenster und die Türen' etc.) en *Ich bin die fesche Lola* en *Kleiner Trommelmann*, *The Little Drummer Boy* is dat, en *Sag mir wo die Blumen sind*, 'was ist geschehen?' ('Sag mir wo die Blumen sind. Mädchen pflückten sie geschwind.') en *The Boys in the Backroom* met een fijn ouderwets strikje, ('See what the boys in the backroom will have and tell them that I'll be having the same. And when I die don't spend my money on flowers and my picture in a frame.')

De originele Duitse versie van *Lili Marlen* heb ik nooit ergens kunnen vinden, ik heb er alle mogelijke uitvoeringen van, maar niet de Originalaufnahme.

Ik mocht die platen nooit draaien van M., die wou alleen maar Santana en Chicago en zo op hebben, M. snapte niks van nostalgie.

De Blauwe Engel en *Shanghai Express* en *Morocco*, al die dingen die Von Sternberg met haar heeft gemaakt, ik moet die allemaal wel hebben gezien, maar ik kan mij er niets van herinneren. Ik heb er alleen, op de platenhoezen, een hoop foto's van. Schitterende foto's, dat moet ik toegeven. Marlène Dietrich in lila als Lola, Marlène Dietrich met een bontmuts en een sigaret, M.D. in Fin-de-Siècle-stijl, M.D. in oude Romeinse klederdracht, M.D. bij aankomst op de vlieghaven van Berlijn enzovoort.

Als ik in haar tijd had geleefd zou ik ongetwijfeld op haar verliefd zijn geworden! Ze is immers mijn soort van vrouw! Femme Fatale met omfloerst stemgeluid gezocht, zich wenden tot J.M.H. Voorkeur gaat uit naar het Marlène Dietrich-type. Met dat soort van advertenties hebben mijn broer en ik ons destijds gek gelachen. Misschien hebben we ons wel echt gek gelachen! We kochten tienertijdschriften en daar stond dan in: Naam = Kwanten G., wens te corr. mt. m, lfst. kn. en brll. tss. 14 en 16, ben 16 en h.v.muz.wand.en zw.liefst f.bij br. Staat daarnaast

een foto van een plattelandshuffer met wie niet eens een landelijk vee-stapelfragment zou wensen te corr. Anderzijds lijdt het ook geen twijfel of Marlène Dietrich zou, als ik in haar tijd had geleefd, op mij verliefd zijn geworden! Ik ben immers ook háár type! Melancholiek, triest, nostalgiek en fataal voor wie in mijn netten verstrikt raakt! Bovendien zou ik met heel mijn hart van haar hebben gehouden!

Groots is het woord om haar te beschrijven!

Marlène Dietrich, Lieve Marina, is de markantste vrouw van onze roteeuw, dat doet natuurlijk geen afbreuk aan jóuw verdiensten, maar in haar symboliseert zich het verdriet en de tragiek enz., ik kwezel weer maar wat.

Nu ik hier alleen in het huis van M. woon, kan ik naar hartelust draaien wat ik wil, ik zal later over mijn platencollectie schrijven, ze is ongemeen boeiend en uitgebreid. Inmiddels beperk ik mij tot mijn Maria Magdalena von Losch, zoals ze in werkelijkheid heette, en haar fesche Lola aus dem Blauen Engel.

HET TWEEDE REVOLUTIONAIRE VERSLAG

Het verloop van de eerste dag van de Revolutie vat ik als volgt samen.

Op de ochtend van de eerste dag van de Revolutie werden mijn broer en ik gelijktijdig wakker. We lagen in onze jeanspakken op de bedden.

Achter de vod dreunde een rumoer van jewelste. Ik ging op de rand van het bed de slaap uit mijn ogen zitten wrijven en stak toen mijn hoofd om de hoek van het gat. Even later verscheen het hoofd van mijn broer boven het mijne.

In de slaapzaal achter de vod stond een troep mannen zich aan te kleden. Slechts een paar stonden nog in hun onderbroek.

Ze maakten een vreselijke drukte. Ze praatten en riepen en scholden en vloekten naar elkaar heen en weer. Ze dronken aan de halzen van flessen spuitwater die op hun nachtkastjes stonden en pisten in hun ochtendpotten.

Enkelen onder hen trokken de dekens van hun bed recht. Onze hoofden zagen ze niet.

De mannen droegen een licht velduniform, als ze dat ten minste zo noemen. De kleur definieerden we later als gemolesteerd kaki. Door die uniformen leken ze allemaal erg op elkaar, hoewel het alle soorten van mannen waren. Als ze aangekleed waren en hun schoenveters hadden gestrikt liepen ze met hun volle of halfvolle pispotten door de deur naar buiten.

Een voor een liepen ze de zaal uit. De laatste die met zijn walmende pispot ver voor zich uit naar de uitgang schommelde gingen we achterna.

We waren ongewassen en ongeschoren en onze jeanspakken waren verfrommeld. Onze tanden waren niet gepoetst.

De eerste sigaret die we opstaken smaakte niet. We voelden ons verkreukeld en vies.

De laatste der pispotten liep de houten kraaktrap af en een hoop gangen door. We bleven hem volgen. Van Professor Zysmilch was geen spoor te bekennen.

We belandden uiteindelijk in de eetzaal op het gelijkvloers.

Een honderdtal mannen in uniform zat aan kris kras door elkaar

neergezette tafeltjes te eten. Er stonden rieten mandjes met brood op de tafels, koffiekannen, potten jam, botervlootjes, suiker, melk en messen.

De mannen maakten nu nog meer drukte. Met hun monden vol zaten ze te wauwelen en te gesticuleren. Ze zagen eruit als schaftende arbeiders. Is er iets afschuwelijkers dan schaftende arbeiders?

Mijn broer en ik bleven het in de deuropening een tijdje staan aankijken. We zeiden niets. Het verwarde gevoel van vervreemding van de avond tevoren was in onze buiken blijven zitten. We waren nog niet aan het begrijpen toe. We dachten er evenmin over na.

We waren de enigen in de zaal die geen uniform droegen. Ten slotte gingen we ergens aan een onbezet tafeltje zitten. We smeerden boterhammen met jam en aten in stilte. Doodgewoon. Net zoals we vierentwintig uur tevoren thuis in de keuken hadden zitten eten. Na de boterhammen staken we even eenvoudig een sigaret op, die nu al wat beter smaakte. Niemand nam notitie van ons, het leek wel of ze ons niet eens hadden gezien.

Ik vroeg me af waar ze met al die pispotten waren gebleven. De kerel die we tot in de eetzaal waren gevolgd moest op een bepaald moment, toen hij om een hoek verdween en we hem niet meer konden zien, zijn pispot ergens zijn kwijtgeraakt. Ik wou daarover tegen mijn broer beginnen toen er een lange reutelende bel ging. Het rumoer klom heel even steil naar omhoog, werd toen heel even sterker en daalde toen weer. De mannen stonden op van de tafeltjes, schoven hun stoelen bij en wurmden zich massaal de eetzaal uit.

We traptten onze sigaretten uit op de roodstenen vloer en stonden op. Als gedwee liepen we achter de mannen aan. Buiten vormden ze een dubbele rij en marcheerden tussen een paar van de kleine paviljoenen door. Het waren verkleinde opnamen van het centrale gebouw, identiek in miniatuur.

Achter de paviljoenen lag een onoverzienbaar groot veld. Her en der staken schoppen en schoffels in de grond. Over heel de oppervlakte van het veld was een aanvang gemaakt met het graven van grachten en staanputten. Later zou blijken dat die grachten nodig waren omdat Professor Zysmilch een loopgravenoorlog ging enscèneren. Ik zal later over die gevechten schrijven. In de grond was het niet eens zo onprettig.

De mannen zwegen nu, verspreidden zich over het veld, grepen naar hun schoppen en begonnen als automaten te graven.

Het was half negen in de morgen en het was koud. Regen sijpelde naar omlaag.

We stonden eerst wat rond te draaien en namen toen maar elk een schop en begonnen in het wilde weg aan een gracht. Mijn broer stak eerst de omtrekken af en daarna maakten we grachten van zo'n veertig centimeter breed en anderhalve meter diep.

De regen begon steeds harder te vallen en het werd een modderige boel. We stonden te graven in de modder en in de regen en in de kou. En we konden het maar niet begrijpen. Mijn broer leek erg op zijn gracht geconcentreerd, om niet ergens anders over te hoeven denken.

Mij kon de gracht geen laars schelen. Ik voelde me elk ogenblik triestmisselijker worden. Ik dacht aan Biribi. Ik bedacht ook dat ik mij van de Revolutie wat anders had voorgesteld.

Betreffende Elementaria en Kwaliteit van het Leven in het Zysmilchse kazernement zal ik trachten systematisch en summier het volgende mee te delen:

1 *Huisvesting*

Het centrale gebouw was opgetrokken uit donkerrode baksteen en telde vier verdiepingen. Het was ongeveer tachtig meter lang en veertig meter breed. Het moet iets na de Eerste Wereldoorlog zijn gebouwd.

Het stonk er overal even erg naar sperma en infectie en overal was de roestkleurige verf even afgebladderd. Als het regende was het een uiterst deprimerende bedoening. Het was er kil en koud en ongezellig: het was veel te groot en veel te leeg en de verwarming werd nooit aanzet. Tijdens de Revolutionaire winter hebben we vreselijk kou geleden.

Op het gelijkvloers lagen de eetzaal en de keuken, het sanitair en de pispottenopslagplaats, de fouragekamer, de Zysmilchse vertrekken en de kantine.

De muren van de eetzaal waren afgeschilferd witgekalkt en ijselijk naakt. Er zaten alleen klodders uitwerpselen tegen de muren. De tafels waren kleine vierkante cafétafeltjes.

Keuken en eetzaal waren gescheiden en verbonden door zo een biechtstoelschuifluik waarlangs het eten in de eetzaal kwam. Zie ook: 6. Eten.

Naast de eetzaal lag het sanitair: twee pisbakken, twee hokjes zonder deuren of doortrekspullen, twee douches zonder voorhangen en een lange trog met koperen kranen erboven voor wie zich wenste te wassen. Zie ook: 5. Wassen en Lichaamshygiëne. Zie verder ook: 2. Pissen en 3. Afscheiding van vaste voedselresten.

In de fouragekamer lagen in kartonnen dozen de kleren van de Helden: uniformen, ondergoed, hemden en truien, schoenveters, kousen, handschoenen en sjaals om in de kou buiten te kunnen werken. Alles in dezelfde kleur. Verder zakdoeken en een assortiment condooms Durex: De Beste! Zie daarvoor: 4. Masturberen en Neuken.

Zie ook weer: 5. Wassen en Lichaamshygiëne.

In de pispottenopslagplaats moesten we voor het ontbijt onze volle pispotten in een gootsteen gaan ledigen. 's Avonds gingen we ze daar dan weer oppikken. Zie: 2. Pissen. In de buurt van de houten trap lagen de Zysmilchse vertrekken, twee grote kale kamers. In de ene stonden het Zysmilchse bureau, de Zysmilchse brandkast en Zysmilchse dosierkast. In de andere stond enkel een tweepersoonsbed en een stoel.

Groot en kaal waren ook de slaapzalen op de eerste en tweede verdieping. Op de eerste verdieping stonden dertig bedden in een enkele rij en de hokjes met de vodden voor. Op de tweede verdieping stonden zestig bedden in een dubbele rij. Er stonden tafels waaraan de Helden voor het naar bed gaan nog zaten te kaarten of zich reeds onder tafel zaten af te trekken. Zie ook: 4. Masturberen en Neuken. Op de vierde verdieping bevond zich het ARC, het Administratief Revolutionaire Centrum. De zaal was kaal: er stond een tiental schrijftafels waaraan lange en onwezenlijk schrale schimmen van vrouwspersonen de informatie uit de gele vragenlijsten voor Zysmilch in dossiers verwerkten. Later dacht Zysmilch daar dan over na en trok conclusies. Professor Zysmilch dacht bijzonder veel na, het zou me niet verbazen mocht hij een filosoof zijn.

Zie ook: 10. Informatie- en Administratiebeleid en zie ook 8. Personeel. Ook in 4. Masturberen en Neuken zal je inlichtingen vinden omtrent de lange schrale vrouwen op de vierde verdieping.

De kantine op het gelijkvloers behoud ik voor: 7. Ontspanning en Vertier en 9. Discipline, Tucht en Uitspattingen.

Je ziet, Lieve Marina, dat dit alles nogal desolaat aandoet. Ik zei al dat het een deprimerende bedoening was. Laat je daardoor echter niet

uit het veld slaan en werk je met de moed die ik zo in jou bewonder ook door de volgende paragrafen heen die ik aan Elementaria en Kwaliteit van het Leven zal wijden. Ik ga nu namelijk verder met:

2 *Pissen*

Pissen gebeurde in wat mijn broer en ik de Officiële Pistermijnen noemden. Vijf keer per dag ging er een bel die beduidde dat we mochten gaan pissen. Na het ontbijt, voor en na het middagmaal, om vijf uur en om tien. We moesten ons daar wel aan houden omdat op alle andere tijden het sanitair gesloten was. Ik begreep niet goed waar dat voor nodig was.

Er waren twee piskakken in het sanitair en als de Officiële Pistermijn van vijf minuten werd aangekondigd vormden zich lange rijen piskandidaten voor de kakken. De grootste pisser was ik natuurlijk zelf! Eigenlijk moest ik minstens om het uur! En ik kan niet pissen als er iemand naast of achter mij staat! Het geeft me de zenuwen en mijn blaaspieren weigeren dienst! Ik ging dus steeds achteraan staan. Als ik ongelukkigerwijze in het midden van de groep terecht kwam deed ik maar alsof en schoof vanachter weer aan. Mijn broer idem.

Ook in de toilethokjes en in de douches en in de wastrog werd natuurlijk gepist. De meest primitieve Helden hingen soms zelfs met hun reet over de wastrog en deden maar op! Als we het tussen twee Termijnen in echt niet meer konden ophouden pisten we maar waar we stonden, op de mat in de gevechtszaal, in de kist condooms in de fouragekamer, waar dan ook, ergens in een hoekje. Als hij het dan ontdekte riep Zysmilch wanhopig uit: 'Wie heeft hier nu toch weer gezéken...?!'

Op het veld pisten we in de loopgraven en de staanputten. En 's nachts kwam alles wat we overdag hadden moeten opsparen in de potten terecht. Heel de nacht hoorden we op de slaapzaal stralen pis in de ijzeren potten dritsen. Het was nogal een zootje met dat pissen.

3 *Afscheiding van vaste voedselresten*

Afscheiding van vaste voedselresten gebeurde eveneens tijdens de Officiële Pistermijnen.

Neem mij niet kwalijk dat ik zeer summier zal zijn.

Vaste voedselresten werden afgescheiden in de deurloze toilethokjes

en in de wastrog en in de douches. De Helden trokken dan — excuseer mij — hun broek tot op hun knieën en gingen op de pot of in de douche of boven de wastrog zitten.

Toiletpapier was er niet. De meeste mannen zeepten hun hand in en wasten zich zo af. Persoonlijk gebruikte ik onderhemden uit de foudragekamer.

Doortrekken ging evenmin zodat alles in de douche en in de closetpot en in de wastrog bleef liggen. Het bleef daar dan maanden drijven tot een van de schrale stekken de boel kwam opruimen.

Het stonk nogal in het sanitair.

Net als met het pissen waren er vieze venten die hun vaste voedselresten zomaar waar dan ook afscheidden. Bij het op doel schieten legden ze hun geweer neer, lieten hun broek zakken en gingen een paar meter achteruit hun vaste voedselresten zitten afscheiden, neem me niet kwalijk. Als Professor Zysmilch dát dan zag riep hij klagend en jammerend uit: ‘Wie heeft er hier nou toch weer geschéten...?!’

Na een paar weken was ik het wel gewoon dat er bij het afscheiden van mijn vaste voedselresten honderd Helden naar mij stonden te kijken, het stoorde me op den duur niet erg meer. Hoewel de privacy hier in het huis van M. toch veel aangener is. Bovendien ben ik hier niet meer verplicht mijn vaste en mijn vloeibare voedselresten in een tijdsbestek van vijf minuten af te scheiden.

In het begin vernederde het me, later geneerde het me alleen nog maar, ten slotte liet het me koud, het ging. Ik kon geen — sorry — geen constipatie riskeren. Alles behalve constipatie, ik heb dat meegemaakt met Jan Maurits, alles behalve levenslange constipatie!

4 *Masturberen en Neuken*

Met het masturberen liep het volslagen uit de hand. Constant liep iedereen overal zichzelf of elkaar af te trekken.

Professor Zysmilch werd radeloos als hij ze zag staan, liggen, zitten of zelfs lopen aftrekken. De arme man, hij was er niet tegen opgewassen. Hij kon eigenlijk alleen maar nadenken, hij had geen kop om een aftrek-epidemie in te dijen.

Van in het begin van onze Revolutietijd was het zo. Bij ons eerste middagmaal kregen we het in de gaten. Ik veronderstel dat het altijd zo

is geweest en het ook altijd zo zal blijven. Afrekken is namelijk verslavend, je komt er niet zomaar van af.

Al bij het ontbijt begonnen ze zich met tientallen tegelijk onder tafel af te trekken. Met hun handen vol zaad gaven ze dan het brood door.

Als we naar het veld of naar de paviljoenen marcheerden staken ze hun handen in hun broekzakken en trokken zich af. Herhaaldelijk dreigde Zysmilch de zakken te zullen laten toestikken, maar hij zal ook wel hebben beseft dat ze dan hun hand gewoon in hun broek staken.

Op het veld kropen ze bij bosjes in de staanputten en begonnen elkaar op te vrijen. Ik herinner mij dat ik tijdens de loopgravenoorlog, ondanks het radicale masturbatieverbod van Professor Zysmilch, twee strijders met kwallen van erecties in een staanput voor één persoon heb zien duiken. Hun kreten klonken hoog boven die van het eigenlijke krijgsgewoel uit.

In de paviljoenen kropen ze bloedgeil achter stapels tentzeil of in de wapenkamer. Alleszins kropen ze in de reet van een ander.

Bij het middagmaal en het avondmaal waren ze weer onder de tafel bezig en aten aardappelen met bonen en zaad. Tijdens de Pistermijnen lieten ze hun kwakje in de verstopte pisbakken of in de douches of de watertrog druppen. Met draaiende ogen en kwijl om hun mond en bevende handen liepen ze dan het sanitair uit.

Soms stoorden ze zich niet eens aan de eventuele gêne van anderen en haalden gewoon waar ze stonden hun spul uit hun broek. In het midden van de kantine stond er soms een vent die achterovergebogen zijn spul liet spuiten. Of iemand ging onder het eten op een leeg tafeltje zitten, plooiden zijn knieën onder zich en spoot. Soms liepen ze door de gangen met hun slappe penis uit de gulp van hun broek. Zulke dingen kwamen dagelijks voor en niemand stoorde zich eraan.

Sommige kerels draaiden hun hand niet om voor acht keer per dag!

Het begon pas goed 's avonds in de slaapzalen. Voor ze in hun bed gingen liggen gingen ze naar het ARC, waar de schrale stekken in een klein getimmerd zaaltje sliepen. Bij de stekken troepten ze samen en begonnen zich met opengezakte monden en schuddebollend van vermoeidheid af te trekken. Degenen die er al zeven keertjes op hadden zitten zagen niet eens meer uit hun ogen en stonden te daveren op hun benen.

Om middernacht gingen de lichten uit en dan kon je ze in het donker op hun knieën zien kruipen met hun onderbroeken op hun hielen, dertig grote schuddende schokkelende bulten. De bedden kraakten en piepten, de aftrekkers zuchtten, ijlden, tierden, reutelden. De zaal dreunde van het afgetrek. Er waren kerels die zich helemaal krom plooiden, hun voeten tegen de muur achter hun bed, zodat ze het goedje in hun mond konden spuiten. Anderen liepen met onmenselijk ver gespreide benen en grote passen door de zaal en spoten de vloer vol. Er was er een die altijd zijn pispot neukte. Enzovoort. Een na een zakten ze ten slotte uitgeput in elkaar en schoven met hun laatste beetje fut naar de rand van hun bed, om niet met hun buik in de natte plek te belanden.

Als klap op de vuurpijl haalden ze soms de stekken naar beneden.

Ik heb het altijd eigenaardig gevonden dat de stekken zo gewillig waren als het op neuken aankwam. Waarschijnlijk omdat hun eierstokken in prut veranderd waren. Het zal wel daarom zijn geweest.

Meestal werden ze voor middernacht uit hun zaaltje gehaald omdat het licht dan nog brandde en de Helden hen naakt konden zien.

Het waren vieze wijven. Ze waren onvoorstelbaar plat en onvoorstelbaar schraal. Je kon hun borsten net zo goed ineenknijpen als een klisterspuit. Hun huid was gelig en overdekt met puisten, wratten, zweren en roos. Hun kut was suf en droog en hun schaamharen korzeelig en grijs. Ze stonken. Zysmilch vertelde ons later dat ze zich nooit wasten en nooit afveegden.

Onder luid applaus van de zaal kleedden ze zich uit en paradeerden met hun vijven naakt en wiebelend door de zaal. Als planken. Planken met een gat erin.

Ze haalden allerlei erotische toeren uit om de mannen op te juttten. Ze spreidden hun benen en staken hun vingers in elkaars kut. Ze probeerden met hun tong aan hun kut te geraken. (Dat gaat niet. Ik kan het evenmin.) Ze persten de hoofden van de mannen tussen hun naar pis ruikende stengeldijen. Allerlei erotische divertimenten.

Ten slotte kropen ze dan bij een vent in bed die zijn laatste orgasme van die dag zou beleven in de appelflap van een stek. In het begin hinkten de stekken als ze min of meer klaarkwamen, als ze een vent of zes hadden gedaan kreunden ze alleen nog maar. Soms gilte er een.

De stekken kropen van het ene bed in het andere om ieder die nog kon te laten neuken. Uiteindelijk kleedden ze zich dan weer aan,

trokken een paar Helden aan hun piemels, knepen hier en daar in testikels en trippelden weer naar boven. Het gekreun en het gezucht en het lyrisch gekwijn van de mannen duurde dan nog een tijdje voort tot ze ten slotte doodop in slaap vielen.

Eén keer zijn de stekken zich bij ons komen aandienen, maar we hebben bedankt.

Sinds ik in de Revolutie heb gezeten, heb ik het masturberen gelaten, ik hield er op slag mee op. Ik trek mij niet eens meer af om in slaap te komen.

5 *Wassen en Lichaamshygiëne*

Over Wassen en Lichaamshygiëne ten tijde van de Revolutie kan ik kort en bondig zijn.

Niemand waste zich. Omdat niemand het nodig vond en omdat de wastrog vol stront dreef.

Niemand nam een douche omdat niemand zin had om met zijn voeten in de stront en het sperma te gaan staan. Om minder duidelijke redenen poetste niemand zijn tanden. Niemand ververste ooit zijn ondergoed, hoewel de fouragekamer vol zat. De onderbroeken van de Helden waren rot van de pis. Ze waren geel van voor en bruin van achter en aan alle kanten koekerig.

Lakens werden nooit ververst. Ze waren stijf van het sperma. De meeste Revolutionairen hadden huidziekten: eczeem, schurft tussen de tenen, dermatologische testikelaandoeningen van het masturberen. Geslachtsziekten zullen ze ook wel hebben gehad, maar van geslachtelijke dingen weet ik niet veel af.

De mannen stonken. De enigen die niet stonken in de Revolutie waren Zysmilch en zijn assistenten en mijn broer en ik.

Mijn broer en ik wasten ons gezicht iedere morgen en iedere avond. Iedere morgen poetsten we onze tanden. Om de week namen we een douche.

We ververst dagelijks onze onderbroeken. Op het einde waren alle propere onderbroeken op en heb ik twee maanden met dezelfde rondgelopen. Ik voelde me net pis.

Je ziet dat mijn broer en ik tonnen stront hebben getrotseerd voor een van onze grootste passies: Hygiëne! De viezerds hebben ons nooit

uitgelachen, in die acht maanden hebben ze niet eens notitie van ons genomen.

6 Eten

Kwaliteit van het Leven met betrekking tot het onderwerp Eten: beneden alle aanvaardbaar peil.

Eten gefikst door: de zich noch wassende noch afvegende stekken.

Smaak van het eten: dienovereenkomstig.

Standaardmiddagmaal: aardappelen met bonen en worst.

Kwaliteit bonen: smurrie.

Kwaliteit aardappelen: platgekookt.

Kwaliteit worst: zwartgebakken.

Verklaring kwaliteit standaardmiddagmaal: absolute huishoudelijke incompetentie van stekken.

Mogelijke verklaring aard standaardmiddagmaal: Zysmilchse speculatie in bonen en worst.

Standvastig ontbijt en avondmaal: brood met jam.

Kwaliteit brood: geschikt voor fiksen verloren brood.

Kwaliteit jam: vaste en vloeibare bestanddelen.

Verklaring kwaliteit ontbijt en avondmaal: absolute huishoudelijke incompetentie van stekken.

Mogelijke vergelijkingen: geen.

Kwaliteit boter en koffie: de verwachtingen overtreffend.

Kwaliteit melk: verzuurd.

Kwaliteit suiker: Oreya.

Op zon- en feestdagen: sandwiches met fijne vleeswaren.

Kwaliteit sandwiches: te droog.

Kwaliteit vleeswaren: te oud.

Verklaring kwaliteit zon- en feestdagmenu: vertragende werking door absolute huishoudelijke incompetentie van stekken.

Tafelmanieren: ontbrekend.

Voorbeeld: middagmaal met handen nuttigen.

Ander voorbeeld: voedsel na nuttiging op bord uitbraken.

Hoofdbezigheid onder eten: aftrekken.

Gevolg: slierten sperma bij eten.

Tafels gedekt door: de zich noch wassende noch afvegende stekken.

Toestand eetgerief: dienovereenkomstig.
Verklaring absolute huishoudelijke incompetentie van stekken:
menopauze. Eierstokken veranderd in prut.
Verklaring aard en kwaliteit bovenstaand relaas: totale desinteresse.
Verdere inlichtingen: geen.

7 *Ontspanning en Vertier*

Van de weinige positieve dingen die ik over de Kwaliteit van het Leven in het Zysmilchse kazernement kan vertellen, vormt Ontspanning en Vertier, naast die goede man Zysmilch, zeker wel het pronkstuk par excellence!

Hij had waarlijk een soort van Flair voor Ontspanning en Vertier, de Professor!

Hij had grenzeloos zijn best gedaan en kosten noch moeite gespaard om de vermoeide Helden tussen zes en elf uur 's avonds wat afleiding te bezorgen. Op het gelijkvloers had hij een kantine laten inrichten als een complete bar. Er stonden een tafelbiljart en drie trekautomaten, van die dingen die Tilt zeggen als je te hard schudt. Er was gratis bedeling van sigaretten en sigaren, bier en sterke drank, bierworst en Jacques-chocola, al die dingen die je in een goede drankgelegenheid vindt. (Persoonlijk dronk ik nooit iets omdat ik daar te veel van moet pissen.) De kantine was bovendien het enige gezellig ingerichte vertrek van het hele kazernement. De tafels en stoelen waren prachtig gepolijst en ordelijk neergezet, in de hoeken stonden zelfs gemakkelijke zeteltjes. Er was een lange tapkast met bier in vaten en een spoelbak. Daarachter hingen rekken met al die lekkernijen. Er hingen posters en schilderijen aan de muur, pijpenrekken voor wie pijp wenste te roken, rekken met glazen en bekers en allerlei antiquiteiten. Er brandde zelfs een straalkacheltje met een vertrouwelijke rode gloed. Het zaaltje was zacht verlicht met rode en groene en blauwe en gele lampen.

Als je parastataal bent kan je je dat allemaal permitteren. Ik raad iedereen ten stelligste aan binnen de kortst mogelijke tijd parastataal te worden. Als oudermoordenaar en deserteur is dat voor mij natuurlijk te laat.

Officieel mochten we tussen zes en elf naar de kantine, maar de meesten bleven nogal eens langer hangen en als Zysmilch of een van de

stekken de zaal kwam afgrendelen lieten ze zich opsluiten en vermaakten zich rustig verder tot ze er de volgende morgen werden uitgehaald. Zysmilch liet dit alles maar geschieden en als een stek het waagde objecties te maken werd ze gauw een paar keer neergelegd en geneukt.

Met het bedienen en het toezicht in het zaaltje was eigenlijk niemand belast, de Helden zorgden zelf wel voor alles. Tegen de volgende avond werd alles dan door de stekken schoongemaakt en klaargezet.

De zeer positieve Kwaliteit van het Leven met betrekking tot Ontspanning en Vertier was er natuurlijk verantwoordelijk voor dat de boelsoms tot wanhoop van Zysmilch en de stekken eindeloos uit de hand liep en een paar dagen bleef duren. Ik zal daarover schrijven in 9. Discipline, Tucht en Uitspattingen. Deze laatste kwamen vanzelfsprekend niet alleen in de kantine voor.

Als summum van Kwaliteit van het Leven had Professor Zysmilch op een tafeltje in een hoek een pick-up gezet, een oud maar degelijk ding. Het was een HVM, mijn eerste pick-up was er ook zo eentje. De Professor had ook een plaat, acht maanden lang heb ik die vijf uur per dag gehoord. Het was *Der unvergessene Joseph Schmidt* met al zijn mooiste dingen erop. De plaat kraste en piepte, ik heb uitgerekend dat ik haar tweeduizendvierhonderd keer moet hebben gehoord.

Als het de beurt was aan *Tiritomba* begonnen de Helden bulderend mee te zingen, ze kenden de woorden van buiten. In een indrukwekkend koor van honderd mannen begonnen ze wonderschoon te zingen, wonderschoon! Ze vibreerden perfect en stuk voor stuk konden ze de hoge noten halen en aanhouden. Soms vormden ze een honderd man lange Queue en begonnen zo de kantine rond te dansen, ingespannen en geestdriftig zingend. Het was een van de meest indrukwekkende dingen die ik in mijn om zeep geholpen leven heb meegemaakt. Ik zat er elke keer in tranen bij te kijken en met wankelende stem mee te zingen, het was doodontroerend die honderd vieze kerels zo wondermooi te zien en te horen zingen!

Het is niet overdreven te zeggen dat *Tiritomba* het strijderslied van de Revolutie was!

Hoe jammer dat ik die plaat niet heb kunnen meepikken! Op z'n minst zal ik eens telefoneren voor de partituur en de tekst, ik zal die dan in bijlage hierbij voegen.

Er stond ook een kast in de kantine waarin allerlei gezelschapsspelen

zaten. Schaken konden we niet, de koning en de koningin werden door de Revolutionairen gebruikt om in elkaars reet te stoppen, net als met de lege bierflesjes. De pionnen van het damspel waren niet volledig. Er lag ook een monopoliespel met buitenlandse munten. Het eigenaardige en onbegrijpelijke daaraan was dat je na een tijdje steeds volkomen bankroet ging. Mijn broer en ik hebben daar lange gesprekken en analyses aan gewijd maar het is ons nooit erg duidelijk geworden. Ik neem aan dat het aan onze onervarenheid met die buitenlandse munten was te wijten. Verder speelden we ook vaak Ganzenbord, maar ook daaraan moet iets hebben geschort, want om de een of andere reden gingen noch mijn broer noch ik noch andere Helden ooit dood. Bovendien pasten we de regels ook maar zo en zo toe, we bleven nooit langer dan drie beurten in de put of de gevangenis zitten.

Autobaan, Monte Carlo-Rally, Paardenkoers en dergelijke varianten op het Ganzenbord speelden we nooit. Halda hebben we eens geprobeerd maar we begrepen niet hoe dat moest, ook niet na observatie van spelende Helden. Bijna elke avond speelden we Mens Erger Je Niet. Soms kwamen ongevraagd andere Helden aan onze tafel zitten meespelen. Aangekomen op het punt waar ze zich niet mochten ergeren begonnen ze zich vreselijk te ergeren en veegden het bord en de pionnen de zaal in.

De meeste Helden hadden het niet op die gezelschapsspelen voorzien. Ze speelden liever met de kaarten of op de trekautomaten. Zysmilch had die bakken zo geregeld dat je er geen muntstuk in hoefde te steken, ze werkten zo. Later heeft hij er ook voor gezorgd dat er geen Tilt meer kwam op de machines, omdat er elke keer als Tilt verscheen bierglazen werden stukgesmeten of een vitrine van een automaat aan diggelen werd geslagen.

Voor het overige werd er natuurlijk veel afgetrokken en iets minder gevrijd. Er werd nogal eens door de Helden op de muziek van Joseph Schmidt gedanst, walsachtig bij *Ah Marie!* en balletachtig bij *La Donna è Mobile*. Op het tafelbiljart werd weinig gespeeld omdat de stoppen niet meer botsten, de randen uitgerafeld waren en omdat er elke keer herrie kwam als iemand een stoot had gekregen van het uiteinde van een keu.

Onderlinge herrie werd er tijdens de Revolutie niet veel gemaakt, de sfeer was nogal kameraadschappelijk, solidair zelfs, vooral tegenover

Zysmilch en de stekken. Het spreekt boekdelen dat zelfs mijn broer en ik met rust werden gelaten. Alleen kwamen ze zich soms ongevraagd aandienen om Mens Erger Je Niet te spelen of om hun apparaat in onze reet te stoppen, wat natuurlijk niet doorging. Voor het overige namen de meesten geen notitie van ons, zoals ik al heb bestatigd.

Wat Ontspanning en Vertier betreft moet ik nog het volgende meedelen: in een van de kleine paviljoenen was een sportzaaltje ingericht. Er was een pingpongtafel, een tweede tafelbiljart, een kegelbaan, een speciale muur om tegen te tennissen en een klein basket/volleybalveldje. Niemand maakte er ooit gebruik van, iedereen zat chronisch in de kantine, alleen mijn broer en ik haspelden soms een partijtje tafeltennis of kegelen af. Een paar keer heeft Professor Zysmilch meegespeeld, maar hij was een nul in alles wat niet nadenken was. Waarschijnlijk was hij wel een schitterend schaker.

Ten slotte kregen we na lang zeuren toestemming van Zysmilch om op de fietsen van de stekken tussen zes en elf over de uitgestrekte terreinen van het kazernement rond te fietsen.

Zysmilch stelde klaarblijkelijk vertrouwen in ons en dat had hij niet mogen doen: binnen de kortste keren peddelden we ervandoor, eerst mijn broer, een tijdje later ging ik zelf aan de haal.

Aan Professor Zysmilch zal ik later een Onderzoekende Apologie wijden.

8 *Personeel*

Zoals je al wel zal hebben gemerkt bestond het personeel hoofdzakelijk uit Zysmilch en de stekken.

Zysmilch draaide omzeggens voor alles op. Als hij naast zijn schitterende hersens ook nog een beetje organisatiezin had gehad was de boel misschien wat minder uit de hand gelopen.

Maar de man was ontzettend onbeholpen, van praktijk had hij al evenmin kaas gegeten als ik.

De stekken combineerden de functies van meid en secretaresse. Ze hielden de administratie bij voor Zysmilch, zorgden voor het eten, hielden de kantine op orde, kuisten zo nu en dan hier en daar eens wat stront op en lieten zich iedere avond neuken.

Ten derde waren er de Zysmilchse assistenten. Ze hielden zich vooral

met de opleiding in de paviljoenen bezig. Ik heb ze dus niet veel gezien daar ik in mijn acht maanden hoofdzakelijk grachten heb gegraven en grootse verhuizingen gedaan. Ik zal daar later over schrijven als ik het ga hebben over Dagelijkse Bezigheden.

Een zestal assistenten was er zeker, waarschijnlijk meer. Ik ken er maar twee bij naam: Professor Krikelären, die verantwoordelijk was voor het sportpaviljoen en aan wie we de sleutel moesten vragen als we binnen wilden, en Professor Tireliren die ons soms wat leuterboeken gaf.

De Zysmilchse assistenten bleven niet steeds in het kazernement: in tegenstelling tot Zysmilch en de stekken woonden ze ergens in een huis en vervulden ze een gewone dagtaak.

De assistenten droegen lange witte stofjassen en allen die ik heb gezien waren spichtige brildragende veertigers. Ik begin mij nu weer vragen te stellen omtrent het statuut van Professor Zysmilch. Ik vraag mij af of hij niet een soort 'Opper-Assistent' was. Uit de toon van een gesprek dat ik eens heb opgevangen in het sportlokaal, tussen de Professoren Zysmilch en Krikelären, meende ik te kunnen opmaken dat Professor Krikelären niet zoveel in rang verschildte van Professor Zysmilch.

Misschien waren het allemaal assistenten van gelijke rang en lieten de anderen eenvoudigweg Zysmilch opdraaien voor alles.

Ik zal alle inlichtingen over Zysmilch bundelen in mijn Onderzoekende Apologie.

Dan was er die mysterieuze man van wie Zysmilch op zijn donder kreeg. Ik ben er niet zeker van, maar ik vermoed dat die iets met de staat had te maken en dat hij Zysmilch een uitbrander gaf omdat deze parastataal had geknoeid. Want Zysmilch deed welbeschouwd niets anders!

Ten slotte vermoed ik de Zysmilchse Agenten die over het hele land verspreid zitten. Ik denk zulks omdat ik Zysmilch tegen Professor Tireliren heb horen mompelen dat zijn agenten het spoor van mijn broer kwijt waren. Waarschijnlijk zoeken ze nu ook mij. Desondanks vrees ik ze niet.

Ik neem aan dat die agenten een uitgebreid informatienet vormen dat via de in een huis wonende assistenten bij Zysmilch terechtkomt, naar het ARC gaat, in een dossier terug bij Zysmilch komt, naar de in een huis wonende assistenten gaat en via deze laatsten naar andere agenten. Als dit zo in zijn werk gaat kan het onmogelijk een creatie van

Professor Zysmilch zijn, de goede man kan zoiets met geen mogelijkheid organiseren.

Deze inlichtingen volstaan. Meer personeel heb ik niet kunnen ontdekken.

9 *Discipline, Tucht en Uitspattingen*

Uit opmerkingen van Professor Zysmilch aan het adres van enkele al te anarchistisch ingestelde Helden, meende ik destijds te kunnen afleiden dat er ooit, lang voor onze komst in de Revolutie, een Elementair Reglement moet hebben bestaan waar ten slotte nog een versleten bundeltje Rechten en Plichten van was over gebleven.

Als die wazige en vervaagde voorschriften werden nageleefd vond Professor Zysmilch het goed. Als ze niet werden nageleefd vond hij het ook goed.

Achteraf beschouwd geloof ik zelfs niet meer aan het bestaan van zulk een afkooksel of overblijfsel van een Reglement. Ik denk dat er eigenlijk alleen zo goed en zo kwaad als dat ging en met Relatief Welslagen werd geïmproviseerd. Improvisatie en desorganisatie waren trouwens voor heel de Revolutie kenmerkend. Alles gebeurde ongepland en onvoorbereid en als Professor Zysmilch dan in de eetzaal iets kwam mededelen werd er niet geluisterd omdat het zo ook wel in orde zou komen. En uiteindelijk kwam het na een hoop moeilijkheden en onvoorziene omstandigheden inderdaad in orde.

Met warhoofd Zysmilch aan het hoofd kon de Revolutie natuurlijk niet anders dan voortdurend in geharrewar ten onder gaan.

Ik geloof niet dat iemand zich ooit erg druk maakte omtrent wat nou eigenlijk wel en eigenlijk niet mocht of moest. Ik denk dat de betrekkelijke tucht, die ondanks het gebrek aan organisatie, reglementen en eventuele disciplinaire maatregelen toch min of meer heerste, eerder aan de onverschilligheid dan aan de zelfdiscipline van de Helden was te danken. Een hele hoop dingen werden door Zysmilch zwijgend opgelegd en door de Helden zwijgend aangenomen.

Aangenomen werd dat niemand de terreinen van het kazernement verliet. Behalve mijn broer en ik denk ik niet dat er ooit iemand ontsnapte. Ontsnappen leek niemand te interesseren.

Aangenomen werd dat er zo nu en dan werd gewerkt. Daarentegen

braken er soms doodgemoedereerde wilde stakingen van een week uit. Iedereen hield dan op met wat hij bezig was te doen en ging er bij zitten of ging naar de kantine. Ze brachten hun tijd drinkend en op de automaten spelend door. De stekken werden naar beneden gehaald, prompt op de tafels gelegd en stuk voor stuk door iedereen geneukt. Als ze waren kapotgeneukt werden ze in een hoek van de kantine gelegd of terug naar het ARC gesleept. Als het de Helden schikte gingen ze dan weer aan het werk.

Aangenomen werd dat Professor Tireliren niet de keel werd afgesneden. Daarentegen werd Professor Tireliren wel herhaaldelijk in het Grote-Werktuigen-Paviljoen met hefbomen en katrollen langs het plafond van de ene kant van de zaal naar de andere getransporteerd.

Aangenomen werd dat de Paviljoenen niet werden gesloopt. Tijdens de Grote Verhuizing werden daarentegen wel om de haverklap bedden naar omlaag gekeild om het tempo hoog genoeg te houden.

Uitspattingen leken in de Revolutie net goed georganiseerde vreedzame staatsgrepen. Alles leek van tevoren bedacht en ze wachtten alleen het meest geschikte moment af om te gaan muiten.

Losbandigheden verliepen steeds met een ontzettend soort routine. Het was net of ze het al zo dikwijls hadden gedaan dat ze het verloop van een uitspatting uit hun hoofd kenden.

Het begon er steeds mee dat een troepje Helden onder elkaar stond te fezen. Daarna werden de anderen ingelicht. Als iedereen het dan wist begonnen ze gewoon.

Eén keer is het finaal misgelopen. Met de compressor hadden ze een kerel opgeblazen. De arme man z'n darmen spatten uiteen, z'n maag en z'n longen plakten tegen de muur. De volgende dag werd er een rouwstaking gehouden tijdens dewelke de betreurde Held met een korte plechtigheid in een gracht werd begraven.

Bij wijze van protest tegen een of ander karwei werden soms de collectieve vaste voedselresten in de bedden of in de eetzaal afgescheiden.

Condooms uit de fouragekamer werden met water gevuld en van boven met schoenveters vastgestrikt tot het lange uitgelebbende waterzakken waren, waarmee dan smijtpartijen werden gehouden.

Elke keer als het uit de hand begon te lopen stond Zysmilch op een afstandje toe te kijken en van alles op te tekenen voor in zijn dossiers. Hij observeerde alles grondig en dacht er dan later over na. Hij liet alles

maar betijen tot er als vanzelf weer een Minimale Orde ontstond en de zaken weer geregulariseerd werden.

Dat kon wel eens een tijdje duren.

Met de Algemene Staking duurde het tien dagen. Tegen het einde van die tien dagen waren de Helden half waanzinnig gemasturbeerd, de stekken waren op het randje van Total Loss en de kantine lag vol snurkende en naar bier en gin stinkende Revolutionairen.

De plaat van Joseph Schmidt was op *Tiritomba* blijven hangen.

Toch wisten de losgeslagen manschappen altijd genoeg zelfbeheersing te behouden om de kantine niet te verwoesten of de plaat in stukken te breken. Ze gingen nooit over de uiteindelijke schreef, alles bleef om zo te zeggen binnen de grenzen van het amusement. Boos opzet zat er nooit achter.

Eén keer is Zysmilch tussenbeide gekomen. Gegeneerd verzocht hij de Helden de stekken niet dood te neuken, hij zei dat ze nog moesten worden gebruikt op het ARC.

Hoe vreselijk de zaken dus ook uit de hand mochten lopen en hoe weinig indijkingstalent Zysmilch ook mocht hebben bezeten, nooit werd het zo onvoorstelbaar chaotisch dat er definitief niets meer aan te verhelpen viel.

Alles kwam ten slotte weer precies in z'n plooiën terecht en de uitspatting liep geleidelijk over in de toestand van voor de uitspatting. Dan werden de kerels weer min of meer handelbaar. Tot er natuurlijk iemand voor de dag kwam met het idee de Eerste Algemene Olympiade van de Flipperautomaat in te richten of een zwembad te graven.

10 *Informatie- en Administratiebeleid*

Op de avond van onze eerste dag in de Revolutie kregen we van Professor Zysmilch grote dikke gele vragenlijsten. Er was een gedeelte dat louter administratieve vragen bevatte, het steekkaartgenre: hoe we voluit heetten, wat we meestal uitspookten, wat we hadden gestudeerd, wat we van plan waren te gaan doen in de toekomst, hoe mijn vader en mijn moeder en mijn zusters heetten, hoe mijn grootmoeder heette, welke verwanten we nog meer hadden enzovoort, je kent dat.

Daarna kwam een Medisch Gedeelte: of we in ons bed pisten, of we veel zweetten, of we het soms benauwd kregen, of we ons aftrokken en

hoe dikwijls in de week, hoe vaak we onze vaste voedselresten afscheid- den, welke ziekten we hadden of hadden gehad, of we operaties hadden ondergaan, al dat soort dingen. Hij moest zelfs weten hoe dikwijls we ons wasten en ons ondergoed ververst en of we huidziekten hadden. Ik zag mij toen moreel verplicht Zysmilch in te lichten omtrent de vroegere schurft tussen mijn tenen, maar mijn broer hield me daar vanaf.

Ten slotte kwam er een stuk waarvan ik veronderstel dat het psychologisch was. In ieder geval schaamde ik mij dood om wat die Zysmilch daar allemaal ter sprake bracht! Hij wou weten of we al eens verliefd waren geweest, of dat een jongen of een meisje gold, of we soms de lust voelden moeder of grootmoeder of zuster te neuken, of we soms mensen wilden aanvallen, of we soms het gevoel kregen iemand anders te worden, of we ons minderwaardig of verlegen voelden, of we de Leider of de Volgeling wensten te zijn, of we bang waren in het donker of bang van insecten — wel drieduizend van dat soort vragen!

In mijn verontwaardiging over de Zysmilchse bemoeienis met mijn zogenaamd intieme leven heb ik dat gedeelte toen niet ingevuld. Mijn broer heeft nonsens ingevuld, wat toevallig in zijn hoofd opkwam. In plaats van 'Ja' of 'Nee' omcirkelde hij meestal 'Ik weet het niet zo best'. Later is mijn houding tegenover Zysmilch veranderd met betrekking tot inlichtingen over mijn persoon. Op den duur ging ik hem vertrouwen en vertelde ik hem wel eens wat, als hij in ons hokje zijn marathon- gesprekken kwam voeren. Ik heb hem eigenlijk alles verteld, behalve over M., over M. heb ik altijd gezwegen als een graf. Zelfs mijn broer kent er de fitnesses niet van, laat staan een volslagen vreemde filosoof als Zysmilch.

Tijdens die lange gesprekken hield mijn broer meestal zijn mond dicht en als hij iets zei vertelde hij eens te meer onzin.

Toen vond ik dat amusant, nu vind ik het wat achterbaks tegenover die goede Zysmilch. Als hij echter zeer diep heeft nagedacht moet hij mijn broer tenslotte hebben doorgrond.

Zysmilch schreef alles op wat ik zei, stuurde het naar de stekken en kreeg het geordend weer terug. Zo moet dat ongeveer in zijn werk zijn gegaan. Zelfs nu echter twijfel ik eraan of Zysmilch niet de bedoeling had een grote roman te schrijven. Ik kan dus best mijn Dealer consulteren, dat staat vanachter op al mijn platen: If in Doubt consult your Dealer.

VREDE & GELOOF

Nu ik mijn eerste en inleidende relaas over de Revolutie heb beëindigd, voel ik mij helder en rustig en zelfs een beetje tevreden. Met succes heb ik een aanvang gemaakt met mijn historiografische werkzaamheden: de Geschiedenis van de Revolutie staat op stapel.

Ik heb het geruststellende voorgevoel dat ik uiteindelijk niet zal falen in mijn opzet.

Hoewel het al tegen de avond aanloopt is het nog behoorlijk warm. Ik heb de schuifdeur naar het terras opengezet en een van mijn vierentwintig exemplaren van *MacArthur Park* op de pick-up gelegd. Na lang aarzelen heb ik ze ten slotte toch geteld.

Zopas ben ik even naar mijn grootmoeder gaan kijken. Ze sluimert. De laatste dagen is ze bijzonder rustig geweest. Slechts enkele malen heeft ze mijn drukke bezigheden onderbroken voor de pot.

Je moet me mijn brutale woordkeus en mijn verwoordingen in het algemeen in de voorgaande bladzijden vergeven. Ik denk dat het een kwestie is van inleving. Je moet niet denken dat ik zo een Held was als uit de toon van mijn verslag zou kunnen blijken. Ik ben maar een mislukt ventje, een ventje van niks.

Ik zit dit te schrijven op het terras. De zon staat in de verte laag en rood aan de hemel, het veel te lange gras van het gazon schittert en flonkert en zit vol krekels. De zonnestralen tinkelen op de bladeren van de bomen en werpen schaduwen in de kruinen, een palet van lichte en donkergroene vlekken. De boomtoppen ruisen zachtjes. Over een maand of twee zal het herfst zijn.

Vrede heerst in mijn hoofd.

Ik geloof dat ik op een dag misschien toch een gelukkig mens zal worden.

Ik geloof nog steeds en ondanks alles dat er op een dag misschien iemand zal opdagen die mij de moed geeft om dit zootje verder door de nacht te slepen.

Ik geloof dat de Heer mij misschien toch een witte vrouw zal zenden die mij elke morgen een schotel verse geitemelk en de vrede van haar lichaam brengt.

Ik geloof.

Ik geloof.

Ik blijf geloven.

Want diep in mijn borst, Marina, diep in mijn borst leeft een droom — en diep in de j uwe leeft een droom — en diep in de borst van M. en van ieder ander mens leeft een droom: en in alle eeuwige eeuwigheid zal die droom dezelfde zijn.

EEN STAALTJE VAN OBJECTIEVE VERTWIJFELING

Lieve Marina, de rust die ik uiteindelijk leek te hebben bereikt dreigt reeds te worden verstoord door ernstige moeilijkheden.

Ik heb je al medegedeeld hoe weinig ik van geslachtelijke zaken afweet. Dit gebrek aan zelfs de meest elementaire kennis dreigt mij nu in een precaire situatie te brengen. Het is mij namelijk stilaan onmogelijk aan het worden de weerzinwekkende perversiteiten van mijn hond nog langer aan te zien.

Ik sta op het punt hem met een scheermes te castreren. De moeilijkheid is nu echter dat ik niet precies weet wat ik er eigenlijk af moet snijden om te beletten dat hij verder tegen tafelpoten en boomstronken aan kleffert.

Als ik zijn testikels eraf snijd vraag ik mij af waar de rest aan moet blijven vasthangen.

Als ik de rest eraf snijd ligt het voor de hand dat die hond niet meer kan pissen.

Als ik alles er afsnijdt bloedt hij zonder meer dood.

Je ziet dat ik hier zeer ernstig over zal moeten nadenken voor ik iets onderneem.

Maar iets ondernemen is onvermijdelijk: de grenzen van het hope-loze zijn schier nabij.

Ook mijn grootmoeder begint weer oproer in mijn hoofd te zaaien. Om de tien minuten roept ze mij bij zich en dan wil ze elke keer wat anders.

Ze wil een boterham met een kop koffie.

Ze wil soep.

Ze wil dat ik haar rug masseer.

Ze wil de draagbare radio op haar kamer.

Ze wil dat ik over mijn zusters vertel.

Ze wil een slaappil.

Ze wil weten wat er met mijn vader en mijn moeder is gebeurd en in welk huis we nu zijn en waarom en voor hoe lang nog.

Dat rotmens wil om de haverklap wat anders.

Maar aangezien ik door het welslagen van mijn geschiedkundige taak in een vrij positieve toestand verkeer, geef ik haar toch maar een

menselijke behandeling. Als ze in de nabije toekomst de geest mocht geven maak ik mij anders achteraf misschien weer complexen. Mijn morele integriteit staat als het ware op het spel.

Hoewel ik betwijfel of er nog veel over morele integriteit te praten valt in het geval van iemand die zijn vader en zijn moeder met een spekan heeft doodgeslagen.

Ik geef mijn grootmoeder dus soep en koffie en boterhammen en de draagbare radio. Om de twee uur zet ik haar op de pot, twee uur moet ze het maar kunnen uithouden.

Ik laat haar ook niet langer dagenlang in bed liggen. Mensen die te lang in hun bed liggen krijgen vanachter gaten in hun lichaam die ten slotte zo groot worden dat er een dikke vuist in kan. Zulke smeerpoezerijen moet ik in mijn omgeving niet hebben.

Zolang ik met succes aan de Geschiedenis van de Revolutie kan werken ben ik bereid de willen en grillen van mijn grootmoeder te tolereren.

En zolang ze maar niet per se wil worden afgeveegd.

Nu ik betrekkelijk helder ben dringt het echter tot mij door dat er dingen zijn die veel zorgbarend zijn.

Ik vraag mij af of de ruïne in het huis in de stad niet is ontdekt. Mijn zusters, die alle drie op kamers zijn, zouden het ontdekt kunnen hebben. Voor het overige komt er thuis niemand aan de deur.

Zulk een ontdekking kan rampzalige gevolgen hebben. Als het ter ore van de Zysmilchse Agenten komt, komen ze ons zonder twijfel op het spoor. Als Zysmilch mijn zusters contacteert komt hij zeker een en ander te weten over het huis van M. en dan is J.M.H. erbij.

En voor wie de schedelpan van zijn vader en zijn moeder heeft verbrijzeld is de justitie van dit land niet mild. Ik weet niet hoe dat in andere landen is.

Ten tweede moet ik op de eerste dag van de volgende maand naar het huis in de stad omdat het pensioen van mijn grootmoeder dan komt.

Het is niet denkbeeldig dat er Zysmilchse Agenten op de loer liggen.

Ten derde moet ik het pensioen van mijn grootmoeder in een postkantoor gaan optrekken. Dat Zysmilch mijn signalement heeft doorgegeven aan alle postkantoren is evenmin denkbeeldig.

Ik vraag mij af hoe het komt dat ik dat alles niet eerder heb ingezien.

Op de eerste dag van deze maand ben ik eenvoudig het pensioen uit de bus gaan halen en in het postkantoor van wijk tien gaan optrekken met mijn paspoort en het paspoort van mijn grootmoeder. Daarna ben ik zelfs de stad ingetrokken om in de platenwinkels te gaan snollen. Toen heb ik die vierentwintig exemplaren van *MacArthur Park* trouwens gekocht.

Zo ondoordacht mag ik niet meer handelen.

Het zou zeer verstandig zijn het pensioen bij nacht uit de bus te gaan halen en een of ander straatventje twintig frank te geven om het met zijn paspoort te gaan optrekken. Als mijn broer nog eens een stapel platen komt halen moeten we het daar eens uitvoerig over hebben. Corresponderen mogen we zeker niet doen. Ook naar anderen schrijven laat ik beter achterwege. Telefoneren voor die partituur van 'Tiritomba' is eveneens zeer dom.

Ik vraag mij af of ik niet doodeenvoudig binnen kan blijven! Noch- tans: ik loop elke dag bij de kruidenier in de Nabije Omgeving aan, en er is geen spoor van argwaan te bekennen. Aan dat winkeltje is de drankgelegenheid verbonden waar ik die verhalen heb opgevangen en waar ik *Witness for the Prosecution* op de televisie heb gezien.

Ze kennen mij daar nog van vroeger, ik kwam er nogal eens iets drinken met M.

Het zijn erg vriendelijke en sympathieke mensen daar, ik maak er soms een praatje mee.

Toen ze me de eerste keer na achttien maanden terugzagen vroegen ze natuurlijk waar ik zolang had gezeten en of er iets aan de hand was met M. Ik heb toen maar gezegd dat ik lange tijd ernstig ziek ben geweest en dat M. in zaken is gegaan en op reis is naar het buitenland.

Ik weet niet of ze me geloofden. Misschien weten ze er alles van.

Maar mijn situatie in aanmerking genomen is ook dat van weinig belang. Hoofdzaak is momenteel dat ik een manier vind om niet in slechte Zysmilchse papieren te geraken.

THE HISTORY OF BLOODY BIG BEAST & THE BUTCHER ROCKBAND ZONDER GITAREN

In de tijd dat ik Bloody Big Beast & The Butcher heb opgericht en geproduceerd moet ik nog op de middelbare school hebben gezeten.

Ik herinner mij namelijk zeer duidelijk dat ik in de weken die aan mijn wonderbaarlijke creatie voorafgingen, druk in de weer was met het uitwerken van het Binomium van Newton.

Een tweeterm of een veelterm kwadrateren of tot de derde macht verheffen is natuurlijk een zeer eenvoudige zaak. Ook de minder begaafde geesten van mijn klas hadden daar weinig moeilijkheden mee.

Naarmate je de machten groter maakt wordt het echter steeds moeilijker. Wie bij voorbeeld

$$(a^3 + 6c + d^4)$$

tot de dertiende macht wil verheffen heeft een onoverzichtelijke massa rekenwerk voor de boeg.

Om dat probleem op te lossen ben ik toen een formule gaan uitknobbelen om een willekeurige veelterm tot een willekeurige macht te verheffen.

Ik had natuurlijk een wiskundeboek kunnen openslaan en het Binomium van Newton opzoeken.

Ambitieuus als ik echter was heb ik gedurende weken van de vroege ochtend tot de late avond mijn hersens over dat probleem gebroken tot ik uiteindelijk de beroemde Driehoek van Pascal vond. Naarmate die driehoek op mijn blad verscheen begon ik harder en harder te juichen en toen ten slotte de doeltreffendheid ervan onomstotelijk vaststond heb ik met betraande ogen iedereen in de kamer omhelsd.

De eigenlijke formule heb ik niet gevonden. Die eer komt M. toe. Toen het in het begin van onze verhouding wekenlang regende hebben we er samen naar gezocht en op den duur vond M., terwijl ik nog steeds de oplossing uit mijn Driehoek van Pascal trachtte af te leiden, een buitensporig logge maar doeltreffende formule.

Zo log was zijn formule dat ik er eigenlijk met mijn driehoek steeds sneller was dan hij met zijn Binomium. Fotokopieën van ons onderzoekswerk zal ik in bijlage bij dit geschrift voegen. Het is een zeer

uitgebreide en voor buitenstaanders dikwijls onbegrijpelijke mengelmoes van sommen en produkten en verwerkingen van tussentijdse formules in bladzijlange volzinnen.

Toen ik de Driehoek van Pascal had gevonden en geen zin meer had om mij nog verder met Newton of met differentialen en integralen bezig te houden, was ik gedeeltelijk om zo te zeggen op een dood punt aanbeland.

Ik had echter al een tijdje in de gaten dat er ook in de Rockmuziek een creatieve impasse was ontstaan, en om tevens mijn persoonlijke impasse op te lossen besloot ik toen de beste Rockband van de wereld op te richten.

Nadat ik een tijdje grondig en ten definitieve titel over repertoire en bezetting had nagedacht, bleef ik weg van school en begon met de meest legendarische en meest ondergewaardeerde Rockband uit de geschiedenis: Bloody Big Beast & The Butcher.

Over het oprichten van de beste Rockband in de wereld had ik al een tijd van gedachten gewisseld met Leentje, die drie jaar lang mijn schriftelijke vriendin is geweest en over wie ik later nog zal schrijven. Zij had vertrouwen en geloof in mij en bezorgde mij soms interessante thematische onderwerpen.

Toen ik van mijn plan vertelde was natuurlijk ook mijn broer dadelijk enthousiast en overtuigd dat we het zouden maken.

Daar we echter geen van beiden enig benul hadden van muziek waren we verplicht Sri Aurobindo in de arm te nemen. Sri studeerde piano en harmonie aan het Nationale Conservatorium van onze nationale hoofdstad.

Een eigenaardige kerel was hij in zeer hoge mate. Hij was volkomen waanzinnig. Op een dag moet hij vreemde paden zijn opgewandeld en niet meer zijn teruggekeerd. Voor zover ik in het labirint van zijn brein ooit helder heb kunnen zien was hij een genie, een soort van goeroe, die zich volledig concentreerde op iets wat mij echter nooit zeer duidelijk is geworden.

Hij noemde het de Ultieme Synthese. Hij was daarnaar op zoek. Alles wat hem stof tot synthetiseren gaf werd door hem gesynthetiseerd, alles wat zelfs in de meest absurde verte iets met zijn synthese te maken had, van kunst tot chemie en van mythologie tot geestesziekten. Omdat Sri onveranderlijk en zeer bedrijvig studeerde veranderde zijn synthese

vrijwel dagelijks, zodat ze nooit ultiem werd. Sri was een leptosome kerel met wilde blonde krulharen en een ijzeren blik achter een ijzeren brillette. Hij keek altijd strak voor zich uit. Nooit heb ik hem gezien zonder een Sherlock Holmes-petje en een wandelstok. Hij was een beetje een aristocraat.

Enkele maanden na de wereldtoernee van Bloody Big Beast & The Butcher is hij zonder meer verdwenen, ik heb nooit meer iets van hem gehoord.

Sri was dus een zeer wereldvreemd iemand, maar muzikaal was hij bijzonder begaafd. Hij bespeelde bijna alle denkbare instrumenten en componeerde bovendien.

Je ziet dat hij een ideale man was om met betrekking tot mijn project in de arm te nemen. Ook was hij dadelijk geestdriftig: het leek hem een belangrijke stap nader tot zijn Ultieme Synthese.

Op een paar avonden was alles besproken en besloten. Sri zou mijn teksten en mijn muzikale ideeën tot songs verwerken en piano spelen — op een oude Ludwig van Sri kon mijn broer drummen — ik zou zingen en tamboerijn en triangel spelen, stijl-Daltrey.

Voor de bijkomende instrumenten nodigde Sri op onze sessies een aantal mensen van zijn conservatorium uit, blazers en strijkers.

Het repertoire dat Sri uiteindelijk bij elkaar schreef was voldoende om een dubbel-elpee te vullen en het was zeer evenwichtig van kwaliteit: schitterende teksten op schitterende melodieën.

Op een avond speelde Sri ons alles voor op de piano en zong erbij. De stemmingen varieerden van lethargisch depressief tot laaiend en schreeuwend extravert.

Van het Neil Young-genre tot het Chicago-genre dus. Nu de teksten en de melodieën aan elkaar waren aangepast kon Sri beginnen met de arrangementen. Ook daar is hij slechts een paar weken mee bezig geweest. Ten slotte nam hij ook het akoestische aspect voor zijn rekening.

Hoewel ik dus Producer en Manager was had ik er eigenlijk niet veel mee te maken. Ik zorgde er alleen voor dat het geheel op het einde genoeg Swing en genoeg Swung had, genoeg draagkracht. Ik stelde mij als het ware kritisch en objectief op en corrigeerde hier en daar wat. Er was echter niet veel correctie nodig. Het klikte dadelijk.

De sessiemuzikanten waren bijzonder competent en zeer toeverlaatbaar, ze begrepen precies waar het kerntrio naar toe wou.

Als we met z'n allen een nummer op de band hadden gezet werd het herhaaldelijk beluisterd en besproken.

Zoals ik al zei schortte er nooit veel aan, af en toe een detail: sax wat meer laten scheuren, piano wat introverter, wat meer spetters uit de Ludwig, trompet wat minder opdringerig, de violen de piano iets minder laten overstemmen, mijn stem wat huileriger enz.

Ik moet zeggen dat het met mijn gezang ook al meteen klikte. Ik wist dat ik minstens de evenknie was van Paul Rodgers, maar nooit had ik durven vermoeden dat ik tegelijkertijd kon schorren als Rod Stewart en kon kabbelen als Tom Paxton. Sri was bezeten maar schitterend op zijn Steinway&Sons, mijn broer rockte de pan uit, persoonlijk was ik om beurten duivels en goddelijk. En de sessiemuzikanten begrepen alles wonderwel en vulden ons trio perfect aan.

Na luttele weken opnemen en repeteren en weer opnemen hadden we een tape met twintig songs erop, langere en kortere. De teksten zal ik eens te meer in bijlage hierbij voegen, de partituren zijn met Sri verdwenen.

Toen dus alles kant en klaar was opgenomen en we zeer tevreden waren over het resultaat, trokken Sri en mijn broer en ik ons enkele dagen terug om tot rust en tot bezinning te komen en tevens om onze wereldloopbaan in grote trekken vast te leggen.

Naderhand werd alles weer besproken.

De naam Bloody Big Beast & The Butcher, die reeds lang in mijn hoofd rondslingerde, viel onmiddellijk in zeer goede aarde. Het is overigens nog steeds een onuitgemaakte zaak wie nu eigenlijk de Butcher was. Ik denk dat we alle drie onszelf daarmee bedoelden.

Het feit dat ook de naam van onze debuut-elpee uit mijn hersens kwam bewijst toch wel dat ik eigenlijk het grote brein achter de band was. We noemden de plaat: *The Beast Goes Wild and Mild*, het beest wordt wild en mild betekent dat.

Aangetekend en vergezeld van een beleefde brief met alle nodige inlichtingen omtrent onszelf en onze muziek en met essentiële richtlijnen voor het ontwerp van de hoes en de binnenhoezen, stuurden we de tapes naar een grote muziekstudio in onze nationale hoofdstad en kregen alles veertien dagen later even prompt en even aangetekend terug met de vermelding dat er in die tijd aan onze muziek nog geen behoefte bestond.

Hoewel dat dus enigszins tegenviel en we het niet goed begrepen, vonden we in die korte vermelding toch het versterken en bevestigen van ons besef dat onze muziek op onze tijd vooruitliep!

In plaats van ons Genie nog langer aan platenfirma's te vergooien besloten we zonder meer op wereldtoernee te gaan om de Nieuwe Muziek te verkondigen.

We waren vastbesloten het hoe dan ook op grote schaal te gaan maken. We waren ook zeker dat we het zouden maken. Omdat de vader van Sri een reisbureau had was het voor Sri niet moeilijk onze toernee te organiseren.

Hij hield zich grondig bezig met het uitstippelen van een ideale reisroute. Hij telefoneerde, schreef brieven, maakte afspraken, consulteerde land- en wegenkaarten, reisgidsen, folders en boeken en werkte dag en nacht aan het plan.

Ik liet hem zijn gang maar gaan, ik veronderstelde dat zijn synthetiserende kracht hem het charisma zou verlenen om niet te falen.

Hij faalde niet. De toernee van Bloody Big Beast & The Butcher was na een week tot in de kleinste details georganiseerd. Sri was de perfecte antipode van wat later Professor Zysmilch zou blijken te zijn. Hij bezat een nooit falende intuïtie, gekoppeld aan de heerlijke helderheid van een briljante geest.

Het meest strategische punt om onze toernee te beginnen bleek in San Francisco te liggen. We zouden dus in Frisco van start gaan, daarna de hele westkust afreizen langs Los Angeles en San Diego en vervolgens in de andere Amerikaanse monstersteden gaan spelen.

Ik was ervan overtuigd dat Bloody Big Beast & The Butcher de eeuwigheid in zou gaan onder de bezielende leiding van Sri en mijzelf.

Op de vooravond van ons vertrek verwittigde Sri de sessiemuzikanten, belde de luchthaven op en regelde nog enkele praktische bijkomstigheden.

Ik schreef naar Leentje dat het eindelijk zover was en dat we het nu gingen maken. Ik wenste haar het beste en drukte de hoop uit haar spoedig weer te schrijven.

Daarna pakten mijn broer en ik onze koffers en begaven ons ter ruste.

De wereldtoernee van Bloody Big Beast & The Butcher duurde erg kort. De sessiemuzikanten hadden het laten afweten. Op het laatste ogenblik

durfden ze het niet aan. Ze hadden ons in de steek gelaten.

Nog dezelfde dag zijn we weer naar huis gekomen, we hadden veertien uur in de vlieghaven zitten wachten, zonder reistickets, zonder instrumenten — Sri was dat vergeten te regelen —, met enkel onze zekerheid en onze droom.

Iedereen lachte ons uit toen we terugkwamen.

Alleen Leentje niet, ze schreef dat ze het zo spijtig vond dat het was tegengevallen. Ik schaamde me dood. Mijn broer heeft nog lang gedacht dat we het aan het maken waren.

Sri heeft zijn synthese herzien.

De tapes heb ik nog. Ze zitten in een van de kartonnen dozen die we uit het huis in de stad hebben meegebracht. Ik laat ze maar liggen. Ik ken alles nog noot voor noot uit het hoofd.

Bloody Big Beast & The Butcher is intussen door andere maar zeker niet betere groepen achterhaald. Als ik in de drankgelegenheid in de Nabije Omgeving de jukebox aanzet of ik luister in het huis van M. naar de draagbare radio, dan merk ik duidelijk dat de invloed van Bloody Big Beast & The Butcher destijds zeer groot is geweest.

EEN CRYPTISCH FRAGMENT

Toen ik na mijn lange reis ten slotte weer in het huis van M. was geland, herkende ik in mijn schedel nauwelijks mijn schedel meer.

Ik trof hem aan op precies dezelfde plek waar ik hem destijds had achtergelaten: in een ingebouwde kast achter een stapel ondergoed van M.

Mijn schedel schreeuwde lang en scherp toen we elkaar weer ontmoetten. Een ijskoude pijn sneed door mijn hersens en ook ik schreeuwde lang en scherp.

Steeds harder schreeuwde mijn schedel en van de pijn tolde ik door het huis. Na enkele minuten kwam mijn schedel langzaam weer tot rust en ik voelde de pijn uit mijn hoofd wegvloeien.

Ik was uitgeput en sliep enkele uren.

Bij mijn ontwaken zag ik dat mijn schedel geel was geworden en tot op het bot door ratten afgeknaagd.

Verslonden waren de voorraden in mijn provisiekamers en hol en tochtig waaide de wind door de gangen van mijn schedel.

Alle deuren stonden open. Grijs herfst was het in mijn schedel en weldra zou het naakte winter worden.

Lange mistige slierten hingen van de zolderingen naar beneden: vervlogen zijn de tijden.

Ik weet dat ik nooit nog een mens zal kunnen zijn.

Soms trek ik bruusk de deur van de kast open om mijn schedel aan te kijken en steeds weer komt het schreeuwen en daarna de pijn in de stilte van het wachten op de dood.

THUISKOMST

Toen ik op de februariavond van mijn ontsnapping uit het Zysmilchse kazernement hier aankwam was het al een flink stuk na middernacht.

Op een fiets zonder remmen en zonder lichten had ik vijf uur lang door de nacht gereden tot ik ten slotte de weg naar de Nabije Omgeving vond. Bij de grote danszaal langs de steenweg boog ik af naar de dreef. Ze deed nog even deprimerend aan als in de tijd dat ik met M. samenwoonde. Aan beide kanten van de dreef woekerde dicht kreupelhout en er brandden geen straatlantaarns. Als M. en ik destijds met de autobus van de stad kwamen en bij de danszaal afstapten waren onze schaduwen in de dreef bleek en groot en angstaanjagend. We hielden dan elkaars hand vast of liepen gearmd.

Het was februari en het was koud: er lag een lichte laag sneeuw op het zand van de dreef en op het kreupelhout. De bomen in de verte waren naakt en wanhopig.

Het zand van de dreef was bevroren: ik fietste door een karrenspoor.

Een dunne maar vlijmscherpe laag ijs streeelde verraderlijk over de wangen van de nacht.

In de Revolutie was ik aan koude gewoon geraakt: tijdens de Revolutionaire winter vrozen de lakens vast.

Naarmate ik dichterbij het huis van M. kwam zweette ik steeds heviger.

Bij het derde zandwegeltje aan mijn rechterhand boog ik weer af. In de eerste vernauwing lag donker en verlaten het huis van M.

In geen enkel van de huizen die verderop stonden brandde licht. In het zwarte donker kon ik nauwelijks tien meter ver zien.

Ik was terug naar huis gekomen om M. te smeken me een nieuwe kans te geven.

Om hem te chanteren met het wrak dat ik ben.

Om zijn medelijden op te wekken en hem te dwingen het opnieuw te proberen.

Ik was teruggekomen omdat M. me na al die tijd nog steeds fascineerde.

Ik liep om het huis heen en over het van de sneeuw krakende gazon en over het terras naar de achterdeur. Er zat nog steeds geen slot op. In de tijd dat ik met M. samenwoonde werd die deur uit gezamenlijke angst voor Salomon elke nacht met tafels en stoelen gebarricadeerd. Na mijn

lange en eenzame gevecht heb ik mijn angst voor Salomon grotendeels overwonnen, hoewel ik af en toe vrees hem toch ergens te zullen zien opduiken.

Ik stond midden in de keuken en stak automatisch het licht aan. Op de tafel stond een bord met versteende saus- en aardappelresten. Ik hurkte en betastte de roodstenen vloer: hij was even klam als twee zomers geleden.

Ik hield mijn adem in en luisterde. Ergens in het huis tikte een wekker. In het bos vochten katten met elkaar. Ik hoorde hun kreten.

Ik begon rond te lopen door het huis en stak één voor één alle lichten aan. Ik hoorde mijn stappen over de rode stenen. Ik hoorde de schakelaars klikken.

Het huis werd een ziekelijke gele zee van licht.

Ik ging onder aan het trapgat staan en riep de naam van M., eerst zachtjes als om hem niet te wekken voor een onbenullige zaak, daarna dringender. Mijn woorden braken telkens heel even de stilte en streken dan zacht neer om nutteloos en ongehoord, als een doodgeschoten duif, te sterven.

Niemand hoorde mijn woorden.

Het huis bleef leeg en koud: het zweet druppelde van mijn voorhoofd en mijn wangen.

Ik klauterde de ladder op en knipte het licht aan in de slaapkamer van M.: het bed was gedekt en op het nachtkastje lag een witte zakdoek. De stukke bandopnemer stond naast het bed. Ik merkte dat M. in tegenstelling tot vroeger met twee kussens sliep.

Ik probeerde de deur naar de zolder: ze was gesloten. Ik keek vluchtig in de andere slaapkamers: ook de andere slaapkamers waren leeg en ook boven liet ik de lichten branden.

Ik klom naar beneden en begon weer door het huis heen te lopen. De asbakken waren leeg en afgewassen. De meubelen waren keurig geboend. In de open haard lagen verkoolde blokken hout. Ik zag dat het vloerkleed een beetje was uitgerafeld. Overal kleefden kleverige stukjes M. aan vast. In de kast in de woonkamer stonden halfvolle flessen gin en likeur en cognac, flessen die we samen ooit hadden gekocht. Speelkaarten en gezelschapsspelen en het Binomium van Newton lagen op hun plaats in de commode. De Driehoek van Pascal was aan de muur boven het pickup-meubel vastgeprikt.

Ik schoof de overgordijnen voor de schuifdeuren naar het terras open en keek naar het gazon: het was een grote geelwitte vlek. Achter het gazon lag nog steeds het smalle bos en de brede beek waar in de zomer de ratten zitten. Ik ging terug naar de keuken. De koelkast was leeg en ontdood: al het fruit was op. De diepvriezer in de garage was ook ontdood: alle ijs was opgelikt. Bier en limonade stonden er nog.

In de kast boven het buffet lagen nog een pak wafels en een paar uitgedroogde pannenkoeken op een bordje. Ik vond de koffiemolen en de percolator en de cichorei en de lepels en vorken en messen en allerlei vaatwasmiddelen en de hele huisradelijke inboedel.

Van alles kende ik de vaste plaats. Ik vond alles terug zoals ik het had achtergelaten. Het stelde me gerust. Ik was ervan overtuigd dat M. met de laatste bus van de stad naar huis zou komen.

Ik ging in de woonkamer in een zetel zitten en wachtte. Toen ik voelde dat de stilte op me ging drukken zette ik muziek op: *When The Ship Comes In*, van de Hollies, de plaat die mijn eerste minuut en mijn laatste minuut in het huis van M. tot zulke verbijsterende ogenblikken heeft gemaakt, de plaat die als een zenuwzieke draad door die waanzinnige zomer kroop.

Het schip was binnengekomen.

Zolang de muziek duurde stroomde mijn hele voorbije leven, met ieder klein detail, samen in een eindeloos punt waar niets meer was. Ik voelde me ijl en voldaan en gelukkig. Toen de plaat afsprong kwam ik met een brutale schok weer in mijn geestelijke flarden terecht en voelde ik me weer terugvallen in de plooien van mijn identiteit.

Ik regelde de pick-up zo dat de plaat telkens vanzelf opnieuw begon en ging in de keuken koffie zetten. Een paar keer nog stroomde mijn hoofd voor enkele korte ogenblikken leeg, daarna viel het van me af.

Ik maakte de koffie extra sterk om wakker te kunnen blijven tot M. zou komen. Ik zocht een kop, een bordje, suiker en melk en een lepeltje bij elkaar en zette alles op een dienblad en droeg het met de wafels naar binnen in de living. Ik wou het me in afwachting van M. een beetje gezellig maken en ging liggen op de sofa.

De plaat begon elke keer opnieuw, urenlang. Nog steeds had de muziek haar visionaire zekerheid niet verloren: and the ship's wise men will remind you once again that the whole wide world is watching.

Heel de wijde wereld zat toe te kijken hoe ik in het lege huis van M.

zat te wachten op iemand die niet zou komen opdagen.

Ik liet de plaat draaien en dacht niet meer: ik mijmerde vaag over wat ik tegen M. zou zeggen, in de verte zocht ik naar woorden, maar ik kwam niet verder dan de ogen van M. die in de mijne keken.

DE TWEEDE TOESPRAAK

Luister M.:

Tot zes uur in de morgen heb ik op je zitten wachten met een kop koffie om wakker te blijven in een zetel in die living van je, DIE ROTLIVING.

Bijna de ganse nacht heb ik de Hollies gedraaid opdat je van ver zou horen dat ik weer naar huis was gekomen om mijn schamel kloddertje zelfrespect opnieuw als een citroen te laten uitpersen.

Ik deel je vastberaden mee dat ik een en ander niet langer zal DULDEN, M.: je gaat me als een volwaardig lid van de menselijke gemeenschap behandelen,

niet als een coëfficiënt uit de Driehoek van Pascal,

niet als een kruimel van die wafels van je, DIE ROTWAFELS!

niet als de lullige achterkant van een vijfenveertigtoerensmartlap.

Als je mocht terugkomen zal ik je pesterigheden niet langer nemen. Ik heb geen zin meer om nog langer Quotiënt van je charlatanse delingen te spelen. Ik ben niet van plan nog langer op te draaien voor jouw neurastenieke nukken. Ik wens niet langer als je privé-junkie verslaafd te zijn aan je lippen en je tong.

Je weet vervloekt goed dat ik VERLIEFD op je ben M., dáárom kom je niet terug natuurlijk: je wil geen BEKAKTE figuren in je exotische entourage en je wil geen zielige SCÈNES en je wil niet dat ik naast je lig in dat bed van je, DAT ROTBED en je wil niet dat ik mijn korst lig te schrapen, MIJN ROTKORST en je wil niet langer de schaamte om mijn snullige kop en mijn miezerige figuur met je meezeulen. Ik begrijp best dat je beter met een of andere knappe stoere bink kan optrekken dan met een karikatuur van een karikatuur van Cyrano de Bergerac of van zoveel andere lelijkerds. Ik begrijp dat best. Ik begrijp best dat je flagrant de pest aan me hebt M., DE ROTPEST.

Luister M.:

De ganse nacht heb ik me verwond aan de scherven die je overal hebt laten rondslingeren.

Ik heb die Jig-Saw-puzzle van vijftien miljoen stukjes teruggevonden en aan ieder stukje heb ik mij geschamd en opengereten.

Ik heb je stapel onderbroeken in de kast zien liggen en ik geef toe dat elke onderbroek me om zo te zeggen lichamelijk heeft opgewonden.

Ik heb dat witte truitje met die korte mouwen teruggevonden en die cowboyhoed van je.

Ik heb onze papierstapel betreffende het Binomium van Newton ontdekt en iedere coëfficiënt heeft in mijn hersenen geprikt.

Verder heb ik teruggevonden:

onze correspondentie
die ouderwetse boekentas van je
je zwarte zonnebril
je verzameling tramkaarten
je mascara en je decadente oogschaduw
je opgekropte frustraten
je egoïstische inspiratie
je vernederende uitspraken
je gestreepte truitje zonder mouwen
& alle andere pijnigende baksels en misbaksels.

Het is om van te janken M., al die dingen. Al die dingen die het alfabet bij M. doen ophouden zijn werkelijk om van te janken.

Luister M.: je bent mijn Mysterie en mijn Maniak. Je bent mijn Mystiek en mijn Magie. Je bent mijn Moordenaar en mijn Mirakel-doener. Je bent mijn Matrix en mijn Middelpuntsvergelijking. Je bent mijn Moeder en mijn Minnaar. En je hebt me vreselijk PIJN gedaan.

Luister M.:

Jij zal nooit kunnen begrijpen wat het betekent zoals ik verslaafd te zijn aan een schrijfmachine en een leeg vel dactylopapier. Dat is pijnlijker dan de verslaving aan een mens of aan de herinnering aan een mens. Jij zal nooit kunnen begrijpen wat voor een eenzaam en bikkelhard gevecht ik moet leveren om miljoenen door elkaar krioelende letters met behulp van woordenschat en grammatica tot zinnen en alinea's en hoofdstukken aan elkaar te rijgen op een manier die én voor de logica én voor de ongecontroleerde en oncontroleerbare intuïtie bevredigend is. Jij zal nooit kunnen begrijpen hoe komma's en kommapunten mijn darmen kunnen openscheuren. Jij zal nooit kunnen begrijpen hoe elendig het is als je je ambitie niet aan je talent kan aanpassen omdat je enige ambitie het beschrijven van het onbeschrijflijke is. Jij zal nooit kunnen begrijpen hoe de obsessie door de realiteit iemands hoofd aan het bloeden kan zetten.

Ten slotte zal jij nooit kunnen begrijpen dat het schrijven van een geschiedenisboek de enige manier is om de wormen in mijn buik tot bedaren te brengen.

Luister nu nog heel even M.

Alles gaat beter met Coca Cola.

Ik val in slaap en denk niet meer. Ondertussen worden de kruimeltjes van de wafels opgeveegd en spelen de coëfficiënten van Pascal met z'n allen een spelletje zeeslag op het in ruitjes verdeelde televisiescherm in mijn achterhoofd. De lullige achterkant van je vijfenveertigtoeren-smartlap blijft hangen op '...pijn gedaan...' — '...pijn gedaan...' — '...pijn gedaan...'

DIVERSE BEVINDINGEN

Na grondige studie en dialectisch overleg gepaard aan diepe concentratie ben ik in de afgelopen drie dagen tot de volgende belangrijke en interessante bevindingen gekomen:

Ten eerste ben ik tot de bevinding gekomen dat wanneer men met een snelheid van honderd kilometer per uur over een steenweg rijdt en men kruist een autobus die eveneens een snelheid van honderd kilometer per uur heeft en men rijdt dan verder en na drie minuten kruist men een andere autobus die eens te meer honderd kilometer per uur rijdt, deze twee autobussen zes minuten van elkaar verwijderd zijn. Wanneer de tweede autobus vaart mindert zal de tijdsafstand tussen de twee bussen toenemen met zoveel minuten als de tweede autobus nodig heeft om het kilometerverlies dat ontstaat door de snelheidsdaling te overbruggen. Wanneer in het omgekeerde geval de eerste autobus vaart meerderd moet deze regel omgekeerd worden toegepast. Dat wil zeggen dat het tijdsverschil zal toenemen met zoveel minuten als de tweede bus nodig heeft om de kilometerwinst te overbruggen die ontstaan is door de snelheidsvermeerdering van de eerste bus. Wanneer in een zeer bijzonder geval de eerste autobus vaart meerderd en de tweede autobus vaart mindert zal de tijdsafstand tussen de twee autobussen toenemen in die zin dat de som moet worden gemaakt van het aantal minuten dat de eerste autobus door de snelheidsvermeerdering over een vooraf bepaald aantal kilometers wint enerzijds en het aantal minuten dat de tweede autobus door de snelheidsdaling over hetzelfde vooraf bepaalde aantal kilometers verliest anderzijds. Bij die som moet dan het tijdsverschil worden gevoegd dat tussen de twee autobussen bestond op het ogenblik van de snelheidsverandering. Zo zit dat. Zo moet het op zijn minst ongeveer in elkaar zitten. Op deze manier kan het grondpatroon van de Speciale Relativiteitstheorie ook aan geestelijk minder adequaten duidelijk worden gemaakt. Zo vlug ik tussen mijn historiografische werkzaamheden nogmaals een paar dagen vrij kan nemen zal ik op de Algemene Relativiteitstheorie even grondig ingaan.

Ten tweede ben ik tot de bevinding gekomen dat mijn grootmoeder niet noodzakelijk in leven hoeft te blijven opdat ik van haar pensioen zou kunnen blijven genieten. Als ze de geest heeft gegeven moet ik het achterwege laten de te verwittigen instanties te verwittigen en haar ergens

in de Nabije Omgeving begraven. De beek achter het bos lijkt mij daarvoor de geschikte plaats. Op drie dagen hebben de ratten haar tot op het skelet afgeknaagd. Dat skelet begraaf ik dan wel ergens. Financieel zowel als met betrekking tot de alledaagse praktijk zou het overlijden van mijn grootmoeder een positieve zaak zijn. Ik zou de helft van het geld uitsparen en ik zou zonder haar gekwijn en gezeur aan de geschiedenis van de Revolutie kunnen werken. Dat betekent natuurlijk niet dat ik mijn grootmoeder op haar pot ga laten verhongeren of dat ik haar ga wurgen! Voor zulke baldadigheden ben ik veel te teder! In het geval van mijn vader en moeder waren het de omstandigheden die mij tot moord en doodslag hebben aangezet en niet mijn misdadige inslag. Vermoorden zal ik mijn grootmoeder natuurlijk niet. Ik hoop alleen dat ze in de liefst nabije toekomst uit zichzelf en zonder dralen de weg naar Bommel ophuppelt.

Ten derde ben ik tot de bevinding gekomen dat dit leven eigenlijk een afgrijselijke zaak is. Na lang wikken en wegen kan ik die harde realiteit niet langer ontlopen: ze dringt zich op.

Ten vierde heb ik ontdekt dat Professor Zysmilch over een voor-naam beschikt. In het Telegraaf- en Telefoonkantoor van de Nabije Omgeving heb ik namelijk alle mogelijke telefoongidsen doorzocht tot ik eindelijk helemaal onder aan een blad Z. Zysmilch aantrof. Het district ben ik al weer vergeten maar het nummer is 36 95 66. Ik zou hem kunnen opbellen om zijn stem nog eens te horen maar het is niet onwaarschijnlijk dat hij met het oog op zulk een exploit een telefoonnummerregistrator heeft laten aansluiten. In dat geval ben ik verloren. Binnen het uur kan ik dan een horde Zysmilchse Agenten rond het huis verwachten. Wat zijn voornaam betreft: die Z kan niets anders betekenen dan Zacharias. Zacharias Zysmilch. Zacharias Zysmilch de Eerste de Wanhopige. Zacharias Zysmilch de Radeloze. Zacharias Zysmilch de Improvisator-Desorganisator. Onderzoekende Apologie betreffende de Heer Professor Zacharias Zysmilch, Hoofdverantwoordelijke van het parastataal Revolutionair Centrum te Nihil. Dat klinkt heel behoorlijk allemaal. Zacharias Zysmilch in Amerika. Zacharias Zysmilch en het mysterie van de volgepiste condooms. Zacharias Zysmilch gaat op reis. De wereld van Zacharias Zysmilch. Zacharias Zysmilch en de opstand van de anarchisten. Ik en Zacharias Zysmilch. De zoon van Zacharias Zysmilch. Uitstekend allemaal!

Ten vijfde en ten laatste ben ik tot de pijnlijke bevinding gekomen dat er iets hapert aan mijn Revolutionaire Chronologie. Je zal dat gemerkt hebben. Het is een indroevige zaak maar ik kan het niet helpen: ik kan mij met geen mogelijkheid herinneren hoe lang ik in de Revolutie heb gevochten. Ik kan het nergens logisch uit afleiden en ook intuïtief kan ik het niet bij benadering zeggen. In elk geval heeft het veel te lang geduurd, ik ben debiel gevochten denk ik soms. Tot nu toe heb ik steeds de duur vermeld die mij overeenkomstig de aard van de bijbehorende vermeldingen passend en stilistisch verantwoord leek, en ook in de toekomst zal ik er zomaar een gooi naar doen. Vast staat evenwel dat ik in een novembermaand ben vertrokken en dat ik op een februariavond ben ontsnapt. Vast staat ook dat ik minstens een Revolutionaire winter heb meegemaakt en waarschijnlijk zelfs meer. Op dit ogenblik wil het me namelijk voorkomen dat ik alle seizoenen minstens één maal heb beleefd. Als dat zo is heb ik november twee maal meegemaakt en daar ik nu in februari ben ontsnapt en daar ik dus waarschijnlijk ieder seizoen minstens één maal heb gezien moet ik zeker twee winters hebben beleefd. Ik hoop uitdrukkelijk dat je dit begrijpt.

In het soort Revolutie waarin ik heb gevochten geraak je vlug de tel kwijt. Omdat we van kranten en radio verstoken bleven waren we op een paar weken Temporeel Gedesoriënteerd. Soms ga ik in de Nabije Omgeving een krant kopen en als ik dan de datum zie heb ik steeds het gevoel dat er veel meer tijd overheen is gegaan dan ik zou kunnen vermoeden. Misschien heb ik jaren gevochten in de Revolutie. Want op de lange duur zie je het verschil niet meer tussen winter en zomer.

Het schiet me net te binnen! Als ik een gedateerd document vind dat uit de tijd van mijn verhouding met M. stamt en ik trek dát jaartal af van het jaartal dat op de krant staat, dán kom ik de duur van de Revolutie te weten! Dat is dus eigenlijk heel eenvoudig! Dat ik daar nog niet eerder op ben gekomen zal wel te wijten zijn aan mijn gebrek aan interesse voor geschiedkundige chronologie. Nu zich echter een kans aanbiedt om de historiciteit van mijn werk te verhogen mag ik niet nalaten deze kans met beide handen en geestdriftig te grijpen! Heil de Historiografen! Heil de Chronologen!

EEN BRIEF

Lieve Marina, mijn beuzelarijen slepen maar aan en nemen geen einde. Het derde en vierde Revolutionaire Verslag laten op zich wachten.

Voortdurend laat ik tot mijn eigen ergernis en vertwijfeling mijn broodnodige aandacht en concentratie afleiden en opeisen door allerlei onbelangrijke en oninteressante fenomenen die ik in mijn nabijheid of in mijn warhoofd meen te ontdekken. Ik ben bereid mij daarvoor devoot te excuseren en de stellige belofte te doen in de toekomst met meer accuratesse te werk te gaan.

Het is nu eind augustus, vorige week was het de feestdag van dat viswijf van een Onze-Lieve-Vrouw. De wespen en de bijen beginnen uit te zwermen, als ik de schuifdeuren openzet zit het huis in een oogwenk vol gegons.

Aan de klaterende glinstering van de zon en aan de bladeren die verdonkeren kan ik merken dat de herfst in de lucht zit en haar invasie niet lang meer zal uitstellen.

In het begin van de zomer ben ik met mijn werkzaamheden begonnen en nog steeds heb ik geen relevante klap uitgevoerd. Op twee Revolutionaire Verslagen na heb ik min of meer naast de zaak gebeuzeld. Helaas zal ik ook heden mijn inspanningen moeten besteden aan een mededeling die met de Revolutie geen uitstaans heeft.

Vanmorgen is hier namelijk een brief aangekomen voor M., een brief van een genaamde Bianca Holiday. Van deze genaamde Bianca Holiday heb ik nog nooit wat gehoord, M. moet haar tijdens mijn verblijf in het kazernement hebben leren kennen.

Bij die brief was een foto gevoegd waarvan ik veronderstel dat hij de genaamde Bianca Holiday uitbeeldt: het lijkt een niet te versmaden jongedame van een jaar of twintig, ovaal gezichtje, guitige blik, ragebol van jewelste.

Het is een zwart-wit pasfoto en ik kan dus geen uitspraken doen betreffende de kleur van haar ogen en haar haar. Zo op het eerste gezicht echter lijkt ze me zoals ik al zei niet te versmaden. Hoewel ik er natuurlijk belabberde normen op na houd, dat is meestal het geval met mensen zoals ik. De inhoud van haar brief is echter minder snoezig. Ik schrijf hem hier en nu letterlijk over, de tekst liegt er niet om. De gevolgtrekkingen uit deze brief zal ik niet maken: ze zijn zo klaar als kristal.

De brief is gesteld op blauw doorslagpapier en is in een langwerpige en smal handschrift geschreven. De tekst van de genaamde Bianca Holiday gaat als volgt:

Mijn Allerliefste M.,

Heden morgen heb ik je brief goed ontvangen en ik schrijf je dan ook dadelijk terug, hoewel ik weet dat je niet thuis bent. Je brief heeft me werkelijk erg aangegrepen.

Die J.M.H. die daar destijds met je heeft samengewoond moet werkelijk een allerzakkigste zak zijn geweest om zo met zich te laten sollen en zijn zelfrespect zo te laten bekladden. Maar ploerten als hij kénnen natuurlijk geen zelfrespect. Ik geloof dat je er destijds zeer goed aan hebt gedaan deze stuntel uit je nabijheid te verwijderen, je had zelfs zo lang niet hoeven wachten. Toen hij zich begon op te dringen had je hem al de bons kunnen geven. Ik begrijp je heel goed. Ook ik zou de schaamte om overal en altijd met zulk een idioot te worden gesignaleerd niet hebben kunnen doorstaan.

Mentaal gestoorden als deze J.M.H. moesten maar in een inrichting worden opgenomen en nooit meer worden vrijgelaten. Ik vind het maar wát goed dat je niet weet wat hij de laatste jaren heeft uitgespookt. Ik hoop voor jou dat hij nooit meer opduikt. Stel je voor, maanden aan een stuk, een hele zomer lang zulk een schoothondje met je meeslepen! Kennen zulke mensen dan de grenzen van het fatsoen niet?!

En wat die J.M.H. dan allemaal dééd, mijn liefste M.! Zich in jouw bed liggen aftrekken! Boven op je lichaam kruipen! Onder tafel met zijn voeten tussen je benen komen voelen!

Natúúrlijk hoeft je geen spijt te hebben dat je hem zo hebt vernederd en gepest! Je hebt toch in de grond alleen maar geprobeerd hem van je af te schudden! Wat je daar vertelt van zijn minuscule geslachtsorgaan vind ik zeer grappig! Je weet dat ik dol ben op grote geslachtsorganen, jij homo eroticus van me! Ik word warm tussen mijn benen als ik alleen maar aan je dénk! Mijn Super Verkrachter!

Maar goed, de zaak van deze debiel is voorgoed gesloten, laten we er dus maar over ophouden. Er zijn andere dingen die ik je moet vertellen.

Je weet, mijn allerliefste M., dat mijn ouders me tot nog toe de toestemming om met je te trouwen hebben geweigerd. Je weet dat ze je een

oversekste niksnut vinden. In deze toestand is ook nu nog geen verandering gekomen. Ik zou dus eigenlijk nog twee jaar moeten wachten, tot ik meerderjarig ben. Ik heb echter besloten mijn stomme studies stop te zetten, een baantje te zoeken en met jou te komen samenwonen in je huis. De geur van die J.M.H. zal nu al wel verdreven zijn, is het niet?

Wat ik nu eigenlijk wou vragen is of je me geen voorlopig baantje in de boekhandel kan bezorgen, alleen maar tot ik wat beters heb gevonden of tot ik dat contract als fotomodel op zak heb. Daarna zie ik dan wel verder. Je begrijpt dat er me veel aan gelegen is deze onprettige affaire zo vlug mogelijk achter de rug te hebben. Ik zou je dan ook willen vragen eens met de filiaalhouder te praten over, als het kan, een tof baantje voor me. Ik geloof dat ik als verkoopster geen slecht figuur zou slaan. Bovendien kan ik dan de ganse dag bij je zijn! Ik zal je over een week of drie eens komen opzoeken in je huis, je kwam toch tegen het midden van september weer naar huis, is het niet? Ik hoop je dus zo vlug mogelijk terug te zien.

Tot Kijk!
je
Bianca Holiday

P.S. Lange en dikke en vochtige kussen en kutten! Ik mis je vreselijk!
B.H.

Tot zover de brief van genaamde Bianca Holiday. Tijdens mijn verblijf in het Zysmilchse kazernement heeft M. zich dus met een fotomodel afgegeven. Dat is zijn goed recht en dat wil ik hem niet ontzeggen.

Dat fotomodel lijkt mij oversekst. Dat is haar goed recht. Ik wil haar dat evenmin ontzeggen. Oversekstheid opent trouwens vreugdevolle perspectieven met het oog op de bevrediging ervan. Ondersekst is veel erger, ik kan daarvan meespreken.

M. heeft, zoals ik steeds heb vermoed, achter mijn brede rug niets anders gedaan dan gekonkelfoesd en roddelpraat verteld. Mijn verontwaardiging daaromtrent is zo miniem dat ze de onverschilligheid benadert. Ik heb het altijd geweten en bovendien is het vermoedelijke beeld dat M. van mij heeft opgehangen waarschijnlijk het meest objectieve en bijgevolg het juiste.

M. en deze Bianca Holiday gaan met elkaar samenwonen.

Ook dat vormt voor mij geen punt van afgunst of van verdriet. M. heeft een vrouw nodig om mee naar bed te kunnen op elk uur van de dag en M. heeft een vrouw nodig om op elk uur van de dag iemand te kunnen pesten. Deze vrouw lijkt zeer ingenomen tegenover mijn persoon. Eens te meer stoor ik mij daar niet erg aan. Het heeft allemaal niets te betekenen.

Rampzalig is echter het volgende: als ik deze brief kan geloven zullen zowel de genaamde Bianca Holiday als M. in hoogsteigen persoon hier binnen de drie weken komen opdagen.

Wat er dan gaat gebeuren met mij en mijn grootmoeder is bij voorbaat natuurlijk niet te zeggen, maar ik geloof niet dat ik mij behaaglijk kan koesteren in het warme vooruitzicht van een hernieuwde idylle. Ik geloof niet dat de genaamde Bianca Holiday dat zou tolereren. Ik betwijfel eveneens of M. ervoor te vinden zal zijn.

De kamer van mijn grootmoeder is een verschrikkelijke brij van uitwerpselen. Wat moeten M. en zijn Bianca Holiday daarvan vinden?

Ik geloof dat mijn stelling moeilijk verdedigbaar zal worden. Ik denk dat alleen de voorzienigheid hier nog kan ingrijpen.

Al wat ik kan ondernemen is gelaten wachten op de fatale dag en op die bewuste dag op mijn volle vindingrijkheid betrouwen. Ondertussen moet ik me gaan haasten om mijn werk binnen de drie weken te kunnen beëindigen. Dus andermaal: Heil de Historiografen!

Overigens kan ik de ouders van Bianca Holiday met mijn mening bijtreden: M. is een oversekste niksnut. Bianca Holiday is te beklagen.

Anderzijds, als het intelligentiepeil van genaamde Bianca Holiday het peil is dat ik uit haar brief kan afleiden en dat ik aan alle fotomodellen toebedenk, dan is ook M. te beklagen.

Buiten twijfel staat het echter dat niemand zo zeer te beklagen is als ik.

DE DRIEHOEK VAN PASCAL

														1
													1	14
												1	13	91
											1	12	78	366
										1	11	66	288	1003
									1	10	55	220	715	2002
								1	9	45	165	495	1287	3003
							1	8	36	120	330	792	1716	3432
						1	7	28	84	210	462	924	1716	3003
					1	6	21	56	126	252	462	792	1287	2002
			1	5	15	35	70	126	210	330	495	715	1003	
		1	4	10	20	35	56	84	120	165	220	288	366	
	1	3	6	10	15	21	28	36	45	55	66	78	91	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Stante pede zie ik af van mijn plan om de intensiteit van mijn arbeid te vermenigvuldigen. De helderheid van mijn betoog kan en zal er enkel onder lijden.

Als ik over drie weken mijn geschiedenisboek niet in het huis van M. verder af kan schrijven zal ik het wel elders tot een goed einde brengen. Desnoods zal ik al mijn bezittingen en mijn grootmoeder opnieuw naar het huis in de stad laten transporteren om daar tussen de afbraak en de ruïnes verder te gaan werken.

Ik ben niet zinnens mij omwille van M. en zijn genaamde B.H. overdreven te gaan haasten. Historiografen hebben rust en sereniteit nodig om hun werken te kunnen voltooien zoals het hoort.

Ik neem rustig de tijd om te leven en te werken zoals het mij het best uitkomt. Als ik geen zin heb om te werken werk ik maar niet. Ik maak een wandelingetje door de bossen van de Nabije Omgeving, ik lig wat op de sofa te dromen, ik ga wat op het terras zitten of ik ga in de Nabije Omgeving in de drankgelegenheid een glas limonade drinken en wat televisie kijken.

Rustig en evenwichtig en naargelang mijn inspiratie dan wel mijn gebrek aan inspiratie zal ik mijn relaas verder zetten tot ik heb verteld wat er te vertellen valt.

Dra zal ik de volgende Revolutionaire Verslagen op schrift stellen en over mijn verhouding met M. een en ander optekenen.

Ik neem zelfs de tijd, Lieve Marina, om kort en bondig de Driehoek van Pascal te verklaren. Ik weet dat zulke dingen je interesseren. Mocht je die interesse in de loop der jaren hebben verloren, dan lees je het volgende maar niet. Je merkt dat ik de Driehoek van Pascal op een bijgevoegd blad heb uitgetikt. De verticale getallenrijen vormen de coëfficiënten van een tot een bepaalde macht verheven tweeterm van het type $(a+b)$. De horizontale rijen geven in stijgende lijn de coëfficiënten van de stijgende machten van a .

Op de tiende plaats in de horizontale rij merk je bij voorbeeld op de derde plaats in de verticale rij het getal 36. Dat wil zeggen dat je in $(a+b)^9$ $36a^3$ zal aantreffen.

In $(a+b)^{14}$ zal je $366a^4$ vinden. De driehoek van Pascal bevat dus alle coëfficiënten die bij machtsverhoging van een tweeterm kunnen optreden. Je kan $(a+b)^7$ zonder meer uit de driehoek aflezen.

Het wordt:

$$a^7 + 7a^6b + 21a^5b^2 + 35a^4b^3 + 35a^3b^4 + 21a^2b^5 + 7ab^6 + b^7$$

Zo eenvoudig gaat dat in zijn werk.

Na al die jaren is veel mij echter niet meer duidelijk van wat ik destijds in briljante heldere flitsen heb ontdekt aan wetmatigheden en regels.

Veel ontgaat mij nu. Als ik de aantekeningen doorlees zie ik veel dat ik niet meer begrijp. Slechts weinige formules zijn me nu nog toegankelijk. En evenmin kan ik de moed opbrengen alles helemaal opnieuw te gaan doordenken en uit te rekenen. Het geschrift van M. hier en daar doet me soms pijn. Bovendien weet ik uit ervaring dat dit soort puzzel hoogst verslavend is en bijgevolg houd ik er mij hier maar oppervlakkig mee bezig.

Hoewel ik dus de meeste regelmatigheden niet meer zo vlug zie zitten, zijn de volgende wetmatigheden mij dadelijk opnieuw opgevallen:

De eerste horizontale coëfficiëntenrij bestaat uit niets dan ééntjes. Dat is logisch: elke tot een macht verheven tweeterm begint met a^2 en a^3 en a^4 enzoverder. De coëfficiënt is steeds 1.

De tweede horizontale rij wordt gevormd door de stijgende verza-

meling van de natuurlijke getallen. Net als alle andere rijen in de driehoek loopt ze oneindig ver door. In begrijpelijke taal vat ik de tweede rij samen als volgt:

$$t_n = n-1$$

Je merkt dat de zevende term in de tweede horizontale rij gelijk is aan zes. De derde rij is al iets moeilijker: het is een meetkundige rij met als rede het rangnummer van de betreffende term verminderd met twee. Dat betekent weerom in begrijpelijke vorm:

$$t_n = t_{n-1} + (n-2)$$

Eigenlijk is het dus meer een rekenkundige rij.

De wetten die de vierde en volgende horizontale rijen bepalen zie ik niet meer zitten. Ik vind ook nergens een verstaanbare formule voor deze rijen. Zonder twijfel kan ik echter stellen dat het allemaal meetkundige rijen zijn met moeilijk te vinden redens. Als je daar zin in hebt moet je het maar eens uitzoeken. Het is prettig maar obsederend werk en je blijft er een tijdje mee bezig. Wat je ook dadelijk moet zijn opgevallen als je de driehoek aandachtig hebt bekeken is dat de som van de coëfficiënten in een verticale rij steeds verdubbelt: het zijn de getallen 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128, 256, 512 enz.

Zeer opvallend is ook dat elke willekeurige term bestaat uit de som van de term die er vlak voor staat en van de term die recht onder deze laatste staat. Zo is 56 bij voorbeeld de som van 21 en 35.

Veel meer markante wetten zie ik tot mijn spijt niet zitten. Je knobbelt het zelf maar eens verder uit. Om je eventueel te helpen schrijf ik hier nog enkele formules over die mij persoonlijk onbegrijpelijk grijs zijn geworden maar die jou misschien de sleutel tot bepaalde oplossingen kunnen bezorgen. In de stellige zekerheid dat ik mij voortaan tot mijn relaas zal beperken neem ik voor heden afscheid.

$$t_{n+1} = n + (1 + n/2 - 0,5)?$$

$$\begin{aligned} t_n &= (n-1)(n-2/2+1) = n/2(n-1)? \\ &= n^2/2 - n/2? \end{aligned}$$

$$y_n = ((y_n - 2)^2 - 1) / 2?$$

$$6 \times 3 = 18?$$

$$(a+b)^n = a^n + n \cdot a^{n-1}b + n(n-1)/2 \cdot a^{n-2}b^2 + n(n-2)/$$

$$3 \cdot a^{n-3}b^3 + n(n-3)/4 \cdot a^{n-4}b^4 + \dots + b^n? \text{ (Dixit M.)}$$

Grafieken en tabellen wil ik je besparen, alsmede onze chaotische massa's rekenwerk en uitgerekend en getel. Ik hoop dat je uit mijn uiteenzetting het belang en de elementaire structuur en werking van de Driehoek van Pascal hebt kunnen opmaken.

AFSCHEID

Nadat ik precies vier maanden met hem in zijn huis in de Nabije Omgeving had samengewoond, heb ik M. op een schemerige avond in oktober verlaten.

Er is geen laaiende ruzie geweest.

Er is geen laatste gesprek geweest.

De zaak is om zo te zeggen niet uitgepraat.

We zouden ook geen goede vrienden blijven.

De toestand tussen M. en mij was ten slotte zo pijnlijk en zo bitter geworden dat er geen woorden meer nodig waren om onze breuk in verzachtende omstandigheden te wikkelen. Zwijgend waren we elkaar vanaf de eerste dag al gaan haten en zwijgend werden we het erover eens dat er niets anders meer opzat dan uit elkaar te gaan. Er viel helemaal niets op te lossen of uit te praten.

We hadden elkaar op veertien juni leren kennen en bij wijze van cynisch sentiment besloot ik zwijgend er op veertien oktober van door te gaan.

Op de morgen van die veertiende oktober bleef ik langer dan gewoonlijk in bed. Gewoonlijk stond ik om zeven uur met M. mee op om samen te kunnen ontbijten. Rond acht uur vertrok M. dan naar de boekhandel in de stad waar hij in september als administrateur was aangesteld. Daarvoor deed hij niets. Hij kwam gemakkelijk rond met het geld van zijn dode ouders.

Ik voelde M. over mijn onbeweeglijke lichaam heen uit het bed kruipen en zag hem tussen mijn wimpers door zijn kleren aantrekken.

Hij ging de ladder af en begon drukte te maken. Hij zette de radio aan en liet de waterkranen lopen. Ik lag achterover in bed en hoorde de waterketel fluiten. Het werd langzaam licht. Uit het gerammel met koppen en bordjes kon ik opmaken dat M. ook voor mij de tafel dekte. De geur van sterke koffie kwam de ladder op. Ik bleef een uur lang achterover in mijn bed naar de opkomende zon liggen kijken en dacht niet na over wat ik in de loop van de dag moest gaan doen.

Ten slotte hoorde ik M. op het tijdsein van acht uur de radio uittrekken en dadelijk daarop hoorde ik de voordeur in het slot vallen.

Ik stond op, nam mijn hoopje kleren onder mijn arm, ging de ladder af en ontbeet in mijn ondergoed en in stilte. Het was fris. Ik at boter-

hammen met hazelnotenchocola. M. had koffie voor me gezet en in de thermos gegoten.

Na mijn ontbijt en na mijn eerste reeks sigaretten kleepte ik me en maakte mijn toilet. Toen ik was aangekleed en gewassen deed ik voor de laatste keer de vaat en zette alles ordelijk in de kasten.

De rest van de voormiddag heb ik in de bossen in de Nabije Omgeving doorgebracht. Tegen de middag ben ik langs het dorp naar huis gewandeld en at onderweg in de drankgelegenheid enkele broodjes kaas en hesp en dronk mijn laatste glas bier voor de Revolutie. De juke-box zette ik niet aan. De meneer en de mevrouw van de drankgelegenheid knikten me zoals gewoonlijk vriendelijk achterna.

Rond half een kwam ik weer thuis en begon nog steeds in stilte in alle hoeken van het huis mijn spullen bij elkaar te zoeken.

In de loop van de lange zomer waren bijna al mijn bezittingen van het huis van mijn vader en mijn moeder in de stad naar het huis van M. in de Nabije Omgeving verhuisd. Ik had verschrikkelijke moeite om alles behoorlijk gepakt te krijgen. Uiteindelijk zette ik mijn twee overvolgepropte reistassen en een vijftal opengescheurde popmuziekplatenzakken buiten aan de voordeur klaar.

Ik ben nog een laatste maal rondgelopen door het huis dat ik voor goed ging verlaten en bracht mijn laatste uren op het gazon en aan de rand van de beek door. De rotsvaste onveranderlijkheid van mijn besluit was sterker dan mijn verdriet en mijn knagende verlangen om te blijven en het steeds weer opnieuw te proberen: er kwamen geen tranen.

Om kwart voor zes heb ik *When The Ship Comes In* gedraaid en nog eens opnieuw gedraaid. Het was mooi weer, de nabloei van de zomer en de eerste kleuren van de herfst vielen in purper en goud door de schuifdeuren naar binnen. Ik legde de sleutel van het huis op het salontafeltje, schakelde de versterker uit en ging weg.

Zeven minuten na het uur en zeven minuten na het half uur vertrekken er uit de Nabije Omgeving bussen naar de stad. Ik ben door de dreef naar de grote steenweg gesjokt en heb de bus van zeven minuten over zes genomen. Iedereen keek spottend in mijn richting toen ik met pak en zak de bus in kwam gestrompeld en iedereen keek opnieuw spottend in mijn richting toen ik er om zeven uur bij de terminus op het drukste verkeersplein van de stad weer uitstrompelde. Tijdens de rit was het donker geworden.

Onder een afdakje ging ik op M. zitten wachten. Ik keek naar het verkeer en naar de mensen en naar de drukte en de herrie die ze maakten. Ik trachtte me voor te stellen hoe ik door mijn vader en mijn moeder zou worden onthaald. Ik dacht niet na over de laatste woorden die ik met M. zou wisselen.

Overal in de stad waren lichten aangegaan. Het werd steeds maar frisser.

Om kwart na zeven zag ik M. in de richting van de bushalte komen wandelen. Ik stond op van mijn bank. M. kwam bij me staan en ik zei: 'Ik ga naar huis M., de sleutel heb ik op het salontafeltje gelegd. Ik ga naar huis.'

M. keek over mijn hoofd naar het verkeer, keek me daarna in de ogen en zei: 'Het is maar best zo.'

Hij knikte en liep naar de bus. Onmiddellijk sloten de deuren en vertrok de bus.

Ik nam mijn bagage op en slenterde naar huis. Ik zag niet veel en hoorde niet veel. Ik dacht aan M. die nu alleen door het donker naar huis reed in een zwak verlichte bus, die alleen zou gaan zitten eten, die alleen naar de muziek zou gaan zitten luisteren en die voortaan alleen in zijn bed zou slapen en alleen zou ontwaken en ontbijten. Ik vroeg me af of ik iets voor hem had betekend.

Toen zijn de tranen gekomen. Ergens op een plantsoen heb ik een tijd met mijn hoofd in mijn handen zitten huilen tot een agent van de stedelijke politie me kwam weggagen. Door lege en donkere straten ben ik verder naar huis gegaan. Iedereen zat naar de televisie te kijken toen ik in stilte de keuken binnenkwam. Zonder iets te zeggen ben ik op mijn eigen kamer in mijn eigen bed gaan slapen. Meer dan een maand lang stond ik tien keer per dag in een telefooncel op het punt 831789 te draaien. Ik heb het niet gedaan.

Na iets meer dan een maand is Professor Zysmilch gekomen. Over drie weken komt M. terug naar huis. Ik wacht op hem in dit eenzame huis.

VERVAAGDE KENNISMAKING

Op de avond van de veertiende juni was ik ergens in het centrum van de stad een eivolle drankgelegenheid binnen gelopen omdat ik als het ware zonder uitstel naar het toilet moest.

Helemaal achteraan in de drankgelegenheid zat M. met zijn oogschaduw en zijn mascara een beetje suf over de hoofden van het publiek voor zich uit te kijken.

Ik veronderstel dat ik in zijn buurt ben gaan zitten en dat we naar aanleiding van de muziek op de juke-box aan het praten zijn geraakt. Ik herinner mij niet veel van die eerste avond. Ik heb de zaken toen niet erg bewust in me opgenomen omdat ik geen vermoeden had van de gevolgen die ons gesprek zou hebben en omdat ik te veel dronk. We moeten al gauw vertrouwelijk en urenlang over muziek hebben gepraat. Ik herinner mij namelijk duidelijk mijn vurige pleitrede voor *Tyrannosaurus Rex*, die toen met *Metal Guru* aan de top van de hitlijsten en van hun carrière stonden.

Later hebben we tafelfootbal gespeeld, dat staat ook vast. Dertien keer heeft M. zijn kurken bal met een harde klak tegen het hout van mijn gapende doelmond gejaagd. Dat was de eerste vernedering en de eerste nederlaag die ik van M. te slikken kreeg. Later, bij andere gelegenheden, heb ik die brutale score herhaaldelijk weten te herleiden tot zeven-zes. Ik heb M. nooit met het tafelfootbal kunnen overwinnen.

Toen ik voorwendde geen zin te hebben in een spel revanche hebben we verder gepraat. Van het verloop van dat eerste gesprek staat niets me nog helder voor de geest. Ik vermoed dat M. over zijn parapsychologische neigingen en zijn zogezegde paranormale begaafdheden heeft gepraat en dat ik ten zeerste onder de benevelde indruk kwam. Ik vermoed ook dat M. heeft gezwamd over Een Vriend Voor het Leven en dergelijke. Mijn kritische instelling heeft die avond in ieder geval jammerlijk gefaald. Op de meest strategische ogenblikken in mijn leven verlies ik het hoofd en laat ik mij meeslepen door mijn sentiment, mijn goedhartigheid en mijn welmenendheid.

Rond middernacht zaten we te midden van een massa lege bierglazen te beuzelen over allerlei volslagen redundante onderwerpen. Ik beging de kapitale tactische vergissing Salomon ter sprake te brengen.